

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kateřina Vonková

Dodatečné projednání dědictví

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10.03.2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 192 322 znaků včetně mezer.

Kateřina Vonková

V Praze dne 10.03.2024

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, prof. JUDr. Janu Dvořákovi, CSc., za odborné vedení a vstřícný přístup, který mi v průběhu tvorby práce poskytl.

Speciální poděkování patří JUDr. Julii Pokorné, notářce se sídlem v Plzni, která mi poskytla všechny potřebné podklady, oporu a odborné konzultace, a Mgr. Kateřině Malinové, notářské kandidátce, za poskytnuté konzultace a oporu v celém průběhu tvorby práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině, přátelům a blízkým, kteří mi byli v průběhu celého studia velkou oporou.

Obsah

Úvod.....	1
1. Pojem dodatečného projednání dědictví.....	3
1.1. Pojem dodatečného projednání dědictví.....	3
1.1.1. Nově najevo vyšlý majetek.....	4
1.1.2. Důvody pro zahájení dodatečného projednání dědictví.....	7
1.1.3. Zásady dodatečného projednání dědictví.....	8
1.1.4. Druhy dodatečného projednání dědictví.....	12
1.2. Dodatečné projednání dědictví ve srovnání s původním projednáním dědictví	17
1.2.1. Projednání dědictví	17
1.2.2. Rozdíly mezi dodatečným projednáním dědictví a projednáním dědictví.....	20
2. Právní úprava dodatečného projednání dědictví.....	23
2.1. Právní úprava dodatečného projednání dědictví před rokem 2014	25
2.1.1. Právní úprava v období před 01.01.1950.....	25
2.1.2. Právní úprava v období od 01.01.1951 do 31.01.1964	26
2.1.3. Právní úprava v období od 01.04.1964 do 31.03.1983	27
2.1.4. Právní úprava v období od 01.04.1983 do 31.12.1991	28
2.1.5. Právní úprava v období od 01.01.1992 do 31.12.1992	28
2.1.6. Právní úprava v období od 01.01.1993 do 31.07.1998	29
2.1.7. Právní úprava v období od 01.08.1998 do 31.12.2000	30
2.1.8. Právní úprava v období od 01.01.2001 do 31.12.2004	31
2.1.9. Právní úprava v období od 01.01.2005 do 30.06.2006	31
2.1.10. Právní úprava v období od 01.07.2006 do 30.06.2009	32
2.1.11. Právní úprava v období od 01.07.2009 do 31.12.2013	32
2.2. Právní úprava dodatečného projednání dědictví po roce 2014	35
2.2.1. Nemovitosti jako předmět dodatečného projednání dědictví zahájeného po roce 2024	40
3. Způsoby projednání nově najevo vyšlého majetku.....	43
3.1. Zahájení dodatečného projednání dědictví.....	43
3.1.1. Zahájení řízení na návrh.....	43
3.1.2. Zahájení řízení bez návrhu.....	48
3.2. Účastníci řízení.....	49
3.3. Průběh dodatečného projednání dědictví po zastavení řízení	51
3.4. Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví.....	54
3.4.1. Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví podle OSŘ.....	54

3.4.2.	Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví podle ZŘS	55
3.5.	Nepřípustnost dodatečného projednání dědictví a zastavení řízení.....	57
3.6.	Rekonstrukce spisu.....	58
3.7.	Oceňování nově najevo vyšlého majetku.....	60
4.	Úloha notáře jako soudního komisaře při dodatečném projednání dědictví	63
4.1.	Pověření notáře k provedení dodatečného projednání dědictví.....	63
4.2.	Dohledávací činnost soudního komisaře při dodatečném projednání dědictví	65
4.3.	Odměna notáře v dodatečném projednání dědictví	66
5.	Právní úprava dodatečného projednání dědictví na Slovensku	69
	Závěr.....	71
	Seznam používaných zkratk	73
	Seznam použitých zdrojů.....	76
1.	Seznam použité literatury	76
2.	Seznam použitých internetových zdrojů	76
3.	Seznam použitých právních předpisů.....	77
4.	Seznam použité judikatury	77
5.	Seznam ostatních zdrojů.....	78
	Dodatečné projednání dědictví.....	80
	Abstrakt	80
	Klíčová slova	81
	Additional hearing of the succession	82
	Abstract.....	82
	Key words.....	83

Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila „Dodatečné projednání dědictví“. Název práce napovídá, že jejím předmětem bude institut dědického práva, který je ve všech ohledech specifický a pro mě blízký, neboť jsem se s ním měla možnost setkat v rámci praxe u notáře.

Dodatečné projednání dědictví je pojem, kterému se po celou řadu let věnuje pouze jedno či dvě zákonná ustanovení a přesto představuje institut, který má v dědickém řízení své zasloužené místo. Možná právě pro stručnou právní úpravu však není tomuto institutu jako celku věnována dostatečná pozornost. Účelem této práce proto je podání teoretického výkladu o dodatečném projednání dědictví a demonstrování jeho specifické povahy.

Specifičnost dodatečného projednání dědictví spočívá v jeho vázanosti na původní dědické řízení a samostatnosti v jeho průběhu. Dodatečné projednání dědictví totiž vychází ze skutečností zjištěných při původním dědickém řízení, ale je zároveň samostatným řízením, které se od původního dědického řízení liší. Odlišnosti dodatečného projednání dědictví spočívají především v rozdílných funkcích tohoto řízení, neaplikování všech zásad dědického řízení a v právní úpravě, která je během dodatečného projednání dědictví uplatňována. Stejně tak se liší i činnosti notáře jako soudního komisaře a samotný postup v řízení.

Cílem této práce, jak již bylo řečeno, je teoretické vymezení pojmu dodatečného projednání dědictví, jeho druhů, odlišností, specifík a postupu při projednání nově najevo vyšlého majetku. Práce nabízí výklad tohoto pojmu v jednotlivých kapitolách, které jsou řazeny tak, aby čtenáři poskytly srozumitelný a logický výklad. První kapitola se věnuje obecné teorii dodatečného projednání dědictví, vymezuje jednotlivé druhy a porovnává dodatečné projednání dědictví s původním dědickým řízením. Druhá kapitola je věnována právní úpravě, které je v dodatečném projednání dědictví použito, přičemž právě otázka právní úpravy je specifikem dodatečného projednání dědictví, jež je natolik obtížné, že je zapotřebí mu věnovat více pozornosti. Třetí kapitola představuje nahlédnutí do konkrétního průběhu jednotlivých druhů dodatečného projednání dědictví. Tato kapitola se zároveň věnuje otázce neměnnosti účastníků jako jedné z otázek, které byly předmětem rozhodovací praxe a definují dodatečné projednání dědictví jako takové. Dále třetí kapitola podává výklad o rekonstrukci spisů a oceňování majetku jakožto o problematikách, jež v rámci tohoto řízení často vyvstávají. Čtvrtá kapitola je krátkou exkurzí do činností soudního komisaře v dodatečném projednání dědictví, jeho pověření a jeho odměňování. Pátá a poslední kapitola pak nastiňuje podobu a odlišnosti české právní úpravy dodatečného projednání dědictví od úpravy slovenské.

Tato práce si klade za výsledek seznámení s institutem dodatečného projednání dědictví, jeho vysvětlení a především pochopení institutu jako takového. Protože dodatečné projednání dědictví není předmětem žádné samostatné publikace a k jeho pochopení je potřeba výkladu za pomoci ustanovení o řízení o pozůstalosti jako i odborné literatury, výsledkem této práce by mělo být i zvýšení povědomí o složitostech tohoto právního institutu.

1. Pojem dodatečného projednání dědictví

Pojem dodatečného projednání dědictví označuje právní institut občanského práva procesního, jehož cílem je, jak již napovídá jeho samotný název, projednání dědictví, a to dodatečně, tedy v případě, kdy tomuto projednání předcházelo původní dědické řízení. Tato kapitola se proto v jejím úvodu blíže věnuje samotnému pojmu DPD, a dále pak jeho znakům a druhům, jako i jeho rozdílům od původního dědického řízení.

1.1. Pojem dodatečného projednání dědictví

Institut dodatečného projednání dědictví se v právních úpravách vyskytuje dlouhodobě. Jeho zavedení sledovalo a nadále sleduje vyřešení situace, kdy po pravomocně ukončeném dědickém řízení vyjde najevo další a v původním dědickém řízení neprojednaný majetek zůstavitele. Taková situace navíc byla a je zcela běžná, neboť se v praxi často po pravomocně ukončeném dědickém řízení objeví další majetek zůstavitele, u kterého je zapotřebí vyřešit, jak s ním bude naloženo a kdo jej zdědí. Zákonná úprava dodatečného projednání dědictví zakotvená v ZŘS a pro osoby zemřelé před rokem 2014 v OSŘ je tak názorným dokladem toho, že právo s takovou situací, kdy v dědickém řízení není vždy s konečnou platností vyřešena otázka, kdo nabyl zůstavitelův majetek a na koho přešla odpovědnost za dluhy zůstavitele, počítá.¹

DPD je svou povahou samostatným řízením navazujícím na předchozí dědické řízení.² Tento názor potvrdil Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 19.02.2015 vedeném pod sp. zn. 21 Cdo 4290/2013, kde uvedl: „*Řízení o dodatečném projednání dědictví neotvírá dědickou věc již jednou pravomocně skončenou, ale naopak navazuje na výsledky dosavadního dědického řízení, vychází z nich a v ničem do stavu jimi vytvořeného nezasahuje.*“ Z toho vyplývá, že prvním předpokladem pro zahájení DPD je tedy pravomocně ukončené původní dědické řízení, respektive pravomocně ukončené řízení o pozůstalosti. Dědické řízení a řízení o pozůstalosti jsou označením jednoho a toho samého institutu a liší se pouze úpravou, která je zavedla a používá. Pro účely této práce tak bude při užití obou pojmů vždy myšleno to řízení, které předcházelo DPD.

¹ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 262 s. ISBN 80-7201-552-4.

² SÁBLÍK, Michal. Zamyšlení nad povahou procesního nástupnictví v dědickém a pozůstalostním řízení. Ad Notam. Online. 2016, roč. 22, č. 6, s. 4. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2016_6.pdf [cit. 2024-02-16].

Pravomocným ukončením dědického řízení se rozumí nabytí plné moci u rozhodnutí o pozůstalosti. Rozhodnutí o pozůstalosti, které se liší svým obsahem a od kterého se pak odvíjí i povaha celého DPD, nabývá právní moci, není-li vůči němu možné podat opravný prostředek. Tímto opravným prostředkem je pak odvolání. To může účastník řízení podat ve lhůtě do 15 dnů od doručení rozhodnutí o pozůstalosti, přičemž okamžik doručení se liší, bylo-li rozhodnutí o pozůstalosti předáno účastníku řízení do vlastních rukou nebo mu bylo doručováno prostřednictvím poštovních služeb či datové schránky. Druhým předpokladem pro zahájení DPD je objevení nově najevo vyšlého majetku, o kterém blíže pojednává kapitola 1.1.1. této práce.

Protože je DPD řízením navazujícím na předchozí dědické řízení, nelze se zásadně v jeho rámci odchýlit od původního dědického řízení.³ Je tomu tak, neboť v původním dědickém řízení byly posuzovány otázky zásadní pro dědické řízení jako takové, jejichž vyřešení je konečné, a tedy závazné i pro DPD. Těmito otázkami jsou například kdo bude či nebude dědicem, platnost závěti, platnost vydědění, otázka dědické nezpůsobilosti či i otázka odmítnutí dědictví.⁴ Za situace, kdy již bylo rozhodnuto o těchto otázkách, bylo rozhodnuto o dědickém právu a v navazujícím DPD je tak znám a dán okruh dědiců, nelze hovořit o tom, že je DPD řízením o dědickém právu. Princip, kdy nelze v DPD znovu otevírat zásadní otázky pro dědické řízení a nejedná se proto o řízení o dědickém právu, pak vyplývá i z ustálené judikatury, a to například z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.12.1955 vedeném pod sp. zn. 24 Co 261/95. Tento princip platí v zásadě vždy, proto představuje charakter DPD jako takového. Jako většina podobných principů však i tento není bezvýjimečný. V praxi se totiž objevují situace, kdy DPD povahu řízení o dědickém právu pobírá. Děje se tak v případech, kdy v původním dědickém řízení nebyly vyřešeny zásadní otázky dědického práva, přičemž takovým jediným příkladem je skončení původního dědického řízení usnesením o zastavení řízení pro nedostatek majetku nebo pro jeho neexistenci. Zásadními existenčními prvky pro DPD jako takové však je právě pravomocné skončení původního dědického řízení a následné objevení nově najevo vyšlého majetku.

1.1.1. Nově najevo vyšlý majetek

Nově najevo vyšlý majetek zůstavitele upravují v platné právní úpravě § 192 a 193 ZŘS a pro zemřelé před 01.01.2014 § 175x OSŘ (k právní úpravě blíže vizte kapitolu 2 této práce).

³ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.12.1995, sp. zn. 24 Co 261/95.

⁴ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 264 s. ISBN 80-7201-552-4.

Ustanovení § 192 a 193 ZŘS obsahují definici pojmu nově najevo vyšlého majetku tak, že stanovují: „*Objeví-li se po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti majetek, který tvoří aktivum pozůstalosti, popřípadě též pasivum pozůstalosti...*“.⁵ Ustanovení § 175x OSŘ pak hovoří o majetku nebo dluzích zůstavitele. Přestože definice uvedená v ZŘS (a také v OSŘ) je skoupá, lze v ní shledat dva definiční znaky nově najevo vyšlého majetku, a to povahu majetku jako aktiva nebo pasiva tvořícího majetek nebo dluhy zůstavitele a jeho objevení po pravomocně ukončeném dědickém řízení.

První znak nově najevo vyšlého majetku, tedy, že musí jít o aktiva, případně pasiva, která tvoří majetek zůstavitele, o jehož pozůstalosti již bylo vedeno dědické řízení, je prvním zákonným předpokladem pro zahájení DPD. Aktiva vymezuje § 171 ZŘS, který v prvním odstavci říká, že „*Aktiva pozůstalosti tvoří majetek zůstavitele, který vlastnil v den své smrti, jakož i pohledávky a majetková práva, která sice vznikla teprve po jeho smrti, avšak mají původ v právních skutečnostech, jež nastaly za jeho života, a která by mu bez dalšího patřila, kdyby nezemřel, a právo na vypořádání společného jmění, které bylo zrušeno, zaniklo nebo bylo zúženo ještě za života zůstavitele a dosud nebylo vypořádáno.*“ Toto zákonné ustanovení tak předestírá tři druhy aktiv pozůstalosti. Prvním druhem je majetek, který zůstavitel vlastnil v době smrti. Druhým jsou pohledávky a majetková práva, která vznikla až po smrti zůstavitele, ale jejich původ je v právních skutečnostech, které nastaly ještě za života zůstavitele, a která by mu nepochybně patřila, kdyby nezemřel. K takovým aktivům jsou řazeny například přeplatky na elektřinu a plyn, které byly vyúčtovány až po smrti zůstavitele. Posledním druhem je právo na vypořádání společného jmění manželů, které bylo zrušeno, zaniklo nebo bylo zúženo ještě za života zůstavitele, ale nebylo doposud vypořádáno. Do aktiv pozůstalosti nespádají dle § 1475 odst. 2 OZ práva, která slouží k uspokojování osobních potřeb zůstavitele nebo členů jeho domácnosti, jako jsou například potřeba bydlení a zajištění výživy. Těmito právy jsou mimo jiné nároky z pracovního poměru či nároky z nemocenského nebo sociálního pojištění.

Pasiva pozůstalosti vymezuje také § 171 ZŘS, když v odstavci druhém uvádí, že: „*Pasiva pozůstalosti tvoří a) dluhy zůstavitele, které měl v době smrti, jakož i dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom nezabránila jeho smrt, b) náklady pohřbu, náklady některých osob na zaopatření a další dluhy, které vznikly po smrti zůstavitele, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti.*“ Pasivy pozůstalosti se tedy rozumí dluhy zůstavitele, které měl v době smrti nebo vznikly na základě právní skutečnosti, v jejímž

⁵Ustanovení § 192 a 193 ZŘS.

důsledku by měl zůstavitel plnit, pokud by nezemřel. Mezi taková pasiva patří podobně jako u aktiv nedoplatky na elektrinu nebo plyn. Do pozůstalosti se pak řadí také dluhy, které nebyly v době smrti zůstavitele splatné. Z § 1475 odst. 2 OZ vyplývá, že do pozůstalosti patří i ty dluhy, které jsou vázány na osobu zůstavitele, pokud je zůstavitel před svou smrtí uznal nebo byly uplatněny u orgánu veřejné moci. Dle § 171 odst. 2 písmene b) ZŘS do pasiv spadají taktéž náklady na pohřeb zůstavitele, náklady některých osob na zaopatření a další dluhy, které vznikly po smrti zůstavitele, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti

Druhým znakem nově najevo vyšlého majetku je jeho objevení po pravomocném skončení původního dědického řízení rozhodnutím o pozůstalosti. Tímto rozhodnutím o pozůstalosti se rozumí usnesení pověřeného soudního komisaře, které nabylo právní moci. Právní moc pak nabývá takové rozhodnutí, jak již bylo řečeno výše, není-li vůči němu možné podat opravný prostředek.

Za nově najevo vyšlý majetek se nepovažuje ten majetek, který nebyl v původním dědickém řízení projednán z důvodu jeho spornosti. Sporným majetkem je pak ten majetek, u kterého se dědicové neshodli, zda patří do pozůstalosti zůstavitele či nikoliv.⁶ Aktivum nebo pasivum, které nebylo v původním dědickém řízení pro jeho spornost projednáno, je proto způsobilým předmětem DPD jen tehdy, byla-li otázka jeho spornosti odstraněna tak, že již nepochybně patří do dědictví, aniž by současně došlo ve vztahu k tomuto aktivu nebo pasivu také ke konečnému vyřešení vztahu dědiců.⁷ Krajský soud v Praze však v nedávné době rozhodl usnesením ze dne 19.01.2022, sp. zn. 102 Co 23/2021, že i „*sporná aktiva pozůstalosti jsou způsobilá vyvolat dodatečné projednání pozůstalosti, bylo-li předchozí řízení o pozůstalosti zastaveno pro nepatrný majetek (bez určení okruhu dědiců)*.“ Je tomu tak, neboť spornost aktiv se posuzuje mezi dědici a protože v případě zastavení dědického řízení se okruh dědiců nezjišťuje (k tomu blíže kapitola 1.1.4.1. této práce), není nikdo, kdo by spornost aktiv namítal. Uvedené závěry se však vztahují pouze na případ, kdy bylo původní dědické řízení zastaveno a objevil se majetek, který není nepatrné hodnoty. V ostatních případech se bez dalšího uplatní uvedené na začátku tohoto odstavce.

Objeví-li se tedy po právní moci usnesení o dědictví nebo usnesení o zastavení řízení další majetek zůstavitele, který splňuje zákonné znaky aktiva nebo pasiva patřícího do pozůstalosti zůstavitele, bude tento nově najevo vyšlý majetek projednán v dodatečném řízení.

⁶ Ustanovení § 162 odst. 2 věta druhá, ustanovení § 172 odst. 2 věta druhá nebo ustanovení § 173 věta druhá ZŘS.

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20.12.2012 pod sp. zn. 21 Cdo 1221/2011.

1.1.2. Důvody pro zahájení dodatečného projednání dědictví

Přestože dohledávací činnost soudního komisaře je široká a účastníci dědického řízení jsou poučeni, že musí soudnímu komisaři sdělit stav zůstavitelova majetku úplně a pravdivě, běžně se stává, že majetek zůstavitele není zjištěn v plném rozsahu. Hlavním důvodem výskytu majetku, který nebyl projednán v původním řízení, je, že ani sami dědicové nejsou plně informováni o veškerém majetku a dluhích zůstavitele, tedy o existenci majetku a dluhů jednoduše neví.⁸ Názorným příkladem takové situace může být vkladní knížka, která byla nalezena až při detailnější prohlídce zůstavitelových věcí.⁹ Dalším důvodem je, že se dědicové mylně domnívají, že určitý majetek do dědictví nepatří. Tento důvod by však měl být ojedinělý, neboť, jak již bylo řečeno, v původním dědickém řízení soudní komisař vyzývá účastníky, aby sdělili rozsah zůstavitelova majetku úplně a pravdivě. Účastníci dědického řízení si tedy musí být vědomi, že jsou povinni soudnímu komisaři sdělit všechny zůstavitelův majetek, o kterém vědí.¹⁰

Konkrétních důvodů pro zahájení dodatečného projednání dědictví je mnoho, k nejčastějším však patří zjištění, že zůstavitel vlastnil nemovitost nebo podíl na ní, o které dědicové nevěděli. Protože katastr nemovitostí je veřejný seznam, který eviduje vlastnické právo osob k nemovitostem do té doby, než je mu dán podnět k zápisu jiné osoby (typicky návrhem na vklad do katastru nemovitostí) a nebyl-li mu takový podnět dán, a to ani dědickým usnesením, eviduje jako vlastníky nemovitostí osoby, které nežijí. Neví-li tedy dědicové o existenci vlastnického práva zůstavitele k předmětné nemovitosti a ta není zahrnuta do dědického řízení, zůstavitel je i nadále veden v katastru nemovitostí jako její vlastník (k nemovitostem jako předmětu DPD vizte blíže kapitolu 2.2.1 této práce). Na skutečnost, že zůstavitel vlastnil nemovitost, která nebyla předmětem řízení o pozůstalosti, se tak mnohdy přijde náhodou například při nahlédnutí do katastru nemovitostí nebo při realizování koupě této nemovitosti. Další častou příčinou zahájení dodatečného projednání dědictví je situace, kdy se nově najevo vyšlý majetek objeví při vyklizení bytu, při důkladné prohlídce písemností nebo při větším úklidu či stěhování. Typicky se tak děje právě u vkladních knížek. Příčinou je také

⁸ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 319 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

⁹ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 319 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

¹⁰ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 262 s. ISBN 80-7201-552-4.

případ, kdy zůstavitel sám zdědil majetek v dodatečném projednání dědictví po osobě, po které již dříve dědil nebo jehož dědické právo vyplývá ze zákona nebo pořízení pro případ smrti.

Dle názoru autorů publikace *Dědické právo, Praktická příručka*, doc. JUDr. Jiřího Mikeše a JUDr. Ladislava Muzikáře jen v některých případech objeví další majetek zůstavitele sami dědicové. Častějším případem podle jejich názoru je, že na takový majetek upozorní třetí osoby, Příkladem může být podnět od banky, která zjistila, že jako vlastník účtu je vedená osoba, která již nežije, nebo stavebník, který zjistí v souvislosti se záměrem uskutečnění stavby na pozemku, že vlastníkem nebo spoluvlastníkem je zemřelá osoba. Třetí osoby mohou upozornit na existenci dalšího majetku také v případě, že tento mají ve své dispozici nebo je existence majetku oznámena příslušným orgánem.¹¹ Ve všech případech je důsledkem objevení takového neprojednaného majetku potřeba zahájení DPD.

1.1.3. Zásady dodatečného projednání dědictví

Dědické řízení je soudním řízením a jako takové je ovládáno právními zásadami. Některé zásady jsou zásadami soudního řízení vůbec a jiné jsou zásadami občanskoprávního řízení. Některé zásady jsou pak vlastní pouze občanskoprávnímu řízení nespornému a další jsou zvláštními zásadami řízení o dědictví.¹²

Protože je DPD řízením navazujícím, řídí se stejnými zásadami jako původní dědické řízení. DPD však není tak komplexní a řeší pouze otázku, jak naložit s nově najevo vyšlým majetkem, a proto se ve většině případů všechny zásady v DPD neobjevují. Je však důležité zde vyjmenovat všechny zásady dědického řízení, které jsou společné i pro DPD, a to za účelem dostatečné ilustrace povahy DPD.

1.1.3.1. Obecné zásady řízení u soudu

První kategorií jsou zásady soudního řízení jako takového. Tyto zásady jsou nejobecnější, jsou však základním předpokladem pro průběh soudního řízení a musí být i v rámci DPD bezvýjimečně dodržovány.

Základní zásadou je zásada nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců, v dědickém řízení pak pověřených notářů jako soudních komisařů. Jádrem této zásady je rozhodování soudu a soudců nezávisle na někom dalším, na základě zákona a bez vztahu k věci, účastníkům nebo

¹¹ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 262 s. ISBN 80-7201-552-4.

¹² MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 123 s. ISBN 80-7201-552-4.

jejich zástupcům. Typickým projevem této zásady je institut vyloučení soudního komisaře pro podjatost. Na tuto zásadu pak navazuje zásada zákonného soudu a soudce. Principem této zásady je rozhodování pouze toho soudu, soudce a soudního komisaře, který byl určen podle zákona.

Další neméně důležitou obecnou zásadou soudního řízení je zásada rovnosti. Ta zajišťuje, že účastníci řízení mají před soudem a soudním komisařem rovné postavení a všem účastníkům řízení náleží stejná práva jako je například právo uplatňovat důkazy, vyjadřovat se k výsledkům řízení, účastnit se jednání a podobně.¹³

Dědickým řízením a DPD se dále prolíná zásada ústnosti a přímosti. Díky této zásadě je v rámci řízení podstatné to, co bylo soudu, respektive soudnímu komisaři, sděleno ústně. To však neznamená, že se k písemnostem nepřihlíží. Dále je soudní komisař v rámci nařízeného jednání v přímém kontaktu s účastníky. Zásada přímosti tak se zásadou ústnosti přímo souvisí. Na věc pak nemá vliv ani skutečnost, kdy jsou účastníci při jednání se soudním komisařem zastoupeni zástupcem.¹⁴

Následující zásadou je zásada, která dědické řízení odlišuje od ostatních druhů občanskoprávního řízení. Jedná se o zásadu neveřejnosti. Dědické řízení včetně DPD je podle § 182 ZŘS totiž neveřejné. Uplatnění této zásady je vzhledem k povaze projednávané věci logické, neboť předmětem dědického řízení jsou citlivé a osobní záležitosti zahrnující například rodinné vazby, a mnohdy i záležitosti chráněny zvláštními zákony (např. informace o bankovním účtu). Protože se dědické řízení a DPD odehrává téměř po celou dobu před notářem jako soudním komisařem a dědicové zůstavitele, vykonavatel závěti, případně další účastník, o jehož právu nebo povinnosti při jednání jde, jakož i jejich zástupci a další osoby, jejichž přítomnosti je při řízení třeba, jednají přímo se soudním komisařem nebo jeho pověřeným pracovníkem, uplatňuje se tato zásada v celém dědickém řízení a ze znění § 182 odst. 1 ZŘS vyplývá, že z ní není výjimek.

Další obecnou zásadou je pak zásada hospodárnosti, která má za důsledek, že řízení by mělo probíhat bez zbytečných nákladů, účinně a především rychle.

Poslední zmíněnou zásadou soudního řízení prolínající se do DPD a dědického řízení je zásada předvídatelnosti. Principem této zásady je, aby bylo právo vykládáno v obdobných

¹³ MIKEŠ, Jiří; MUŽIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 124 s. ISBN 80-7201-552-4.

¹⁴ MIKEŠ, Jiří; MUŽIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 125 s. ISBN 80-7201-552-4.

případech stejně nebo minimálně obdobně. Dle názorů autorů publikace *Dědické právo, Kompletní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního, Praktická příručka*, JUDr. Martina Šešiny, JUDr. Ladislava Muzikáře a Petra Dobiáše je aplikace tohoto principu možná jen tehdy, je-li výklad ustanovení dostatečně sjednocen judikaturou vyšších soudů.¹⁵ Protože však ve vztahu k právní úpravě dědického řízení a DPD v OSŘ a ZŘS neexistuje k mnoha otázkám žádná nebo nejednoznačná judikatura soudů vyššího stupně, soudy nižšího stupně tak mohou vykládat různé instituty a ustanovení odlišně. Je proto potřeba na zásadu předvídatelnosti pohlížet s odstupem.

Všechny výše zmíněné zásady jsou zásadami, které se bez dalšího prolínají celým DPD.

1.1.3.2. Zásady občanskoprávního řízení

První zásadou občanskoprávního řízení, která se objevuje v dědickém řízení a DPD, je zásada oficiality. Tato zásada se liší od běžné dispoziční zásady tím, že dispozice účastníků s řízením nebo jeho předmětem je vyloučena nebo výrazně omezena. Zahájení DPD i dědického řízení není vesměs závislé na tom, zda bude zahájeno na návrh účastníka. To totiž může být zahájeno i bez návrhu, pokud soud zjistí existenci nově najevo vyšlého majetku. Je potřeba však vzít v potaz, že tato zásada není vyloučena zcela, neboť v právní úpravě ZŘS účinné pro DPD po zůstavitelích zemřelých po 01.01.2014 je zakotvena potřeba podání návrhu v případě, že bylo původní dědické řízení projednáno. V takovém případě je zahájení DPD v rukou původních dědiců a zásada oficiality je tak v této části prolomena. V dalším je však zásada oficiality zachována, neboť o předmětu DPD a dědického řízení rozhoduje sám soud, respektive notář pověřený jako soudní komisař.

DPD i dědické řízení dále charakterizuje zásada vyšetřovací. Jejím principem je nevázanost soudního komisaře na tvrzení účastníků, a to i ve vztahu k dokazování. Soudní komisař v souladu s touto zásadou zjišťuje skutkový stav jen do toho rozsahu, který je pro DPD a dědické řízení potřeba, a k tomu, aby soudní komisař zjistil skutkový stav plně a správně, může provádět důkazy podle svého uvážení. To však nebrání účastníkům řízení k podávání svých tvrzení nebo návrhů na dokazování.¹⁶ Na rozdíl od projednávací zásady, která je zásadou občanskoprávního řízení sporného, není těmito tvrzeními a návrhy na důkazy soudní komisař omezen a vázán.

¹⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 392 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁶ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 126 s. ISBN 80-7201-552-4.

S předchozí zásadou koresponduje zásada volného hodnocení důkazů, která je pro dědické řízení a DPD typická. Jádrem zásady je, že soudní komisař hodnotí důkazy na základě svého uvážení, tedy může se rozhodnout, zda daný důkaz bude považovat za prokázání tvrzeného skutkového stavu či nikoliv.

Užití všech předchozích zásad je jednoznačné. Názory autorů publikace *Dědické právo, Kompletní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního, Praktická příručka*, JUDr. Martina Šešiny, JUDr. Ladislava Muzikáře a Petra Dobiáše se však pozastavují nad jednoznačností užití další zásady civilního řízení, a to zásady legální pořádku.

Zásada legálního pořádku neboli zásada koncentrační je projevem principu, že v určitém stádiu řízení je potřeba učinit určité úkony a jsou tedy dána pravidla procesních úkonů v rámci řízení. Opakem této zásady je zásada jednotnosti řízení, která je projevem toho, že na řízení je nahlíženo jako na jeden celek, a to od začátku řízení do vydání konečného rozhodnutí. V rámci takového řízení není pak blíže stanoven procesní postup a procesní úkony se řídí úvahou soudu. Autoři se shodují, že dědické řízení, a tedy i DPD, jsou charakteristické pořadím a návazností jednotlivých úkonů, které nelze zpravidla porušit a které je tak projevem zásady legálního pořádku.¹⁷ Takový závěr lze shledat z úpravy OSŘ, která je platná pro zůstavitele zemřelé před 01.01.2014, a subsidiárně pak pro úpravu v ZŘS. Jednotlivá ustanovení OSŘ upravují jednotlivé fáze dědického řízení, když například § 175c OSŘ upravoval první úkon řízení po jeho zahájení jako šetření v evidenci závětí, následně pak předběžné šetření podle § 175d odst. 1 OSŘ a podobně. Obdobnou a jednoznačnou úpravu obsahuje také platná právní úprava ZŘS, když § 140 ZŘS upravuje povinnost šetření v evidenci pořízení pro případ smrti, případně § 141 ZŘS, který ukládá každému, kdo o skutečnosti významné pro řízení (například právě existence závěti) ví, sdělit tuto skutečnost soudu. Ustanovení § 142 ZŘS pak ukládá soudnímu komisaři povinnost zjistit stav a obsah této listiny. Jednotlivé úkony tak podle úpravy v OSŘ i ZŘS na sebe logicky navazují a jsou tedy projevem zásady legálního pořádku. Autoři však vyzdvihují, že v dědickém řízení je možné uplatnit některé skutečnosti bez omezení až do okamžiku právní moci rozhodnutí ve věci. Je tím například situace, kdy se objeví další dědic, jehož dědické právo nebylo doposud posuzováno a které být posouzeno musí, nebo určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví a podobně. Takové situace jsou pak projevem zásady jednotnosti řízení. Dědické řízení a DPD je tak určitým hybridem mezi

¹⁷ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 126 s. ISBN 80-7201-552-4.

zásadou legálního pořádku a zásadou jednotnosti řízení, když je ovládáno v určitých případech zásadou legálního pořádku a v jiných pak zásadou jednotnosti řízení.

Poslední a neméně důležitou zásadou civilního řízení, která se prolíná do dědického řízení a DPD je zásada materiální pravdy. Principem této zásady je zjištění objektivní pravdy o skutkovém stavu. Opakem je zásada formální pravdy, tedy toho, že za splnění určitých formálních podmínek nastupuje domněnka či fikce o určité skutečnosti, která ale může být v rozporu se skutkovým stavem. Princip materiální pravdy v dědickém řízení a DPD převládá, nicméně i zde se najdou výjimky, které se řídí zásadou formální pravdy. Takovou výjimkou je například vyrozumění dědice neznámého pobytu vyhláškou vyvěšenou na úřední desce soudu. Pokud se tento dědic nepřihlásí ve stanovené lhůtě, nebude se k němu jako k dědici později přihlížet. Tato situace je tak přímým projevem zásady formální pravdy uplatnění v dědickém řízení i DPD.

Z výše uvedeného lze shledat, že i zde se stejně tak jako u obecných zásad řízení u soudu všechny výše uvedené zásady užijí vedle původního dědického řízení i na DPD.

1.1.4. Druhy dodatečného projednání dědictví

Jak již bylo nastíněno v předchozích podkapitolách, pro vypořádání nově najevo vyšlého majetku je zásadní, jakým způsobem bylo původní dědické řízení skončeno. Nabízí se dva způsoby, a to skončení dědického řízení, které bylo usnesením o zastavení řízení zastaveno, a dále skončení původního dědického řízení usnesením o dědictví dle § 185 ZŘS nebo § 175q a § 175p OSŘ, bylo-li dědické řízení projednáno. Pro každý případ se liší proces projednání nově najevo vyšlého majetku a liší se také právní úprava tohoto procesu jako takového (o právní úpravě blíže vizte kapitolu 2 této práce). DPD lze proto na základě výše uvedeného kritéria rozdělit do dvou druhů, a to dodatečného projednání dědictví při zastavení řízení a dodatečného projednání dědictví po rozhodnutí o pozůstalosti.

Za další druh DPD pak lze shledat také dodatečné projednání pozůstalosti, byla-li pozůstalost předložena a probíhá-li její likvidace. Takový druh se však nedefinuje způsobem ukončení dědického řízení, ale svým předmětem.

1.1.4.1. Dodatečné projednání dědictví při zastavení řízení

DPD při zastavení řízení se rozumí případ, kdy původní dědické řízení bylo usnesením o zastavení řízení zastaveno z důvodu pozůstalosti bez majetku¹⁸ nebo z důvodu pozůstalosti

¹⁸ Ustanovení § 153 ZŘS a ustanovení § 175h odst. 1 OSŘ.

s majetkem bez hodnoty nebo majetkem nepatrné hodnoty¹⁹ a po právní moci takového usnesení se objevilo nové aktivum či pasivum pozůstalosti, případně nový majetek či dluh zůstavitele

Původní dědické řízení se zastavuje v případě, kdy zůstavitel nevlastnil žádný majetek nebo jen takový, který byl nepatrné hodnoty. Zjistí-li tedy soudní komisař po provedeném šetření takovou skutečnost, nepřichází k dalšímu stádiu zjišťování dědického práva a skočí řízení v souladu s § 153 nebo § 154 ZŘS, případně v souladu s § 175h OSŘ. V obou případech to tedy znamená, že soudní komisař nezjišťuje, kdo je dědicem zůstavitele a omezí se pouze na zastavení řízení.

Pro případ, kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek, se řízení zastavuje bez dalšího, přičemž rozhodnutí není potřeba doručovat. V situaci, kdy zůstavitel zanechal pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty, zastavuje se řízení usnesením, kterým se vydá tento majetek tomu, kdo vypravil pohřeb zůstavitele, a to za předpokladu, že s tím tato osoba vysloví souhlas. Nesouhlasil-li by vypravitel pohřbu s vydáním majetku jeho osobě, muselo by se provést klasické řízení o pozůstalosti včetně případné likvidace.²⁰ V případě sporné otázky, kdo se postaral o pohřeb zůstavitele, se pak postupuje podle ustanovení o sporu o dědické právo upraveném § 168 a násl. ZŘS.

Hranice majetku bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty se odvíjí od okamžiku zůstavitelovy smrti a může být závislá na průměrné životní úrovni v daném místě a na celkových majetkových poměrech zůstavitele a jeho rodiny. Dle zavedené praxe se za majetek nepatrné hodnoty považuje majetek v hodnotě 10 000,- Kč až 20 000,- Kč. V jednotlivých případech se však hodnota takového majetku může lišit o tisíce korun českých. V zásadě proto záleží vždy na soudním komisaři, jak posoudí otázku, zda zůstavitel zanechal majetek a v jaké hodnotě.²¹ Objeví-li se tedy po právní moci usnesení o zastavení původního dědického řízení nově najevo vyšlý majetek, bude zapotřebí tento majetek projednat.

V zásadě mohou nastat dvě situace. První je, když se objeví takové aktivum, které však i jako nově najevo vyšlý majetek nepřekračuje hranici majetku nepatrné hodnoty. V takovém případě se i v rámci DPD takový majetek neprojednává, ale na základě pravidel v § 154 ZŘS,

¹⁹ Ustanovení § 154 ZŘS a ustanovení § 175h odst. 2 OSŘ.

²⁰ PIRK, Tomáš. § 154 [Pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 330, marg. č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-20].

²¹ PIRK, Tomáš. § 154 [Pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 330, marg. č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-20].

případně § 175h OSŘ, se vydá vypraviteli pohřbu, pokud s tím v původním dědickém řízení souhlasil. Souhlas vypravitele pohřbu je zapotřebí vyžadovat proto, že požadování úhrady nákladů pohřbu zůstavitele je právo toho, kdo pohřeb vypravil, nikoliv povinnost. Je tedy na vypraviteli pohřbu, zda si toto právo ponechá či nikoliv. Nelze tak bez dalšího nepatrný majetek vypraviteli pohřbu vydat, když s tím nevysloví souhlas.²² Odmítl-li by vypravitel pohřbu převzít nepatrný majetek a tento majetek by nebylo možné vydat osobám, kterým svědčí dědické právo, případně tento nepatrný majetek bez dalšího státu.²³ Další důležitou otázkou navíc nedávno vyřešil Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 25.04.2022, vedeném pod sp. zn. 24 Cdo 3520/2020, když postavil najisto, že není potřeba opětovného souhlasu vypravitele pohřbu s vydáním majetku nepatrné hodnoty i v DPD, když souhlas již jednou udělil v rámci původního dědického řízení.²⁴

Druhá situace je pak případ, kdy se objeví aktivum vyšší než nepatrné hodnoty. V takovém případě je zapotřebí projednat tento majetek jako pozůstalost. Protože však, jak již bylo zmíněno, nebylo v původním řízení zjištěno dědické právo, neboť se soudní komisař omezil pouze na zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti, v rámci kterého zjistil nepatrnou nebo žádnou hodnotu majetku, je nutností dědické právo, tedy kdo bude dědicem, vyřešit. Pro zjištění dědického práva proto soudní komisař v rámci DPD činí úkony, které by jinak činil při původním řízení o pozůstalosti, a to například provádí šetření v Centrální evidenci obyvatel, zjišťuje adresy dědiců, případně jejich vlastní právní nástupce, plní poučovací povinnost vůči dědicům, přičemž poučuje pouze o dědickém právu a možnosti jej odmítnout. Soudní komisař však nečiní všechny úkony, které by činil v původním řízení, když například nepoučuje dědice o právu výhrady soupisu pozůstalosti. Je tomu proto, že v původním dědickém řízení již zjistil rozsah aktiv a pasiv pozůstalosti, a protože ten byl nepatrný, nebylo zapotřebí nikoho o tomto právu poučovat, když se nezjišťoval okruh dědiců a nyní by takové poučení ztrácelo smysl, když se vede DPD jen ohledně nově najevo vyšlého majetku.

Ve všech situacích však původní usnesení o vydání majetku nepatrné hodnoty nebo majetku bez hodnoty vypraviteli pohřbu zůstává nedotčeno.²⁵ Objevilo by se po původním řízení ukončeném usnesením o zastavení řízení pasivum nebo dluh, toto pasivum či dluh se

²² Nález Ústavního soudu ze dne 22.05.2018, sp. zn. II. ÚS 550/18.

²³ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31.03.2020, sp. zn. 10 Co 325/2019; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.08.2020, sp. zn. 24 Cdo 785/2020.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25.04.2022, sp. zn. 24 Cdo 3520/2020.

²⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 312 s. ISBN978-80-7502-601-9.

neprojedná, neboť když nebyl zjišťován okruh dědiců, neměl by kdo za pasivum odpovídat a k DPD by pak nebyl důvod.

Tento druh DPD se tak svou povahou na základě výše uvedeného vesměs vymyká obecné povaze DPD, když se za určité situace stává řízením o dědickém právu.²⁶

1.1.4.2. Dodatečné projednání dědictví po rozhodnutí o pozůstalosti

DPD po rozhodnutí o pozůstalosti se vztahuje na situace, kdy pozůstalost byla v původním dědickém řízení projednána a toto řízení bylo ukončeno na základě § 185 ZŘS, případně na základě § 175p a § 175q OSŘ. Projednáním pozůstalosti se pak rozumí průběh původního dědického řízení, v rámci kterého soudní komisař vyřešil nejen otázku zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti, ale také otázku dědického práva jako takového. Dědické řízení tak bylo skončeno podle ustanovení výše a pozůstalost byla rozdělena mezi právní nástupce zůstavitele. O projednání dědictví pojednává blíže kapitola 1.2.1. této práce.

Navazuje-li DPD na již projednané dědictví, je soudní komisař stejně jako u předchozího typu DPD vázán závěry v usnesení o pozůstalosti. Nezjišťuje tak, kdo je dědicem zůstavitele či v jakých podílech mu pozůstalost připadá jako při DPD při zastavení řízení, ale pouze doplní seznam aktiv pozůstalosti o nově najevo vyšlý majetek. Ohledně vypořádání nově najevo vyšlého majetku pak soudní komisař postupuje obdobně jako v běžném dědickém řízení, přičemž ukončit DPD může opět modalitami usnesení na základě § 185 ZŘS případně na základě § 175p a § 175q OSŘ.

Úskalí DPD jako takového, které se projevuje především u tohoto typu DPD, je fakt, že soudní komisař je povinen k projednání nově najevo vyšlého majetku předvolat aktuální účastníky řízení. Těmi se rozumí původní dědici zůstavitele. Je však běžnou praxí, že tito dědici jsou již také po smrti. V takový moment soudní komisař musí zjišťovat právní nástupce těchto dědiců a dopátrat se až k žijící osobě, která v řetězci dědění bude představovat právního nástupce dědice zůstavitele nebo jeho vlastních dědiců. Může nastat také situace, kdy dědici zůstavitele nejsou známi, tedy zatím nebyl v řízení o pozůstalosti tohoto dědice stanoven okruh jeho právních nástupců nebo bylo řízení zastaveno bez vyřešení dědického práva usnesením o zastavením řízení. V takovém případě se soudnímu komisaři nabízejí dvě možnosti, a to ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 3 OSŘ s tím, že bude dědictví potvrzeno zemřelému dědici (a o tomto jeho nově najevo vyšlého majetku bude vedeno samostatné DPD), případně

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.02.2018, sp. zn. 21 Cdo 1887/2017.

vyžádání stanoveného okruhu dědiců o soudního komisaře, který pozůstalost předmětného dědice projednává.

S odstupem lze říci, že výše uvedeným úskalí tohoto typu DPD končí. Je tomu proto, že soudní komisař v rámci vypořádání nově najevo vyšlého majetku v ostatním vychází z výsledků původního dědického řízení a není tak nucen zjišťovat jiné skutečnosti, neboť ty již zjistil soudní komisař v rámci tohoto původního řízení. Přestože je tedy tento typ DPD nejúžeji navázán na původní dědické řízení, paradoxně je mu svým procesem nejdále, když úkony soudního komisaře jsou omezeny na nutné minimum pro vypořádání nově najevo vyšlého majetku a otázkou zjišťování dědického práva a jiných skutečností se již nezabývá.

1.1.4.3. Dodatečné projednání dědictví při likvidaci pozůstalosti

Zvláštním druhem DPD je případ, kdy se nově najevo objeví majetek zůstavitele, jehož pozůstalost byla předložena a v původním dědickém řízení byla nařízena a provedena likvidace pozůstalosti.

Předloženou pozůstalostí se rozumí pozůstalost, kde pasiva převyšují aktiva, to znamená, že obvyklá cena majetku a dalších aktiv je nižší než je výše dluhů a ostatních pasiv pozůstalosti. V takovém případě je zapotřebí (ne však výhradně²⁷) nařídit likvidaci pozůstalosti, tedy takový postup, kdy jsou z aktiv pozůstalosti hrazeny pohledávky věřitelů zůstavitele. Likvidace jako taková je složitý právní institut s mnoha proměnnými, který by vydal na několik odborných prací, proto zde nebude popsán a pro účely této práce a vysvětlení povahy DPD je předpokladem, že čtenář pojmem užívaným při likvidaci pozůstalosti a ostatně pojmu likvidace pozůstalosti jako takovému rozumí.

Vyjde-li po právní moci rozvrhového usnesení nově najevo majetek, který spadá do likvidační podstaty a nebyl dosud projednán, závisí postup na skutečnosti, zda byly v původním dědickém řízení uspokojeny všechny pohledávky věřitelů zůstavitele nebo naopak zůstaly tyto pohledávky zcela nebo zčásti neuspokojeny.

V případě prvním se v likvidaci pozůstalosti nepokračuje a soud v souladu s § 279 ZŘS rozhodne, že nově najevo vyšlý majetek nabývají dnem právní moci usnesení ti, kterým svědčilo dědické právo v době nařízení likvidace pozůstalosti.²⁸ Pokud v době nařízení likvidace pozůstalosti nesvědčilo žádnému dědici dědické právo, a to ani podle porízení pro případ smrti nebo zákonné posloupnosti, nabyde nově najevo vyšlý majetek stát.

²⁷ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 648 s. ISBN978-80-7502-601-9.

²⁸ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 705 s. ISBN978-80-7502-601-9.

V případě druhém, kdy nebyly zcela uspokojeny uhrazované pohledávky, postupuje soud v souladu s § 278 ZŘS a nařídí usnesením, aby bylo pokračováno v likvidaci pozůstalosti, přičemž nově najevo vyšlý majetek se zpeněží a z výtěžku se uspokojí jen věřitelé neuspokojených pohledávek.²⁹ Pokud dojde k uspokojení všech uhrazovaných pohledávek v plném rozsahu a zůstane likvidační přebytek, postupuje soud podle ustanovení o vydání likvidačního přebytku.³⁰

1.2. Dodatečné projednání dědictví ve srovnání s původním projednáním dědictví

Pojem dědického řízení a původního projednání dědictví je tak široký, že by stejně jako likvidace pozůstalosti vyčerpal obsahy několika odborných prací. Účelem této podkapitoly proto není podat ucelený výklad o dědickém řízení, nýbrž nastínit jeho základní funkce a fáze. Na základě takového nastínění pak bude možné porovnat a odlišit původní dědické řízení od DPD.

1.2.1. Projednání dědictví

Řízení o pozůstalosti jako občanskoprávní řízení nesporné je obligatorním řízením, které spočívá v zjištění právních nástupců zůstavitele, rozsahu jeho majetku a následným naložením s ním. Základní cíle řízení o pozůstalosti jsou tedy dva, a to zjištění dědického práva a zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti. Zjištění dědického práva spočívá v zjištění okruhu dědiců zůstavitele. K tomu slouží nemalá řada institutů jako je šetření v Evidenci právních jednání pro případ smrti, šetření v rámci Centrální evidence obyvatel, vyrozumění neznámých dědiců nebo dědiců neznámého pobytu o jejich dědickém právu a podobně. Účelem tohoto zjišťování tak je zjistit a stanovit, jaké osoby jsou právními nástupci zůstavitele. Druhý cíl pak vede k úplnému a správnému zjištění majetku a dluhů zůstavitele, k čemuž slouží instituty jako šetření ve veřejných seznamech a rejstřících, soupis pozůstalosti, poučení dědiců o právu výhrady soupisu a mnoho dalších.

Řízení o pozůstalosti se vyznačuje několika funkcemi, přičemž hlavními z nich jsou dvě, a to funkce legitimační a funkce majetková. Legitimační funkce spočívá ve zjištění dědiců a průkazní hodnotě dědictví. Okruh dědiců je v řízení o pozůstalosti zjišťován zásadně s konečnou platností, přičemž výjimku tvoří případ, kdy bylo dědické řízení zastaveno pro

²⁹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 704 s. ISBN978-80-7502-601-9.

³⁰ § 275 ZŘS.

nedostatek majetku nebo majetek nepatrné hodnoty.³¹ Okruh dědiců musí být zjišťován vždy (vyjma zastavení řízení), a to dle § 170 ZŘS i v případě, kdy nebude odpovídat skutečnosti. Zásadně platí, že zjištěný okruh dědiců je spolehlivý a závazný pro posouzení, kdo bude právním nástupcem zůstavitele. Řízení o pozůstalosti tak je díky legitimační funkci jediným universálním prostředkem k činění závěru o okruhu dědiců zůstavitele. To znamená, že nikdo jiný než soud, respektive soudní komisař, o právním nástupnictví nerozhoduje a rozhodovat nemůže.³² Majetková funkce je pak znázorněním cíle úplného a správného zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti. Tato funkce však není tak zásadní jako funkce legitimační právě pro existenci DPD, ve kterém je možné na rozdíl od určování dědického práva rozhodnout o nově najevo vyšlém a doposud neprojednaném majetku. Dalšími funkcemi řízení o pozůstalosti jsou například zajištění správy pozůstalosti po dobu řízení, není-li řádně zajištěna, a dohled nad splněním vůle zůstavitele.³³

Zahájení dědického řízení je možné na návrh i bez návrhu, přičemž zahájení řízení bez návrhu se objevuje v praxi častěji. Takové zahájení řízení spočívá v tom, že soud zahájí řízení, jakmile se dozví o smrti fyzické osoby nebo o jejím prohlášení za mrtvou. Řízení je pak zahájeno dnem vydání usnesení, proti kterému se nelze odvolat. K tomu, aby mohlo být zahájeno řízení bez návrhu, musí soud disponovat dostatečně spolehlivou informací o úmrtí osoby nebo jejím prohlášení za mrtvou. Takovými spolehlivými informacemi je například oznámení matričního úřadu, sdělení nemocnice o úmrtí nebo i oznámení policie. Zahajuje-li se řízení na návrh, musí návrh dle § 138 odst. 1 ZŘS podat navrhovatel, který si činí právo na pozůstalost jako dědic. Pokud navrhovatelem je jiná osoba, pohlíží se na návrh pouze jako na podnět k zahájení řízení. Obsahové náležitosti návrhu se pak řídí obecnou úpravou v § 42 odst. 4 OSŘ a k návrhu je nutné doložit úmrtí osoby zůstavitele originálem nebo ověřenou kopií či opisem úmrtního, eventuálně jiného dokladu o úmrtí této osoby. Nebude-li věrohodně doloženo úmrtí osoby jako podmínky sine qua non dědického řízení, nebude toto řízení zahájeno. Obsahuje-li však návrh veškeré náležitosti, případně byly jeho vady v stanovené lhůtě odstraněny, a úmrtí zůstavitele je doloženo, bude zahájeno řízení o pozůstalosti, a to ke dni dojití návrhu soudu.

Průběh řízení se pak rozděluje na fáze, které se vyznačují konkrétními činnostmi soudního komisaře a které na sebe zásadně bezprostředně navazují. Po pověření notáře jako

³¹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 400 s. ISBN978-80-7502-601-9.

³² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.02.2015, sp. zn. 21 Cdo 3326/2013.

³³ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 404 s. ISBN978-80-7502-601-9.

soudního komisaře usnesením běžně tento soudní komisař postupuje tak, že jako první provede šetření v Evidenci právních jednání pro případ smrti. Zjistí-li, že zůstavitel zanechal závěť či jinou listinu vedenou v Evidenci, zjistí její stav a obsah ať už sám nebo zprostředkovaně. Po takovém šetření přichází na řadu fáze předběžného šetření, šetření v seznamech či systémech a vyžadování informací. Předběžné šetření zahrnuje všechny úkony nezbytné pro zjištění okruhu dědiců, odkazovníků, správců pozůstalosti či vykonavatele závěti a jiných osob, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde, a zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti. Takové šetření tedy zahrnuje zjišťování informací z veřejných seznamů (typicky katastru nemovitostí) a veřejných rejstříků (například obchodního či insolvenčního rejstříku), vyžádání informací od právnických osob, (typicky banky, pojišťovny, Centrální depozitář cenných papírů či registr vozidel), ale také od osob fyzických. Součástí šetření je výslech osob, o kterých soudní komisař předpokládá, že jsou informovány o osobních a majetkových poměrech zůstavitele. O výslechu se vyhotoví protokol o předběžném šetření, který slouží jako další podklad pro stanovení okruhu dědiců a jmění zůstavitele. Na předběžné šetření navazuje šetření v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu pro případ, kdyby měl zůstavitel upraven manželský majetkový režim některou z možných modalit zákonného režimu. Šetření je pak možné doplnit i informacemi evidovanými v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který vede a spravuje Notářská komora České republiky.

Vyjde-li po provedeném šetření najevo, že zůstavitel nevlastnil žádný nebo pouze nepatrný majetek, žádné další řízení o pozůstalosti se nekoná a dosavadní řízení je usnesením zastaveno pro nedostatek majetku podle § 153 ZŘS nebo je nepatrný majetek vydán vypraviteli pohřbu podle § 154 ZŘS. Nebylo-li však řízení v této fázi zastaveno, soudní komisař se uchýlí ke zjišťování dědického práva a zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti. Při zjišťování skutečného okruhu dědiců soudní komisař činí úkony jako pátrání po adresách dědiců, zjišťování právních nástupců zemřelých dědiců, ale také dědice poučuje o dědickém právu a možnosti jej odmítnout, poučuje o právu výhrady soupisu, vyzývá neznámé dědice či dědice neznámého pobytu vyhláškou vyvěšenou na úřední desce soudu a podobně. Ke zjišťování skutečného rozsahu aktiv a pasiv pozůstalosti pak činí úkony jako je opatřování listin, nařizuje soupis pozůstalosti a tak dále.

Zjistí-li soudní komisař okruh dědiců a rozsah pozůstalosti, přistoupí k jednání ve věci, nejde-li o případ, kdy se dle § 183 ZŘS jednání ve věci konat nemusí. Během nařízeného jednání se pak úkony soudního komisaře liší podle toho, zda jsou aktiva a pasiva součástí pozůstalosti, bylo-li poskytnuto dědicům poučení již dříve nebo nikoliv, konstatuje aktiva a pasiva, dědicové pak během jednání mohou uzavřít dohodu o úpravě dědických podílů nebo

rozdělení pozůstalosti, jestliže to zákon umožňuje, případně podávají návrh na rozdělení pozůstalosti soudem. Po takovém jednání se vydá usnesení dle § 162 ZŘS, kterým se určuje obvyklá cena majetku patřícího do společného jmění manželů a schválí se dohoda dědiců o vypořádání majetku, případně se určí, jaký majetek patří do dědického řízení a jaký připadá pozůstalému manželovi. Nebyl-li zůstavitel v době úmrtí v manželství, přistupuje se k vydání usnesení, kterým se stanoví obvyklá cena aktiv a masiv pozůstalosti, a k vydání usnesení o dědictví, kterým se potvrzuje dědictví jedinému dědici, schvaluje se dohoda o rozdělení pozůstalosti, případně se rozděluje pozůstalost mezi dědice rozhodnutím soudu. Modalit ukončení dědického řízení je několik, přičemž jejich výčet upravuje § 185 ZŘS. Toto usnesení pak v sobě může zahrnovat taktéž předchozí usnesení o stanovení obvyklé ceny.

Specifickými případy jsou předlužená pozůstalost, ohledně které se vede likvidace pozůstalosti, nebo řízení o nabytí dědictví následným dědicem. Těmito specifickými případy se však tato práce nezabývá, neboť nejsou pro výklad pojmu dodatečného projednání dědictví natolik stěžejní. Stejně tak výše učiněný výklad neobsahuje ucelený výčet veškerých úkonů soudního komisaře během řízení o pozůstalosti.

1.2.2. Rozdíly mezi dodatečným projednáním dědictví a projednáním dědictví

Přestože na DPD může být často nahlíženo jako na pouhý doplňkový institut dědického práva, který pro jeho navazující povahu není zapotřebí toliko zkoumat, z výše uvedeného nepochybně vyplývá, že je právním institutem, který si zaslouží pozornost, neboť pracuje s otázkami poměrně složitými. Je však zapotřebí si uvědomit, že DPD nenavazuje na původní dědické řízení a jeho právní úpravu v celém jeho rozsahu, naopak se od původního dědického řízení poměrně liší.

První z rozdílů spočívá již v samotném základu, a to ve funkcích dědického řízení jako takového. Skutečnost, že v původním dědickém řízení bylo rozhodnuto o dědickém právu, má za následek, že DPD v zásadě postrádá legitimační funkci. Je tomu proto, že dědické právo je zjištěno v původním dědickém řízení s konečnou platností a nelze jej tak měnit a znovu zjišťovat v rámci DPD.³⁴ Výjimkou je, jak zmiňuje kapitola 1.1.4.1 této práce, DPD, bylo-li původní dědické řízení zastaveno a nebyl tak stanoven okruh dědiců. V takovém případě DPD legitimační funkci nabývá. Druhou funkcí dědického řízení, tedy funkcí majetkovou, DPD již postrádá zcela i napříč všemi svými druhy. Majetková funkce má za cíl zjištění úplného a správného rozsahu pozůstalosti, proto soudní komisař provádí rozsáhlá šetření s účelem zjistit

³⁴ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.12.1995, sp. zn. 24 Co 261/95.

veškerá aktiva a pasiva, která tvoří majetek zůstavitele. V rámci DPD se však projednává jen nově najevo vyšlý majetek. Ze své podstaty tak DPD nemůže mít majetkovou funkci, když jeho předmětem je právě pouze nově najevo vyšlý majetek, nikoliv zjišťování dalšího majetku spadajícího do pozůstalosti. DPD neslouží ani k nápravě v zjišťování rozsahu pozůstalosti v původním dědickém řízení, když tato nebyla zjištěna v celém jejím rozsahu. DPD se omezuje pouze na vypořádání nově najevo vyšlého majetku, v ostatním se uplatní vyvratitelná domněnka, že majetek byl zjištěn v celém rozsahu, a pokud se prokáže opak (a bude objeven další nově najevo vyšlý majetek), bude opět zahájeno DPD. V této souvislosti tak soudní komisař neprovádí žádná rozsáhlá šetření jako je tomu při naplnění majetkové funkce v původním dědickém řízení, nýbrž omezí se čistě na projednání nově najevo vyšlého majetku.

V přímé souvislosti s uvedeným je druhý rozdíl DPD od původního dědického řízení, a to rozsah činností soudního komisaře. Z uvedeného výkladu k projednání dědictví vyplynulo, že soudní komisař v rámci původního dědického řízení činí celou řadu činností, od počátečních šetření, po poučování účastníků a podobně. V DPD soudní komisař však takovou škálu činností nevykonává, neboť mu celá řada povinností odpadá. Jak bylo naznačeno v úvodu této podkapitoly, soudní komisař nečiní žádná další šetření ke zjištění majetku či s výjimkami dědického práva, naopak vykonává takové činnosti, které mohou být vlastní i původnímu dědickému řízení, nicméně jsou omezené pouze na vypořádání nově najevo vyšlého majetku. Širšímu výklad činností soudního komisaře v rámci DPD se pak věnuje kapitola 4 této práce.

Dalším rozdílem, o kterém pojednává kapitola 2 této práce, je právní úprava, která je v rámci DPD použita. Zásadou je, že se v době řízení o pozůstalosti rozhoduje podle předpisů platných v době úmrtí zůstavitele. Tomu je nepochybně u dědického řízení jako takového i u DPD. Je však nutné poznamenat, že na celý proces DPD není použita úprava platná v době úmrtí zůstavitele, neboť na otázky vedení řízení se použije právní úprava platná v době vedení řízení a ta může průběh či některé otázky v rámci DPD řešit odlišně od původního dědického řízení. Některé otázky jsou dokonce spornými, když se vedou rozsáhlé diskuze, jaké právní úpravy by mělo být užito. Příkladem je otázka ocenění majetku upravená blíže v podkapitole 3.7. této práce. Ta je předmětem odborných diskuzí, kdy se odborná veřejnost neshodne na tom, zda se ke stanovení obvyklé ceny užije ceny tržní v době úmrtí zůstavitele nebo v době řízení o pozůstalosti.

DPD se liší od původního dědického řízení také způsobem jeho zahájení. Zatímco dědické řízení je obligatorní a je zahajováno v zásadě bez návrhu, DPD je zahajováno častěji na návrh. Úprava ZŘS dokonce zakotvila, že DPD po usnesení o dědictví může být zahájeno pouze na žádost dědiců zůstavitele (k tomu blíže vizte kapitolu 3 této práce).

Další odlišností je neměnnost účastníků upravená kapitolou 3.2. této práce. V dědickém řízení soudní komisař zjišťuje okruh dědiců, který je dosud neznámý a představuje v podstatě tabulu rasu, když soudní komisař musí nejprve dědice zjistit a dohledat. DPD však v případě projednání dědictví stanovený okruh dědiců má a nemůže jej již znovu zjišťovat. Soudní komisař v DPD tedy pracuje s výsledky původního dědického řízení a dále jej nezjišťuje. Jiné tomu je u DPD po zastavení řízení, neboť tam se okruh dědiců nezjišťoval.

Lze tedy shrnout, že DPD vychází z úpravy dědického řízení a navazuje na původní dědické řízení, ale zdaleka není jeho věrnou kopií. Funkce, postupy a činnosti v rámci DPD jsou odlišné od těch užitých v původním dědickém řízení a tím tvoří charakter a samostatnost DPD. Přesto však musí zůstat na paměti, že účel a smysl DPD spočívá pouze v projednání majetku, který v původním dědickém řízení projednán nebyl. Je proto zřejmé, že postup při DPD bude podobný tomu původnímu.

2. Právní úprava dodatečného projednání dědictví

DPD je mimo svou povahu nastíněnou v přechozí kapitole specifické především pro právní úpravu, kterou se řídí. DPD je totiž případem, jež se vymyká obecným pravidlům, podle kterých se v době rozhodování postupuje dle platné a účinné procesněprávní a někdy i hmotněprávní úpravy. Základním principem DPD je uznávaná premisa, že „zemřel-li zůstavitel za účinnosti dřívějších právních předpisů, postupuje se při dodatečném projednání dědictví podle nich a nikoliv podle předpisů platných v době DPD“.³⁵ To znamená, že se při DPD vychází z právních předpisů platných ke dni úmrtí zůstavitele, a to jak procesních, tak hmotněprávních.³⁶

Toto pravidlo bývá zakotveno v přechodných ustanoveních příslušných předpisů a jeho zakotvení je vyjádřením provázání hmotněprávních a procesních ustanovení. Důvod takového zakotvení odborná veřejnost spatřuje ve skutečnosti, že se účastníci řízení mohou dovolávat uspokojení svých subjektivních práv plynoucích z dědického práva hmotného pouze prostřednictvím předepsaného formálního postupu.³⁷ Za tento postup je pak považováno řízení před justičním orgánem, tedy proces občanskoprávní. Právě na základě této skutečnosti a nezbytné ingerence státní moci ve formě soudního procesu je shledávána potřeba časového navázání hmotněprávní úpravy na procesní a naopak.

V aplikaci práva hmotného platného v době úmrtí zůstavitele není v zásadě problém. Tento princip totiž, jak bylo zmíněno výše, obsahují přechodná ustanovení všech právních předpisů a je tedy patrné, že právní úprava s touto zásadou bez dalšího počítala a počítá. Příkladem těchto přechodných ustanovení je § 565 ObčZ 1950, § 859 ObčZ 1964, § 873 zákona č. 509/1991 Sb. a § 3069 OZ.³⁸ Všechna tato ustanovení obsahují stejné znění první věty, a to „*Při dědění se použije právo platné v den smrti zůstavitele*“.

V aplikaci práva procesního však problémy již nastávají. Úpravu výše zmíněné zásady obsahuje § 660 OSŘ 1950, § 106 NŘ 1963, čl. II zákona č. 134/1982 Sb., čl. III zákona č. 519/1991 Sb., čl. II zákona č. 263/1992 Sb., část dvanáctá, hlava I, bod 12 zákona č. 30/2000 Sb., čl. II zákona č. 7/2009 Sb., a konečně část první,

³⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 716 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

³⁶ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 717 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

³⁷ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 7 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

³⁸ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 7-8 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

čl. II zákona č. 293/2013 Sb.³⁹ Všechna ustanovení vyjma posledního zmíněného obsahují ať už ve stejném znění nebo obdobně premisu „*Pro řízení o dědictví po těch, kteří zemřeli před účinností tohoto zákona, užíje se dosavadních předpisů.*“ Tato ustanovení hovoří o užití dosavadních předpisů a právě toto označení je tím, co vzbuzovalo v praxi problémy, neboť vyvstala otázka rozsahu jejich aplikace. Zákon č. 293/2013 Sb. se tomuto nejasnému pojmu vyhýbá, když zakotvuje, že „*Řízení o dědictví upravené v zákoně č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí tohoto zákona, se použije na projednání dědictví v případech, kdy smrt zůstavitele nastala do 31. prosince 2013.*“⁴⁰

Přestože poslední zmíněná právní úprava chtěla nejasnostem předejít, přináší s sebou dva výkladové problémy. Prvním je časové období, na které odkazuje. Z časového hlediska je k dnešnímu dni platné znění zákona č. 293/2013 Sb. problematické, neboť svým zněním může navozovat dojem, že na veškerá řízení po zůstavitelích zemřelých před 31.12.2013 je zapotřebí aplikovat úpravu OSŘ. Tento výklad by však byl chybný, neboť, jak bylo uvedeno výše, je hmotněprávní a procesní úprava na sebe navázána a je nutné vždy užít předpisy procesního i hmotného práva s platností ke dni úmrtí zůstavitele. Zákon č. 293/2013 Sb. odkazuje na OSŘ nikoliv bez dalšího, ale odkazuje pouze na úpravy řízení o dědictví. Pro zachování řetězení právních úprav řízení o dědictví pro zůstavitele zemřelé před účinností OSŘ je však nutné do úpravy řízení o dědictví mimo § 175a až 175zd OSŘ zahrnout i zmíněná přechodná ustanovení.⁴¹ Druhým výkladovým problémem zákona č. 293/2013 Sb. je opět rozsah dosavadních předpisů. Je však záhodné konstatovat, že tento druhý výkladový problém je spíše přínosem než přítěží pro budoucí praxi. Zákon č. 293/2013 Sb. totiž svým odkazem na konkrétní část OSŘ představuje pomyslné přetržení linie odkazující obecně na dosavadní předpisy, kdy tento termín evokoval, že se odkazuje na celý předpis jako takový. Nová úprava naopak přesně vymezila, v jaké části, respektive v jakém specifikovaném rozsahu, se dosavadní předpis použije a zamezila tak nejasnostem při jejím výkladu.

Mimo výše uvedené aplikační problémy právní úprava doznala za posledních 70 let poměrně velké množství změn. Tato kapitola se proto bude dále zabývat jednotlivými právními úpravami a konkrétněji se zaměří na úpravu podle OSŘ, ZŘS a jejich rozdíly.

³⁹ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví.* Praha: Leges, 2023, 9-11 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁴⁰ Čl. II, Přechodná ustanovení, bod 3 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁴¹ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví.* Praha: Leges, 2023, 11 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

2.1. Právní úprava dodatečného projednání dědictví před rokem 2014

Právní úpravu DPD před rokem 2014 lze rozdělit do 11 kapitol podle období, pro která platí rozdílné právní předpisy.

2.1.1. Právní úprava v období před 01.01.1950

První kategorií jsou případy, kdy zůstavitel zemřel před 01.01.1951. V takové situaci je základním hmotněprávním předpisem OZO vyhlášený císařským patentem z 01.06.1811 č. 946 ř.z. a procesněprávním předpisem je Nesporný patent vyhlášený císařským patentem z 09.08.1854 č. 208 ř.z.⁴² OZO obsahoval úpravu dědictví v § 531 až § 824 a hned § 531 představoval odlišnou úpravu od aktuálních předpisů. Dle tohoto ustanovení se dědictví nenabývalo okamžikem smrti, ale okamžikem úmrtí se souhrn práv a závazků zůstavitele stal ležící pozůstalostí.⁴³ Dědickým právem se pak rozumělo výlučné právo ujmout se držby pozůstalosti.⁴⁴ Úmrtím zůstavitele tedy vzniklo povolanému dědici právo přijmout nabízenou pozůstalost. Pozůstalost zde jako majetkový soubor existovala a čekalo se na to, kdo se k ní přihlásí.⁴⁵ Soud proto vyzýval domnělé dědice k podání dědické přihlášky.⁴⁶ Z toho plyne, že jako s dědicem bylo jednáno jen s tím, kdo podal dědickou přihlášku.⁴⁷ Právo podat dědickou přihlášku měl jen ten, u kterého nebyly překážky k dědění, tedy nesměl být nehoden dědického práva,⁴⁸ nebyl vyděděn, nezřekl se dědického práva⁴⁹ a dále mu svědčil právní důvod dědění.⁵⁰ Dědická přihláška navíc mohla být podána i v případě, byla-li již vypracována odevzdávací listina, která ještě nenabyla právní moci.⁵¹ Pokud soud uznal dědice, který podal dědickou přihlášku, náležitě vykázal své dědické právo a splnil všechny povinnosti jemu náležející, za dědice po právu, odevzdal pozůstalost tomuto dědici odevzdávací listinou⁵². Na základě této

⁴² ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 717 s. ISBN978-80-7502-601-9.

⁴³ Ustanovení § 531 OZO.

⁴⁴ Ustanovení § 532 věta první OZO.

⁴⁵ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 25 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁴⁶ Ustanovení § 121 Nesporného patentu.

⁴⁷ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 719 s. ISBN978-80-7502-601-9.; ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 274 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁴⁸ Ustanovení § 540 a násl. OZO zakotvuje dědickou nezpůsobilost.

⁴⁹ Ustanovení § 538 a § 551 OZO zakotvují zřeknutí se dědictví.

⁵⁰ Ustanovení § 533 OZO zakotvuje právní důvody dědění.

⁵¹ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 274 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁵² Ustanovení § 174 OZO 121 Nesporného patentu.

listiny a jejím doručením se stal dědicem vlastníkem pozůstalosti.⁵³ Odevzdávací listina sloužila také jako podklad k zápisu do pozemkových nebo jiných veřejných knih. Před vydáním odevzdací listiny se však dědici mohli dohodnout na rozdělení pozůstalosti, přičemž toto podléhalo schválení soudem.⁵⁴ Soud toto rozdělení, které mělo v podstatě charakter rozdělení spoluvlastnictví schvaloval usnesením a uváděl jej do odevzdací listiny. Byl-li objeven nově najevo vyšlý majetek, provedlo se doplnění soupisu, ale nebylo zapotřebí nové dědické přihlášky ani nového odevzdání, byla-li dříve přihláška podána a pozůstalost odevzdána.⁵⁵ Spočíval-li nově najevo vyšlý majetek v objevení nemovitosti, soud pouze rozhodl o povolení zápisu práv k této nemovitosti do pozemkových knih.⁵⁶

2.1.2. Právní úprava v období od 01.01.1951 do 31.01.1964

Druhou kategorií je období od 01.01.1951 do 31.03.1964. Zemřel-li zůstavitel v tomto časovém úseku, postupovalo se podle ObčZ 1950, co se týče hmotného práva, a OSŘ 1950, co se týče práva procesního.⁵⁷ ObčZ 1950 představoval zjednodušení úpravy dědického práva, když z 293 paragrafů předchozí úpravy obsahoval pouze 52 paragrafů s tematikou dědictví. Zásadní změnou však bylo zrušení úpravy ležící pozůstalosti a zavedení zásady, která se právní úpravou prolíná dodnes, a sice, že dědictví se nabývá smrtí zůstavitele.⁵⁸ ObčZ 1950 však dále zrušil velké množství institutů jako byl institut darování pro případ smrti, dědická smlouva mezi manžely, institut svěřenského nástupnictví a podobně. Dále byla stanovena preference dědění ze zákona a bylo poměrně široce zasaženo do pořizovací volnosti zůstavitele. Došlo také ke zrovnoprávnění manželských a nemanželských dětí coby dědiců⁵⁹ a omezil se počet dědických skupin. Příslušným k rozhodování o dědickém právu stejně jako k úkonům v rámci dědického řízení, tedy šetření, zjištění stavu a obsahu závěti a podobně, byl soud, který byl naposledy obecným soudem zůstavitele.⁶⁰ Projednání dědictví sice mohlo být přeneseno na notáře, rozhodovací pravomoc však příslušela pouze soudu.⁶¹ Soud rozhodoval usnesením, kterým

⁵³ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 287 s. ISBN 978-80-7502-603-3.; Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22.04.1926, sp. zn. R II 78/26, Sb. 5969.

⁵⁴ Ustanovení § 171 Nesporného patentu.

⁵⁵ Ustanovení § 179 Nesporného patentu.; ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 289 s. ISBN 978-80-7502-603-3.; Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 23.03.1920, sp. zn. Rv I 109/20.

⁵⁶ ŠEŠINA, Martin; MUŽIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 721 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

⁵⁷ ŠEŠINA, Martin; MUŽIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 717 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

⁵⁸ Ustanovení § 509 ObčZ 1950.

⁵⁹ Ustanovení § 532 ObčZ 1950.

⁶⁰ Ustanovení § 310 OSŘ 1950.

⁶¹ Ustanovení § 323 OSŘ 1950.

potvrzoval nabytí dědictví a toto usnesení obsahovalo také prohlášení projednávání dědictví za skončené.⁶² Dále byla také připuštěna možnost dohody o rozdělení dědictví, která podléhala schválení soudem. Při nově najevo vyšším majetku se pouze doplnil soupis, případně i usnesení, kterým bylo nabytí dědictví potvrzeno.⁶³

2.1.3. Právní úprava v období od 01.04.1964 do 31.03.1983

Období od 01.04.1964 do 31.03.1983 představuje třetí kategorii, v rámci které byl hmotněprávním předpisem ObčZ 1964 a procesním právním předpisem NŘ 1963. ObčZ 1964 stejně jako ObčZ 1950 vycházel ze zásady, že se při děděni vychází z právní úpravy platné ke dni úmrtí zůstavitele.⁶⁴ ObčZ 1964 navázal na předchozí právní úpravu, zrušil však institut smluvního zřeknutí se dědictví, zrušil institut vydědění, omezil formy závěti a zavedl odlišnou koncepci druhé a třetí dědické skupiny při děděni ze zákona a odlišnou koncepci potvrzení dědictví a vypořádání dědiců.⁶⁵ Během tohoto časového období bylo orgánem příslušným k rozhodování o dědictví státní notářství, v jeho pravomocech se však platná právní úprava nelišila od právní úpravy předchozí.⁶⁶ Dědické řízení však nově nebylo ukončováno usnesením, ale rozhodnutím.⁶⁷ Navíc nebyla zavedena možnost jednotného rozhodnutí pro výroky o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, určení obecné ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví. O každé otázce se rozhodovalo zvlášť, stejně tak o rozhodnutí o dědictví.⁶⁸ Bylo-li vydáno rozhodnutí o schválení dohody o vypořádání dědictví, bylo zapotřebí dalšího rozhodnutí, kterým se takto vypořádané a nabyté dědictví potvrzovalo.⁶⁹ Nedošlo-li k vypořádání dědictví dohodou dědiců, prováděl vypořádání soud na základě hlediska účelného využití věci.⁷⁰ V případě objevení nově najevo vyšlého majetku po právní moci rozhodnutí, kterým bylo dědické řízení skončeno, státní notářství provedlo o tomto majetku nové dědické řízení.⁷¹

⁶² Ustanovení § 333 a § 334 OSŘ 1950.

⁶³ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P., Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 720 s.; ustanovení § 339 OSŘ 1950; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.01.2004, sp. zn. 30 Cdo 2453/2002.

⁶⁴ Ustanovení § 503 ObčZ 1964.

⁶⁵ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 111 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁶⁶ Ustanovení § 26 NŘ 1963.

⁶⁷ Ustanovení § 17 NŘ 1963.

⁶⁸ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 721 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

⁶⁹ Ustanovení § 39 NŘ 1963.

⁷⁰ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 721 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

⁷¹ Ustanovení § 47 NŘ 1963.

2.1.4. Právní úprava v období od 01.04.1983 do 31.12.1991

Hmotněprávním předpisem pro uvedené období byl ObčZ 1964 po novele provedené zákonem č. 131/1982 Sb. a procesněprávním předpisem byl NŘ 1963 po novele provedené zákonem č. 134/1982 Sb. Stále platilo, že formou rozhodnutí při vypořádání dědictví bylo rozhodnutí, nikoliv usnesení.⁷² Nově však bylo možné spojit rozhodnutí o určení obecné ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví s rozhodnutím o dědictví. Také již nebylo zapotřebí nového rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví, pokud soud pravomocně rozhodnul o schválení dohody o vypořádání dědictví.⁷³ Nebylo-li však dědictví vypořádáno dohodou dědiců, platilo, že se provádí vypořádání autoritativním rozhodnutím soudu. Další změnou pak bylo znovuzavedení institutu vydědění.

2.1.5. Právní úprava v období od 01.01.1992 do 31.12.1992

Pro v pořadí páté období byl hmotněprávní úpravou opět ObčZ 1964 po novele provedené zákonem č. 509/1991 Sb. a procesněprávní úpravou NŘ 1963 po novele provedené zákonem č. 519/1991 Sb. Změna byla poměrně široká a zavedla několik podstatných změn. První změnou bylo rozšíření třetí zákonné dědické skupiny, a především zavedení další, čtvrté, dědické skupiny.⁷⁴ Nově byla upravena možnost ustanovení opatrovníka ke správě podniku po dobu dědického řízení, došlo k upřesnění úpravy vydědění a rozšíření forem závěti, či se zmenšil nárok zletilých neopomenutelných dědiců.⁷⁵ Další důležitou změnou bylo zrušení možnosti autoritativního vypořádání dědictví tak, jak tomu bylo v předchozí právní úpravě. Nedojde-li tedy k dohodě dědiců o vypořádání dědictví, je nově dědictví potvrzeno podle dědických podílů.⁷⁶ Forma rozhodnutí je však zachována a stejně tak proces schvalování dohody o vypořádání dědictví.⁷⁷ Úprava postupu při dodatečně objeveném majetku nebo dlužích je zachována z předchozí právní úpravy.

⁷² Ustanovení § 17 NŘ 1963 po novele provedené zákonem č. 134/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád).

⁷³ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 721 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

⁷⁴ Ustanovení § 475 a 475a ObčZ 1964 po novele provedené zákonem č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

⁷⁵ ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. *Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečně projednání dědictví*. Praha: Leges, 2023, 113 s. ISBN 978-80-7502-603-3.

⁷⁶ Ustanovení § 39 odst. 3 NŘ 1963 po novele provedené zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

⁷⁷ Ustanovení § 17 a 39 NŘ 1963 po novele provedené zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

2.1.6. Právní úprava v období od 01.01.1993 do 31.07.1998

Pro šestou kategorii zůstává hmotněprávním předpisem ObčZ 1964 po novele provedené zákonem č. 131/1982 Sb. a procesněprávním předpisem se stává OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb. Poprvé se dostávají na scénu § 175a až 175zd, které se v pozměněných zněních udržely až do roku 2014, od kterého se úprava dědického řízení přesunula do ZŘS. V tomto období došlo ke sladění hmotněprávní úpravy s novou procesněprávní úpravou a bylo zakotveno, že k řízení je příslušný namísto dosavadně příslušného státního notářství soud.⁷⁸ Ten pověřoval k provádění úkonů v dědickém řízení notáře ze svého obvodu na základě rozvrhu vydaného předsedou krajského soudu na návrh příslušné notářské komory pro každý kalendářní rok.⁷⁹ OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb. také upustil od dosavadního rozhodování formou rozhodnutí a navrátil se ke kořenům právní úpravy před rokem 1950, když znovu zavedl usnesení jako formu rozhodování.⁸⁰ K formě rozhodování, tedy rozhodování usnesením soudu, je zapotřebí podotknout, že od 01.07.2009 vydává všechna rozhodnutí v řízení pouze soudní komisař. Tento princip je zachován i pro zůstavitele zemřelé před tímto datem, tedy i pro ty, pro které platilo vydávání usnesení či rozhodnutí soudem.⁸¹

Soud, respektive notář jako soudní komisař, provádí potřebná šetření jako je nahlížení do příslušných evidencí, předběžné šetření, v rámci kterého zejména zjišťuje zůstavitelovi dědice a zůstavitelův majetek či dluhy, případně další zákonem upravené úkony. Na základě provedeného šetření pak soudní komisař připraví veškeré podklady a předloží návrh na usnesení soudu společně s vyúčtováním hotových výdajů a své odměny.⁸² Dědictví je skončeno podle § 175p nebo § 175q OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb. V tomto usnesení, se může zároveň rozhodnout o obecné ceně majetku v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů či obecné ceně majetku, výši dluhů a čisté hodnotě dědictví. Nadále se spojuje usnesení o dědictví s rozhodnutím o odměně a náhradě hotových výdajů soudního komisaře.⁸³

Novinku zavádí toto období také ve věci sporných otázek dědického práva. U těch platí, že vyvstanou-li sporné skutkové otázky ohledně dědického práva, soud odkáže toho, jehož dědické právo připadá býti méně pravděpodobné, k podání návrhu na rozhodnutí ve sporném

⁷⁸ Ustanovení § 175a odst. 2 OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

⁷⁹ Ustanovení § 175za OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

⁸⁰ Ustanovení § 175a odst. 3 OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

⁸¹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.11.2009, sp. zn. 17 Co 482/2009.

⁸² Ustanovení § 175zd OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

⁸³ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 274 s. ISBN 80-7201-552-4.

řízení.⁸⁴ Pokud tak tato osoba neučiní ve stanovené lhůtě, soud pokračuje v dědickém řízení dál bez ohledu na tvrzení o spornosti. Jedná-li se o pouhou právní otázku, respektive právní posouzení, které je založeno na nesporných skutkových okolnostech, soud vyšetří podmínky dědického práva konkurujících dědiců sám a nadále jedná jen s tím, komu svědčí dědické právo.

Změnu v dosavadní koncepci nově najevo vyšlého majetku po pravomocném rozhodnutí o dědictví přináší platná právní úprava s § 175x OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb. Jeho znění „*Objeví-li se po právní moci usnesení, jímž bylo řízení o dědictví skončeno, nějaký zůstavitelův majetek, popřípadě i dluh, provede soud o tomto majetku řízení o dědictví. Objeví-li se pouze dluh zůstavitele, řízení o dědictví se neprovede.*“ představuje poměrně velkou změnu oproti předešlé právní úpravě a nutno podotknout, že se stalo základem pro budoucí právní úpravy včetně té k dnešnímu dni platné a účinné. Předchozí právní úpravy hovořily vesměs jednoznačně o tom, že pokud dojde k objevení majetku nebo dluhu, a to ať už společně nebo separátně, bude o tomto majetku nebo dluhu provedeno dědické řízení. Z čistě jazykového výkladu tedy vychází, že bylo dědické řízení provedeno i v případě, objevily se pouze dluhy zůstavitele. V tomto bodě se právě uvedená právní úprava liší. Z § 175x OSŘ ve znění zákona č. 263/1992 Sb. lze logickým i jazykovým výkladem dovodit, že je dědické řízení zahajováno pouze tehdy, má-li skutečnost, na základě které je zahajováno, povahu nově najevo vyšlého majetku, a to majetku čistého, tedy čistě pozitivní hodnoty, nebo majetku, se kterým vyvstaly najevo i dluhy, tedy hodnoty záporné povahy. Základní změna spočívá právě v situaci, kdy by vyšly nově najevo pouze dluhy zůstavitele. V takovém případě zákonodárce zakotvil premisu, že pro uvedenou situaci se řízení o dědictví neprovede. Zákonodárce tak poprvé vystihnul účel právní úpravy spočívající v principu, kterým je upřednostněno vypořádání majetku, tedy pozitivních hodnot pozůstalosti, nad vypořádáním dluhů jako hodnot negativních.

2.1.7. Právní úprava v období od 01.08.1998 do 31.12.2000

Sedmou kategorií hmotněprávně definuje ObčZ 1964 ve znění novely provedené čl. II zákona č. 91/1998 Sb. a procesněprávní OSŘ ve znění čl. VIII bod 2 zákona č. 91/1998 Sb. Právní úprava se v podstatě téměř neliší od uvedeného v podkapitole 2.1.6 této práce. Jedinou změnou je § 175l odst. 1 OSŘ a čl. VIII bodu 2 zákona č. 91/1998 Sb., podle kterých soud určuje obecnou cenu majetku namísto dřívějšího bezpodílového spoluvlastnictví ve společném jmění

⁸⁴ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 723 s. ISBN978-80-7502-601-9.

zůstavitele a pozůstalého manžela a dále určuje, jaký majetek patří pozůstalému manželovi a jaký připadá do dědictví.⁸⁵

2.1.8. Právní úprava v období od 01.01.2001 do 31.12.2004

Osmá kategorie se od sedmé neliší hmotněprávní úpravou, procesní úprava však zaznamenala několik změn na základě novely OSŘ provedené zákonem č. 30/2000 Sb. Novela zavedla možnost notářů jako soudních komisařů vydávat samostatná rozhodnutí, kterými se upravuje řízení.⁸⁶ Jak již ale bylo zmíněno v podkapitole 2.1.6 této práce, výlučnou rozhodovací pravomoc v dědickém řízení nabyli soudní komisaři až 01.07.2009. Došlo také k zavedení Centrální evidence závětí, se kterou přibýly i nové povinnosti notářů při prvotním šetření. Notář měl nově povinnost zjišťovat, zda v evidenci není vedena závěť zůstavitele, listina o vydědění nebo listina o odvolání závěti či vydědění.⁸⁷ Změna nastala také v rámci určení ceny majetku. Rozhodnutí v režimu § 175l a § 175o OSŘ nově obsahovala namísto obecné ceny majetku cenu obvyklou. Její definici na rozdíl od ceny obecné, kterou definovala judikatura, obsahoval § 2 zákona č. 151/1997 Sb.

2.1.9. Právní úprava v období od 01.01.2005 do 30.06.2006

Devátá kategorie navazuje hmotněprávní úpravou na předchozí, vyjma skutečnosti, že došlo navíc k přijetí zákona č. 554/2004 Sb., kterým se ObčZ 1964 změnil. Procesní právní předpisy zůstávají pro tuto kategorii stejné jako u kategorie předchozí s výjimkou změn, které zavedl zmíněný zákon č. 554/2004 Sb. Obecně lze konstatovat, že došlo ke změnám především v oblasti správy dědictví. Novela zavedla rozšíření povinnosti soudních komisařů při šetření v Centrální evidenci závětí. Mimo závěť, listinu o vydědění a listinu o odvolání uvedených úkonů nově notář zjišťoval, zda v evidenci není evidována i listina o ustanovení správce dědictví či jeho odvolání, potažmo i odvolání souhlasu s ustanovením do funkce správce dědictví.⁸⁸ Dále došlo ke změně podmínek, za kterých mohl správce dědictví nakládat s majetkem zůstavitele nad rámec obvyklého hospodaření. Soud byl navíc nově povinen vyzorovávat o smrti zůstavitele

⁸⁵ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 275 s. ISBN 80-7201-552-4.

⁸⁶ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 723 s. ISBN978-80-7502-601-9.

⁸⁷ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 275 s. ISBN 80-7201-552-4.

⁸⁸ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 724 s. ISBN978-80-7502-601-9.

banku, u níž měl zůstavitel založený účet, a sdělit po pravomocně ukončeném dědickém řízení, kdo je právním nástupcem zůstavitele, tedy, kdo se stal majitelem jeho účtů.

2.1.10. Právní úprava v období od 01.07.2006 do 30.06.2009

Předposlední kategorie v podstatě v plném rozsahu navazuje na kategorii devátou. Jedinou zásadní změnou, kterou prošla hmotněprávní úprava, je zákon č. 115/2006 Sb., jež zavádí rozšíření okruhu dědiců o partnery, a po 20.10.2008 také zákon č. 384/2008 Sb., který se týkal pouze závětí podle § 476 odst. 4 ObčZ 1964.⁸⁹ Pro procesní úpravu a dědické řízení platí v plném rozsahu úprava deváté kategorie.

2.1.11. Právní úprava v období od 01.07.2009 do 31.12.2013

Jedenáctou a poslední kategorií spadající do právní úpravy před rokem 2014 je právní úprava platná v období od 01.07.2009 do 31.12.2013. Hmotněprávní základ tvořil ObčZ 1964 ve znění předchozích kategorií a procesněprávní základ OSŘ dle stávajících znění změněný o zásadní procesní novelu provedenou zákonem č. 7/2009 Sb. a dodatečně s účinností ke dni 20.07.2009 zákonem č. 218/2009 Sb.⁹⁰

Podkapitola 2.1.6. této práce hovořila o výlučné pravomoci soudních komisařů činit veškerá rozhodnutí v dědickém řízení a právě tato právní úprava uvedenou pravomoc soudním komisařům přiznala. Tato rozhodovací pravomoc se týká všech rozhodování včetně rozhodování ve věci samé a také všech úkonů učiněných v řízení jako je doručování, vyznačování doložky právní moci a podobně. Soudní komisaři zkrátka vrací spis soudu až po pravomocně skončeném řízení.

Kromě šetření v Centrální evidenci závětí provádí soudní komisař nově šetření v Centrální evidenci manželských smluv, kterou také vede Notářská komora ČR. V rámci šetření notář zjišťuje, zda je v evidenci evidována smlouva u zúžení či rozšíření společného jmění manželů. Dále zmíněná právní úprava zakotvuje některé způsoby zpeněžení majetku při likvidaci, které doposud byly pouze dovozovány výkladem, a dále blíže upravuje prodej majetku mimo dražbu.⁹¹

⁸⁹ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. Dědické právo v teorii a praxi. Praha: Leges, 2011, 334 s. ISBN 978-80-87212-79-0.

⁹⁰ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 719 s. ISBN978-80-7502-601-9.

⁹¹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 725 s. ISBN978-80-7502-601-9.

2.1.11.1. Aplikování úpravy uvedené v OSŘ v období 01.07.2009 do 31.12.2013 na DPD

Pro účely zobrazení rozdílů mezi právní úpravou před rokem 2014 a právní úpravou po roce 2014, které se tato práce věnuje níže, se tato podkapitola bude blíže zabývat podobou a průběhem DPD na základě aplikace relevantních ustanovení OSŘ ve znění jedenácté kategorie.

Jak bylo uvedeno výše, OSŘ zakotvoval úpravu dědictví v § 175a až § 175zd. Většina těchto ustanovení je obecná a vztahuje se na dědické řízení jako takové. Upravují zahájení řízení, kdo je účastníkem řízení, jakým způsobem probíhá předběžné šetření a mnoho dalšího. Jedinou zmínku o DPD obsahuje pouze § 175x OSŘ. To navíc zní stejně jako je uvedeno k tomuto ustanovení v podkapitole 2.1.6. této práce, tedy, že lze projednat pouze nově objevený majetek, popřípadě i dluhy, ale samostatně objevené dluhy projednat nelze. Právě z důvodu neexistence bližšího rozvedení právní úpravy DPD je zapotřebí znát relevantní obecná ustanovení o řízení o dědictví, neboť se jimi v modifikované verzi DPD řídí. Je však zřejmé, že není vyžadována znalost všech obecných ustanovení o řízení o dědictví, když předmětem DPD není projednání všech otázek, které se jinak v dědickém řízení řeší.⁹² Při DPD soudní komisař postupuje především podle § 175d až 175h, § 175j až 175w a § 175y až 175za OSŘ a zjišťuje-li dědické právo, postupuje i podle zbylých ustanovení.⁹³

Ustanovení § 175a OSŘ upravuje oznámení úmrtí, zahájení řízení a formu rozhodování. Z povahy DPD je logické, že zde odpadá otázka prokázání zůstavitelova úmrtí, když ta již byla vyřešena v řízení původním.⁹⁴ Přesto o zahájení řízení platí uvedené v § 175a odst. 2 OSŘ obdobně. Řízení lze zahajovat na návrh i bez návrhu (k uvedenému blíže vizte kapitolu 3 této práce), nicméně zahájení řízení není navázáno na vědomí o úmrtí zůstavitele, ale na zjištění, že zůstavitel vlastnil ke dni své smrti další majetek, který nebyl projednán v původním dědickém řízení.⁹⁵ Ohledně formy rozhodování platí uvedené, tedy, že se rozhoduje usnesením.⁹⁶ Vydá-li soud po obdržení návrhu na zahájení DPD a prošetření existence dodatečně najevo vyššího

⁹² MACKOVÁ, Alena; SEDLÁKOVÁ, Alice. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád: Komentář*. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-14].

⁹³ FIALA, Roman. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1289, marg. č. 4. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

⁹⁴ SEDLÁK, Viktor. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: JIRSA, Jaromír. a kol. *Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář*. Havlíček Brain Team. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-14].

⁹⁵ SEDLÁK, Viktor. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: JIRSA, Jaromír. a kol. *Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář*. Havlíček Brain Team. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-14].

⁹⁶ Ustanovení § 175a odst. 3 OSŘ.

majetku či ex lege usnesení podle § 82 odst. 1 OSŘ, DPD je zahájeno. Následně dochází k pověření notáře jako soudního komisaře k provedení úkonů v řízení o DPD.

Ustanovení § 175b a § 175c OSŘ postrádají pro potřeby DPD smysl. Je dlouhodobě judikováno, že účastníky řízení o DPD jsou pouze ti dědici, kteří jimi byli v původním dědickém řízení, a soud nemůže znovu zjišťovat již jednou stanovený okruh dědiců (k problematice účastenství blíže vizte kapitolu 3 této práce).⁹⁷ Užití § 175c OSŘ pak není možné, neboť k šetření v předmětných evidencích muselo dojít v rámci původního dědického řízení.

Až na pár dalších výjimek se však přiměřeně užije zbytek ustanovení o řízení o dědictví. K určení rozsahu jejich užití také záleží, zda bylo původní dědické řízení zastaveno nebo projednáno. Bylo-li zastaveno a nově najevo vyšlý majetek je opět hodnoty nepatrné, bude znovu postupováno podle § 175h odst. 2 OSŘ. Pokud však již má nově najevo vyšlý majetek vyšší hodnotu, bude se postupovat stejně, jako by se postupovalo při původním dědickém řízení. Bylo-li původní dědické řízení pojednáno, postupuje se přiměřeně jako v původním řízení.

Předně je zapotřebí zjistit, trvalo-li v době zůstavitelovy smrti manželství zůstavitele s pozůstalým manželem, zda nově najevo vyšlý majetek spadá do společného jmění manželů či nikoliv. Pokud soudní komisař dojde k názoru, že nově najevo vyšlý majetek do společného jmění manželů spadá, postupuje dále podle § 175l OSŘ. Následně se stejně jako v původním dědickém řízení provádí soupis nově najevo vyšlých aktiv a pasiv pozůstalosti podle § 175m OSŘ. V souladu s § 175o OSŘ se také rozhoduje o výši obvyklé ceny majetku. Ta se vypočte jako součet ceny určené v původním dědickém řízení a ceny majetku nově najevo vyšlého jakož i o výši zůstavitelových dluhů a čisté hodnotě dědictví, popřípadě výši jeho předlužení v době smrti zůstavitele.⁹⁸ Závěrem soudní komisař rozhodne o nově najevo vyšlém majetku usnesením o dědictví vydaným podle § 175q, tedy potvrdí nabytí nově najevo vyšlého majetku jedinému dědici, potvrdí, že dědictví připadá státu, schválí dohodu o vypořádání nově najevo vyšlého majetku nebo potvrdí nabytí nově najevo vyšlého majetku podle zákonných dědických podílů. Bylo-li původní dědické řízení skončeno podle § 175q odst. 1 písm. c) OSŘ, postupuje soudní komisař podle § 175p odst. 2 OSŘ, tedy nově najevo vyšlý majetek bude moci být na základě soudem schválené dohody dědiců a věřitelů použit k úhradě dluhů. Byla-li v původním dědickém řízení nařízena likvidace, postupuje se podle § 175v odst. 4 OSŘ, a sice

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11.05.2004, sp. zn. 30 Cdo 1131/2003.

⁹⁸ SEDLÁK, Viktor. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: JIRSA, Jaromír. a kol. Havlíček Brain Team. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-14].

je nově najevo vyšlý majetek rozdělen soudem věřitelům do výše jejich neuspokojených pohledávek. Případný přebytek je pak projednán jako dědictví.

Lze tedy shrnout, že OSŘ ve svých třiceti ustanoveních poměrně jednoznačně upravuje řízení o dědictví včetně dodatečného projednání dědictví, a to i přesto, že se úprava postupu při DPD z těchto ustanovení musí vyčíst a aplikovat tato ustanovení lze pouze s přihlédnutím k povaze DPD. Soudní komisař tak má poměrně jasný návod k postupu při vypořádání nově najevo vyšlého majetku, přestože tento postup není v zákoně explicitně vyjádřen.

2.2. Právní úprava dodatečného projednání dědictví po roce 2014

Opak relativně krátké a jednoduché úpravy OSŘ představuje právní úprava dědického řízení a DPD platná a účinná od 01.01.2014.

Předně je třeba zmínit, že hmotněprávní úprava již nevychází z ObčZ 1964, ale z hlavy III. Dědické právo, ustanovení § 1475 až § 1720 OZ, a procesněprávní úprava již není zakotvena v OSŘ, ale je inkorporována do ZŘS a jeho hlavy III. Řízení o pozůstalosti, ustanovení § 98 až § 288a. Jedná se o zcela novou právní úpravu, která do dnešního dne doznala mnoha změn. Změny OZ se však netýkaly dědického práva a hmotněprávní základ tak zůstal od roku 2014 neměnný, nicméně změny ZŘS přinesly řadu úprav, které bylo a je zapotřebí zohlednit.

První změnu ZŘS přinesl zákon č. 87/2015 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s účinností rekonstrukce soukromého práva, jež zakotvil, že při zastavení řízení podle § 153 a § 154 ZŘS, kterému předcházelo vypořádání společného jmění manželů, hraří odměnu notáře pozůstalý manžel. Zákon č. 298/2016 Sb. pak upravoval elektronickou podobu usnesení soudního komisaře, zákon č. 460/2016 Sb. změnil úpravu vyrozumívání o dědickém právu za situace, byl-li pořízením pro případ smrti zřízen svěřenský fond, a zákon č. 161/2016 Sb. upravil placení odměny za vydání evropského dědického osvědčení a postup při jeho vydávání.⁹⁹

ZŘS s sebou přinesl 190 ustanovení věnujících se řízení o pozůstalosti. Lze tedy říci, že zakotvil podrobnější právní úpravu než dosavadní OSŘ. Předně je třeba si povšimnout, že ZŘS zavedl mimo dále uvedeného i změnu v názvosloví, když například dřívější pojem řízení o dědictví nahradil pojmem řízení o pozůstalosti. Hned v úvodu ZŘS obsahuje podrobnější úpravu příslušnosti soudu, zavádí nově prikázání věci z důvodu vhodnosti a upravuje otázku soudního komisariátu včetně jednotlivých úkonů jako je pověření, převzetí věci, mlčenlivosti nebo také odměny a náhrady za činnost soudního komisaře. Následně ZŘS věnuje celý

⁹⁹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 726 s. ISBN978-80-7502-601-9.

oddíl 4 otázce účastenství. Tato skutečnost představuje poměrně velkou změnu, neboť předchozí úprava upravovala účastenství v řízení o dědictví v jediném ustanovení § 175b OSŘ relativně obecně, zatímco ZŘS věnuje této problematice téměř 8 ustanovení, ve kterých navíc liší účastníky na účastníky při projednání pozůstalosti, účastníky při závěrečné pozůstalosti a účastníky při likvidaci pozůstalosti.¹⁰⁰ ZŘS věnuje samostatná ustanovení i pro dědice, manžela zůstavitele, věřitele, nepominutelné dědice, vykonavatele závěti a správce pozůstalosti. Lze tedy naznat, že se zákonodárce při přípravě ZŘS chtěl vyhnout širokému a nekonkrétnímu ustanovení o účastenství v OSŘ, které muselo být vykládáno judikaturní praxí, a připravil proto konkrétnější koncepci, která nesrovnalosti v otázce účastenství překoná. Ani přes podrobnou úpravu ovšem nelze výčet účastníků považovat za taxativní, a to zejména pokud jde o osoby podle § 6 odst. 1 ZŘS, tedy o osoby jako je například svědek, soudní tlumočník a podobně, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno.¹⁰¹

Po úpravě účastenství ZŘS upravuje v § 123 až 126 rozhodnutí. Forma rozhodnutí je opět zachována a v řízení o pozůstalosti je rozhodováno výlučně formou usnesení.¹⁰² Rozhodnutí ve věci samé vydává pouze notář, k vydávání usnesení, kterými se nerozhoduje ve věci samé, však notář může pověřit své zaměstnance. ZŘS dále uvádí náležitosti usnesení, situace, kdy usnesení nemusí obsahovat odůvodnění, kdo jej podepisuje, která usnesení jsou doručována do vlastních rukou, kde je vyloučeno náhradní doručení nebo kde není potřeba doručovat. V každém případě platí, že tato ustanovení nelze považovat za komplexní právní úpravu obsahových a formálních náležitostí rozhodnutí a je zapotřebí vedle nich mít na paměti obecnou úpravu ZŘS (například § 25 odst. 1 ZŘS) a odpovídající ustanovení OSŘ, nevyplývá-li ze ZŘS něco jiného (například § 153, § 154 odst. 1, § 155 a § 156 a další OSŘ).¹⁰³

Novinkou oproti stávající úpravě je bezpochyby celý oddíl 6 ZŘS, který stanovuje náklady řízení a jejich náhradu, a celý oddíl 7, který upravuje opravné prostředky proti rozhodnutí v řízení o pozůstalosti. Další novotou je pak § 194 ZŘS o nabytí dědictví následným dědicem, široká úprava likvidace dědictví, které se věnují § 195 až § 280, a konečně i úprava úschovy v řízení o pozůstalosti zavedená v § 281 až § 288. Pro účely této práce uvedená ustanovení nejsou relevantními, a proto se jejich výkladu dále nevěnuje.

¹⁰⁰ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 221 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

¹⁰¹ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 221 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

¹⁰² Důvodová zpráva k § 123 až 126 ZŘS.

¹⁰³ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 239 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

Relevantními ustanoveními k DPD jsou § 137 až § 193 ZŘS, a to opět s přihlédnutím k povaze DPD jako takového. V první řadě je namístě představit novou úpravu DPD, kterou obsahují poslední dva paragrafy uvedených relevantních ustanovení, tedy § 192 a 193 ZŘS. Zmíněná ustanovení představují koncepční změnu úpravy DPD. Doposud bylo DPD věnováno vždy pouze jedno ustanovení, které hovořilo obecně o objevení majetku, případně dluhů zůstavitele po právní moci rozhodnutí o dědictví. ZŘS však přináší ustanovení dvě, které navíc rozděluje podle způsobu ukončení původního dědického řízení.

Ustanovení § 192 ZŘS jako první z těchto dvou ustanovení je výslovně věnováno DPD při zastavení řízení. Jeho znění: „*Objeví-li se po právní moci rozhodnutí, jímž bylo řízení o pozůstalosti zastaveno (§ 153 a 154), majetek, který tvoří aktivum pozůstalosti, popřípadě též pasivum pozůstalosti, soud projedná dědictví. Dědictví však nebude projednáno, objeví-li se pouze pasivum pozůstalosti.*“ se svou formální stránkou liší od § 175x OSŘ, ale obsahem vykazuje podobné znaky a především podobný účel. Předně ZŘS změnil názvosloví, když nově nehovoří o majetku či dlužích, ale o aktivech či pasivech pozůstalosti, obsah těchto pojmů se však zásadně neliší. Dále ZŘS upustil od fráze „*provede soud o tomto majetku řízení o dědictví...*“ a zakotvil přímo projednání dědictví jako takového. Opět však v tomto znění nelze shledat podstatné změny a je patrné zachování účelu úpravy.

Hlavní a podstatnou změnou je specifikování rozhodnutí, po jehož právní moci se objevil nově najevo vyšlý majetek, který se projedná. Ustanovení § 192 ZŘS opustilo obecnou koncepci jakéhokoliv rozhodnutí v řízení o dědictví a zavedlo, že se pro účely tohoto ustanovení musí jednat o rozhodnutí, jímž bylo řízení o pozůstalosti zastaveno. Řízení o pozůstalosti se zastavuje v případě, nastala-li situace předvídaná § 153 ZŘS, tedy pozůstalost je bez majetku, nebo předvídaná § 154 ZŘS, tedy pozůstalost je s majetkem bez hodnoty nebo hodnoty nepatrné. Nově je DPD pro tyto případy na rozdíl od případů predikovaných § 193 ZŘS obligatorní.¹⁰⁴ Právní úprava počítá se situací, kdy by nově najevo vyšlý majetek byl opět majetkem bez hodnoty nebo hodnoty nepatrné. Je možné, budou-li splněny předpoklady § 153 nebo § 154 ZŘS, takto nově najevo vyšlý majetek opět vydat vypraviteli pohřbu, a to s jeho souhlasem pro případ § 153 ZŘS nebo bez jeho souhlasu pro případ § 154 ZŘS, neboť již udělil souhlas v původním dědickém řízení, a řízení znovu zastavit. Objeví-li se aktivum, které již

¹⁰⁴ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 357 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

není nepatrné hodnoty, toto aktivum se projedná, a objeví-li se pouze pasivum, toto se neprojedná, neboť zde není žádný dědic, který by za pasivum odpovídal.¹⁰⁵

Ustanovení § 193 ZŘS představuje úpravu DPD pro případ, bylo-li původní dědické řízení pravomocně ukončeno usnesením podle § 185 ZŘS. Postup tohoto ustanovení je zcela odlišný od postupu dle § 192 ZŘS a dosavadní úpravy DPD zavedené § 175x OSŘ. Tato ustanovení počítají s tím, že o každém nově najevo vyhlášeném majetku bude vždy provedeno dědické řízení, a to na základě návrhu i bez něj.¹⁰⁶ Nová úprava tento přístup ruší a zavádí postup zcela nový a zjednodušený. Objeví-li se po právní moci usnesení dle § 185 ZŘS nová aktiva, má soud povinnost o tento majetek doplnit stávající soupis pozůstalosti či seznam majetku vyhotovený v původním dědickém řízení. Přestože § 193 ZŘS neobsahuje obdobnou větu „*Dědictví nebude projednáno, objeví-li se pouze pasivum pozůstalosti*“ jako tomu je u § 192 ZŘS, logickým a systematickým výkladem lze dovodit, že se tento princip vztahuje i na situace § 193 ZŘS.¹⁰⁷ Toto ustanovení pak v odstavci prvním vymezuje, jaká aktiva či pasiva se do soupisu nedoplňují.

Zcela nová koncepce spočívá v tom, že k projednání dědictví ohledně nově najevo vyhlášeného majetku soud přistoupí jen v případě, že o to požádá některý z dědiců nebo jejich právních nástupců.¹⁰⁸ Neexistuje tedy již varianta zahájení DPD bez návrhu. Požádá-li dědic o zahájení DPD, provede se běžné DPD jako tomu bylo doposud.¹⁰⁹ Je však povinností soudu informovat dědice o existenci nově najevo vyhlášeného majetku v případě, že se soud o tomto majetku dozví a nebyla-li dosud podána žádost o DPD. V takové situaci soud musí uveřejnit vyhlášku na své úřední desce a stanovit lhůtu ne kratší než dva měsíce k podání žádosti o projednání DPD. Vyhláška je vyvěšována na úřední desce dle § 50l OSŘ a platí, že desátým dnem po jejím vyvěšení byla doručena neznámým dědicům. Vyhláška se z úřední desky sejme po uplynutí 30 dní ode dne jejího vyvěšení.¹¹⁰ Pokud žádný z dědiců ve stanovené lhůtě nepožádá o DPD, soud pouze rozšíří soupis či seznam aktiv o nově najevo vyhlášený majetek či

¹⁰⁵ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 358 s. ISBN 978-80_7502-122-9.; Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.07.2010, sp. zn. 21 Cdo 220/2009.

¹⁰⁶ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 358 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

¹⁰⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-15].

¹⁰⁸ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 16.03.2022, 35 Co 246/2022.

¹⁰⁹ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 359 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

¹¹⁰ MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 359 s. ISBN 978-80_7502-122-9.

dluhy a dále v řízení nijak nepokračuje. V takovém případě se soud pouze omezí na potvrzení nabytí nově najevo vyšlého majetku podle původního rozhodnutí, tedy v podílech vyplývajících z původního dědického řízení. Potvrzení nemusí mít vždy formu usnesení, respektive soud vždy o takové skutečnosti usnesení nevydává. Vydat jej je však zapotřebí, je-li to potřebné či nelze-li bez takového usnesení provést zápis ve veřejném seznamu nebo rejstříku.

Autoři Komentáře s důvodovou zprávou k ZŘS, doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., JUDr. Ladislav Muzikář a kolektiv, náležitě vystihli podstatu a důvod změny koncepce dosavadní úpravy DPD a zavedení úpravy § 193 ZŘS. Pro vyjádření jejich myšlenky není nic lepšího než ji citovat: *„Vzhledem k tomu, že dodatečná projednání byla na základě nejrůznějších podnětů zahajována často celé desítky let po úmrtí zůstavitele, v době, kdy nikdo z dědiců již nežil a někdy zemřely i další generace jejich právních nástupců, soud musel velmi obtížně zjišťovat dědice zemřelých dědiců, popřípadě i dědice zemřelých právních nástupců v několika generacích, dokud se nedopátral všech právních nástupců, kteří žili v době dodatečného projednávání. Tento složitý postup činil z dodatečných projednání postrach soudních komisařů. Přitom výsledek řízení byl v mnoha případech předem jasný, přinejmenším pokud jde o okruh osob, které mohou dědictví nabýt. Při zásadě, že dědictví se nabyvá smrtí zůstavitele (§ 509 zák. č. 141/1950 Sb. a § 460 zák. č. 40/1964 Sb.) nemohly dědictví nabýt jiné osoby, než původní dědici, i když se dědici nedožili dodatečného projednání. Při jednání s žijícími právními nástupci (jejichž počet často narostl geometrickou řadou) bylo pak pro řadu z nich zcela nepochopitelné, proč jsou vůbec k takovému řízení předvoláváni a proč nemůže být dodatečně projednáváný majetek převeden přímo na ně.“*¹¹¹ Z toho důvodu byla zavedená nová právní úprava, který postup při DPD zjednodušila a soudním komisařům ulehčila výkon úkonů, k nimž byli pověřeni.

Uvedená ustanovení jsou sice úpravou DPD, ale stejně jako v případě OSŘ nejsou komplexním návodem k postupu při DPD. Je proto nutné znát obecná ustanovení úpravy dědictví a vztáhnou jejich úpravu v přiměřeném rozsahu i na postup v DPD. Přestože ZŘS obsahuje více ustanovení o projednání dědictví, i ze znění Soudcovského komentáře k ZŘS je zřejmé, že postup při DPD je velice obdobný jako v případě OSŘ, neboť znění komentáře je s přihlédnutím k změnám v úpravě jinak téměř totožné jako znění komentáře k § 175x OSŘ.¹¹²

¹¹¹ MACKOVÁ, A., MUZIKÁŘ, L., KUČERA, F. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Komentář*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2024-2-15]. ASPI_ID KO292I2013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹² KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání při zastavení řízení]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-15].

V průběhu DPD se opět zjišťuje, zda nově najevo vyšlý majetek spadl do společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela, a pokud ano, postupuje se podle § 162 a § 163 ZŘS. Následně se provádí soupis nově najevo vyšlých aktiv a pasiv a určuje se obvyklá cena podle § 180 a 181 ZŘS. Ta se vypočte stejně jako tomu bylo v OSŘ. Závěrem se vydává usnesení o dědictví podle § 185 ZŘS, kterým je DPD skončeno a je rozhodnuto o nákladech řízení DPD a výši odměny soudního komisaře a jeho hotových výdajích. Bližší výklad ohledně postupu v jednotlivých druzích DPD (uvedených v kapitole 1 této práce) rozvádí tato práce v kapitole 3.

Závěrem k ZŘS je nutné podotknout a připomenout jeho účinnost. ZŘS sám o sobě přechodná ustanovení neobsahuje, ty je potřeba dohledat ve výše zmíněném zákoně č. 293/2013 Sb. Je třeba mít na paměti, že řízení o dědictví upravené v OSŘ se použije na projednání dědictví v případech, kdy smrt zůstavitele nastala do 31.12.2013 a nová právní úprava DPD podle ZŘS bude použita až na DPD po zůstavitelích zemřelých po 01.01.2014.¹¹³ I pro DPD, které se bude řídit dřívějšími právními předpisy, nejen OSŘ, ale jeho nevyjímaje, je však namístě použít pozdější, respektive současných procesních ustanovení, jejichž použití není navázáno k době úmrtí zůstavitele.¹¹⁴ Bude se jednat o situace jako je typicky úprava doručování či dálkového přístupu, posuzování skutečností, ke kterým je potřeba odborných znalostí, náležitosti písemných vyhotovení usnesení, zkrátka půjde o obecná procesní pravidla či postupy, které zavedla nová právní úprava, a to i přesto, že v době úmrtí zůstavitele tyto pravidla či postupy neplatily.¹¹⁵

2.2.1. Nemovitosti jako předmět dodatečného projednání dědictví zahájeného po roce 2024

K otázce právní úpravy DPD po roce 2014 se mimo ZŘS nepochybně váže aktuální a dosti diskutované téma nemovitostí jako předmětu DPD zahájeného po roce 2024. Nemovitosti byly doposud jedním z hlavních předmětů DPD, když se na existenci jejich vlastnictví zůstavitelem, tedy že je zůstavitel stále zaspán v katastru nemovitostí jako jejich vlastník, často přišlo dávno po pravomocném ukončení původního dědického řízení. Rok 2024 však přináší velkou změnu, neboť po roce 2024 všechny nemovitosti, které nemají v katastru

¹¹³ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 192 [Dodatečné projednání při zastavení řízení]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 439, marg. č. 2-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

¹¹⁴ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 727 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹¹⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 727 s. ISBN978-80-7502-601-9.

nemovitostí správně evidovaného vlastníka, a tedy v katastru nemovitostí chybí jeden nebo více z podstatných údajů jako je celé jméno, datum narození, rodné číslo a kompletní adresa posledního trvalého pobytu, případnou státu. To se bude z velké části týkat právě nemovitostí, které by jinak mohly být předmětem DPD.

Jediné ustanovení, které by výše zmíněné upravovalo jednoznačně, neexistuje. Uvedené je zapotřebí dovodit ze znění OZ a kat. zák. Kat. zák. s účinností k 01.01.2014 zavedl v § 65 odst. 4 a 5 povinnost ÚZSVM za součinnosti s obecními úřady provést šetření k dohledání vlastníků nemovitostí v dostupných evidencích a k vyzvání těchto osob k uplatnění či doložení svých vlastnických práv. Podle § 65 odst. 8 kat. zák. pak v případě zjištění, že vlastník nežije, bylo zapotřebí podat návrh na zahájení DPD. Důležitým je ale především § 65 odst. 9 kat. zák., který zavedl, že: *„Nepodaří-li se vlastníka zjistit a uplyne-li marně lhůta, po jejímž uplynutí se podle jiného právního předpisu má za to, že nemovitost je opuštěná, pohlíží se na ni jako na opuštěnou; další postup se řídí právními předpisy upravujícími hospodaření s majetkem státu.“* Relevantními ustanoveními OZ k uvedenému jsou § 1045 odst. 2, §1050 odst. 2 a § 3067 OZ. První z uvedených ustanovení uvádí, že: *„Opuštěná nemovitá věc připadá do vlastnictví státu.“*, druhé: *„Nevykonává-li vlastník vlastnické právo k nemovité věci po dobu deseti let, má se za to, že ji opustil.“* a třetí pak: *„Je-li opuštěná nemovitá věc, počne běžet doba uvedená v § 1050 odst. 2 ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“*

Z uvedených ustanovení lze jednoduše dovodit, že nemovitosti, u kterých není vykonáváno vlastnické právo po dobu deseti let, a to ať už z důvodu, že se k tomuto vlastnickému právu vlastník nemovitosti nepřihlásil nebo že se vlastníka nemovitosti nepodařilo dohledat, je pohlíženo jako na opuštěné a z tohoto titulu připadají do vlastnictví státu. Lhůta deseti let začala běžet účinností OZ, tedy od 01.01.2014, a uběhla dnem 01.01.2024. Všechny nemovitosti, u kterých do tohoto data nebylo uplatněno a doloženo vlastnické právo či vlastník nebyl dohledán, případly bez dalšího státu.

Takových nemovitostí je poměrně velké množství. Ze zprávy ÚZSVM¹¹⁶ vyplynulo, že se ke dni 31.10.2023 podařilo vyřešit 59 037 případů nemovitostí s nesprávně zapsaným vlastníkem a zahájit šetření u 98 706 nemovitostí. Nejčastějším výsledkem šetření bylo podání podnětu k DPD, neboť u 62 % případů vlastník nemovitostí již nežije. ÚZSVM navíc zveřejnil a aktualizoval seznam nedostatečně identifikovaných osob, ve kterých si každý mohl zjistit, zda

¹¹⁶ ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCÍCH MAJETKOVÝCH. *ÚZSVM řeší v letošním roce rekordní počet nemovitostí s neznámými vlastníky, lhůta skončí už za pár týdnů.* Online, příspěvek. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/uzsvm-resi-v-letosnim-roce-rekordni-pocet-nemovitosti-s-neznamymi-vlastniky-lhut>. [cit. 2024-02-15].

je v katastru nemovitostí sám dostatečně identifikován, či zda jeho příbuzní či předci nevlastnili nemovitosti, které nebyly předmětem původního dědického řízení. Přesto se v katastru nemovitostí ke dni 31.10.2023 nacházelo přes 115 000 nedostatečně identifikovaných osob, na které bylo napsáno přes 328 000 položek, z toho 139 752 pozemků a 2 322 staveb.

Dle aktuálních informací uvedených na portálu ÚZSVM¹¹⁷ jsou ze sestavy převáděných nemovitostí na stát vyjímány ty, u kterých bylo do konce roku 2023 požádáno u soudu o zahájení DPD, a také ty, u kterých byl vlastník dohledán a vyzván k nápravě údajů, přestože ten tak ani na základě výzvy neučinil. ÚZSVM však z důvodu zvýšeného počtu podnětů podávaných veřejností ke konci roku 2023 doposud nedisponuje od Českého úřadu zeměměřického a katastrálního daty o počtu nemovitostí, které případnou státu. Nelze tak ani předpokládat, kolik nemovitostí nakonec státu připadne. Je ale nutné podotknout, že ani takové číslo nemusí být konečné, neboť vlastníci nemovitostí, jimž lhůta marně uplynula, se mohou k majetku přihlásit v občanskoprávním řízení na základě žaloby o určení vlastnictví.

Úprava se může zdát poměrně přísná a někomu i nespravedlivá, je však nutno konstatovat, že pokud vlastníci nemovitostí nebo jejich dědici i s ohledem na zásadu „Vigilantibus iura scripta sunt“ během deseti let neuplatnili svá práva, a to ani s přihlédnutím k mediálně poměrně zviditelněné možnosti nahlížení do veřejně přístupných seznamů nedostatečně identifikovaných osob, je jejich nečinnost pouze na škodu jim samotným. Přesto je jim přiznávána možnost žaloby uvedené výše. V současné době nicméně zůstává otázkou, jak budou soudy v takových případech postupovat.

¹¹⁷ ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCECH MAJETKOVÝCH. *Nedostatečně identifikovaní vlastníci*. Online, příspěvek. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/nedostatecne-urcite-identifikovani-vlastnici>. [cit. 2024-02-15].

3. Způsoby projednání nově najevo vyšlého majetku

Tato kapitola se podrobněji zaměřuje na jednotlivé druhy DPD a jejich průběh. Zabývá se především způsoby zahájení řízení, otázkou neměnnosti účastníků řízení, nepřípustností a zastavením DPD. Závěrem se kapitola dotýká otázky způsobu oceňování nově najevo vyšlého majetku a problematiky rekonstrukcí spisů. Pro dodržení zásady provázanosti hmotné a procesní právní úpravy dědického práva se tato kapitola věnuje všem otázkám jak z pohledu ZŘS, tak i z pohledu OSŘ, neboť předmětem DPD bude ještě nějaký čas nepochybně nově najevo vyšlý majetek zůstavitele zemřelého před účinností ZŘS.

3.1. Zahájení dodatečného projednání dědictví

Obecnou podmínkou pro vypořádání nově najevo vyšlého majetku je zahájení DPD. Úprava zahájení řízení společně se změnou právní úpravy DPD po roce 2014 podlehla několika změnám. Obecně však platí, že zahájit DPD lze na základě návrhu nebo i bez něj.

3.1.1. Zahájení řízení na návrh

Zahájení řízení na návrh účastníků nebo podnětu jiné osoby je nejčastějším způsobem zahájení řízení.¹¹⁸ Úpravu návrhu na zahájení řízení obsahuje § 138 odst. 1 ZŘS a dříve § 175a odst. 2 OSŘ a dále jej rozvádějí, ať už nepřímo, § 192 a 193 ZŘS a § 175x OSŘ.

3.1.1.1. Zahájení řízení na návrh dle OSŘ

K návrhu na zahájení řízení o dědictví upravený zmíněným ustanovením OSŘ je věcně legitimován ten, kdo o sobě tvrdí, že je dědicem, vypravitel pohřbu či stát, pokud mu má dědictví připadnout podle § 462 OZ. Dle § 98 odst. 2 OSŘ může návrh na zahájení řízení podat i osoba, která k němu není věcně legitimována. Řízení je pak i v tomto případě zahájeno dle § 82 odst. 1 OSŘ, nicméně jakmile je zjištěno, že navrhovatel není účastníkem dědického řízení, soudní komisař přestane s touto osobou jednat.

Odborná literatura k § 175x OSŘ se v zásadě shoduje, že návrh na DPD je oprávněn podat ten, kdo byl účastníkem původního dědického řízení nebo jeho právní nástupce.¹¹⁹ Tato konstrukce je poměrně jednoznačná a přestože se odchyluje od uvedeného výše, je tato

¹¹⁸ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 728 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹¹⁹ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 320 s. ISBN 978-80-7400-266-3.; FIALA, Roman. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1289, marg. č. 2. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

odchylna vzhledem k povaze DPD na místě. Postrádalo by totiž jakýkoliv smysl, aby byl navrhovatelem někdo jiný než dědic či jeho právní nástupce, respektive někdo jiný než účastník původního dědického řízení, když otázka účastenství (a okruhu dědiců) již byla jednou vyřešena (k účastenství vizte kapitolu 3.2. této práce). Možnost DPD navíc není nijak časově omezena, proto se může stát a v praxi se tak nepochybně velmi často děje, že navrhovatelem je právní nástupce dědiců zůstavitele nebo jejich právních nástupců, neboť existence nově najevo vyšlého majetku vyvstala v době, kdy žádný z účastníků původního dědického řízení již nežije. Přesto je však podmínka věcné legitimace splněna. Uvedená konstrukce však nelze použít v případě, bylo-li původní dědické řízení zastaveno dle § 175h OSŘ. V takovém případě totiž otázka účastenství řízení (a okruhu dědiců) nebyla vůbec řešena. Použije se proto obecná konstrukce § 175a OSŘ a věcně legitimovaným k návrhu na zahájení řízení se stane opět ten, kdo o sobě tvrdí, že je dědicem zůstavitele, popřípadě stát, má-li mu dědictví připadnout jako odúmrt'.¹²⁰

Protože se jedná o řízení zahajované na návrh, musí tento návrh splňovat náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 OSŘ. Tato ustanovení obsahují poměrně jasný seznam informací, respektive náležitostí, které návrh musí obsahovat. Základní premisou je, aby navrhovatel dostatečně jednoznačně identifikoval sebe, zůstavitele, majetek, o kterém má být v DPD rozhodnuto, a vylíčil rozhodné skutečnosti, které odůvodňují, aby o nově najevo vyšlém majetku bylo rozhodnuto. Obsahuje-li návrh vady jako je neúplnost, nesrozumitelnost nebo neurčitost návrhu, postupuje se podle § 43 OSŘ. Ohledně odmítnutí návrhu na zahájení DPD platí, že tento lze odmítnout jen v případě, nelze-li pro vady návrhu v řízení pokračovat. Odborná literatura pak dovodila, že s ohledem na nesporný charakter DPD bude odmítnutí návrhu připadat jen tehdy, nebude-li možné z návrhu dovodit, kterého zůstavitele se týká.¹²¹ Stejně vyplývá z názorů autorů publikace *Dědické právo, Praktická příručka, 2. aktualizované vydání*, když ti jednoznačně uvedli, že za návrh na zahájení DPD je považována i žádost na zahájení řízení, kterou podal ten, jež si činí na pozůstalost právo jako dědic, a která nemá náležitosti dle § 79 odst. 1 OSŘ. Podání návrhu navíc usnadňují jednotlivé soudy či soudní komisaři, když zveřejňují jednoduché formuláře k zahájení DPD, které stačí pouze doplnit o předem označené údaje.¹²²

¹²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 09.12.2011, sp.zn. 21 Cdo 3264/2009.

¹²¹ FIALA, Roman. § 175a [Zahájení řízení a forma rozhodnutí]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1186, marg. č. 2. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

¹²² OKRESNÍ SOUD V KOLÍNĚ. Žádost o zahájení dodatečného projednání dědictví. Online. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/34729/2604637/Dodatečné+projednání+dědictví.pdf/8f0c43bd-c5d4-4667-bd6f-3a6f1be50a73>. [cit. 2024-02-22].

Lze tedy shrnout, že právní úprava vytváří prostor pro jednoduché zahájení DPD za účelem dosažení stavu odpovídajícího skutečnosti, když k nabytí majetku po zůstaviteli, na který mají dědici nárok, odstraňuje zbytečné překážky a vytváří nejjednodušší možnou cestu. Ostatně bylo by na uvaženu, zda by v případě jiné právní úpravy nedocházelo k zásahu do práv dědiců.

Doposud tato kapitola hovořila pouze o návrhu na zahájení DPD podaného účastníkem původního řízení nebo tím, kdo si činí na nově najevo vyšlý majetek nárok jako dědic či stát. Na začátku kapitoly je ovšem uvedeno, že zahájit řízení může i osoba třetí, která není dědicem a ani není předpokládána § 175a OSŘ. V takovém případě se však již nehovoří o návrhu na zahájení DPD, ale o podnětu k zahájení DPD, a jako takový je potřeba tento pojem od návrhu odlišovat.

O podnět se jedná, učinil-li ho ten, u kterého nelze pochybovat o tom, že není účastníkem či účastníkem být nehodlá. Podnět tak má povahu oznámení, jímž se upozorňuje na existenci nově najevo vyšlého majetku a potřeby jeho vypořádání. Typickou situací je podnět k zahájení DPD od katastru nemovitostí, banky či jiné instituce, která zjistila, že je v její evidenci nadále evidováno vlastnické právo zůstavitele, nebo od soudního komisaře, který vydal usnesení o dědictví, jímž se zůstavitel stal dědicem, a tudíž vyvstala potřeba zahájení DPD. V takových situacích je zřejmé, že instituce pouze upozorňují na existenci majetku a nečiní si k majetku jako takovému žádné právo. Někdy se může stát, že z podání není zřejmé, zda se jedná o podnět nebo návrh, proto je vždy v souladu s § 41 odst. 2 OSŘ zapotřebí vycházet z obsahu podání. V případě nejasností v podání soud tyto nejasnosti odstraňuje například pomocí dotazů na pisatele či jeho výslechem.¹²³ Obsahuje-li podnět k zahájení DPD všechny náležitosti a nejedná se o návrh, je na jeho základě zahájeno DPD usnesením soudu bez návrhu.

3.1.1.2. Zahájení řízení na návrh dle ZŘS

Právní úprava ZŘS sice zachovává a umožňuje zahájení DPD na základě návrhu, podmínky zahájení se ale ve světle změny koncepce DPD poměrně liší. Předně ZŘS upustil od pojmu návrhu na zahájení DPD a v § 193 odst. 3 ZŘS zavedl pojem žádosti o projednání pozůstalosti, dále pak ZŘS zavedl, kdy je zahájení na základě této žádosti možné, respektive nutné, a kdy je zahájení obligatorní už jen z existence nově najevo vyšlých aktiv, případně pasiv pozůstalosti.

¹²³ FIALA, Roman. § 175a [Zahájení řízení a forma rozhodnutí]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1186, marg. č. 2. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

Dle OSŘ bylo bez dalšího možné zahájit DPD na základě návrhu či bez návrhu, a to jak pro dříve zastavené původní dědické řízení, tak pro dědické řízení již projednané. ZŘS uvedené zachoval v § 192, kterým zavedl obligatorní zahájení DPD pro řízení původně zastavené. Pro dříve projednané dědické řízení naopak ZŘS zavedl pouze možnost zahájení DPD na základě žádosti a tudíž se odchýlil od dosavadní úpravy v OSŘ.

3.1.1.2.1. Návrh na zahájení řízení dle § 192 ZŘS

Úprava § 192 ZŘS se s přihlédnutím ke změnám nejvíce blíží úpravě § 175x OSŘ, a to vzhledem k problematice této podkapitoly právě i tím, že neuvádí, zda je zapotřebí návrhu k projednání či nikoliv. Z toho lze dovodit, že není žádný důvod k odchýlení se od dosavadní praxe a ohledně zahájení řízení po dříve zastaveném dědickém řízení tak bude i na základě ustanovení ZŘS platit uvedené výše obdobně. Odborná literatura hovoří v případě zahájení řízení po dříve zastaveném dědickém řízení o návrhu či podnětu, důvodová zpráva k § 192 ZŘS žádnou obdobnou terminologii neužívá.¹²⁴ Protože je odkazováno na § 138 ZŘS a ten hovoří o návrhu, lze konstatovat, že u § 192 ZŘS se hovoří o návrhu k zahájení řízení, zatímco u § 193 ZŘS se hovoří o žádosti o projednání pozůstalosti. Rozlišování označení návrhu nebo žádosti je čistě formalistické, neboť obsahově jsou obě podání obdobná.

K návrhu na zahájení DPD je věcně legitimován ten, kdo si činí právo na pozůstalost jako dědic. Tato úprava přímo navazuje na § 1475 odst. 1 a 3 OZ, který zakotvuje, že dědicem je ten, komu náleží dědické právo, tzn. právo na pozůstalost nebo poměrný díl z ní. Dědicem pak může být fyzická i právnická osoba, která prokáže nebo alespoň tvrdí, že mu svědčí dědická smlouva, závěť nebo zákonná dědická posloupnost.¹²⁵ Ustanovení § 110 odst. 1 ZŘS dále uvádí, že účastníkem dědického řízení jsou ti, u kterých lze mít důvodně za to, že jsou dědici zůstavitele, případně stát, má-li mu připadnout pozůstalost jako odúmrt'. Z povahy § 192 ZŘS, který upravuje pouze dědické řízení, u kterých nebyla vyřešena otázka účastenství či dědického práva, lze § 110 odst. 1 ZŘS užít pouze jen podpůrně. Přestože úprava ZŘS není tak jednoznačná jako úprava OSŘ, lze dojít ke stejnému výsledku, a sice, že navrhovatelem může být ten, kdo o sobě tvrdí, že je dědicem zůstavitele, popřípadě stát, má-li mu dědictví připadnout jako odúmrt'.

¹²⁴ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. Praha: Leges, 2019, 677 s. ISBN 978-80-7502-345-2.; MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 356-357 s. ISBN 978-80-7502-122-9.

¹²⁵ VLÁČIL, David. § 138 [Zahájení řízení]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 299, marg. č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

Co se týče náležitostí návrhu, ZŘS neobsahuje jejich bližší specifikaci, použije se proto v souladu s § 1 odst. 3 ZŘS v plném rozsahu úprava OSŘ blíže popsaná v předcházející kapitole. Za zmínku však stojí sdělení autorů komentáře k ZŘS, jež se v rámci výkladu k § 138 ZŘS blíže věnují otázce odmítnutí návrhu na zahájení řízení. Dle nich v případě absence podstatné náležitosti návrhu soud postupuje přiměřeně podle § 43 odst. 1 a 2 OSŘ a usnesením vyzývá k nápravě s poučením o následcích nevyhovění výzvy, a to pouze v případě, je-li z návrhu alespoň zřejmé, že si navrhovatel činí nárok na dědictví. Přestože by došlo k odmítnutí návrhu, soud musí zvážit, zda DPD nezahájí z úřední povinnosti.¹²⁶

ZŘS počítá také s podáním osoby, která si na pozůstalost nečiní žádný nárok. V takovém případě se stejně jako v OSŘ bude jednat o podnět a k jeho výkladu lze odkázat na uvedené v předchozí kapitole. Jediným odlišností podnětu dle ZŘS od podnětu dle OSŘ je skutečnost, že se jako podnět bude posuzovat i podání učiněné vypravitelem pohřbu. Dle OSŘ vypraviteli pohřbu svědčilo návrhové právo, ZŘS však toto právo vypraviteli odejmul.

3.1.1.2.2. Žádost o projednání pozůstalosti dle § 193 ZŘS

Změnu v zahájení DPD představuje § 193 ZŘS upravující DPD v případě projednání původního dědického řízení. Dříve bylo možné i u tohoto druhu DPD zahájit řízení bez návrhu, ZŘS však v rámci zjednodušení procesu vypořádání nově najevo vyšlého majetku zavedl možnost zahájení DPD pouze na žádost o projednání pozůstalosti. Zahájení řízení ex offio již nepřipadá v úvahu, to však neznamená, že soud nečiní nic v případě, dozví-li se o existenci nově najevo vyšlého majetku dříve než dědici (k postupu soudu vizte kapitolu 2.2. této práce v části týkající se vyzývání dědice vyhláškou).

Přestože ZŘS neupravuje přímo žádost o projednání pozůstalosti jako takovou, z jeho textace lze jednoznačně vyčíst, že k podání žádosti jsou věcně legitimováni dědici zůstavitele. Tato skutečnost představuje změnu oproti OSŘ či obecné úpravě návrhu v ZŘS, neboť zde bylo potřeba výkladu těchto ustanovení. Ustanovení § 193 ZŘS však jasně vymezil, kdo musí podat žádost, aby DPD bylo zahájeno. Z povahy věci je toto vymezení logické, neboť se jedná o DPD po projednaném dědickém řízení, ve kterém byl stanoven okruh dědiců, a nikdo jiný by tak žádost podat ani nemohl. Lze také konstatovat, že i bez tohoto vymezení by se výkladem došlo ke stejnému závěru, specifikace osoby žadatele však představuje určité ulehčení, když činí výklad nadbytečným. Pro úplnost je zapotřebí uvést, že přestože je hovořeno pouze o dědicích,

¹²⁶ VLÁČIL, David. § 138 [Zahájení řízení]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 300, marg. č. 2. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

je nutné pro zachování účelu tohoto ustanovení vztáhnout možnost podání žádosti i na právní nástupce dědiců zůstavitele.

Obsah žádosti opět není nikde blíže upraven, lze tedy vycházet z toho, že se na náležitosti obsahu žádosti užije úpravy § 138 ZŘS a tedy, že žádost o projednání pozůstalosti je jen dalším označením pro návrh na zahájení řízení.¹²⁷ K obsahu žádosti proto postačí odkaz na podkapitolu 3.1.2.2. této práce. Žádost však na rozdíl od návrhu musí být podána v soudem stanovené lhůtě, předcházel-li podání žádosti vyvěšení vyhlášky na úřední desce soudu. Pokud ale soud vyhláškou dědice nevyzval, a to například z důvodu, že existenci nově najevo vyšlého majetku dosud nezjistil, nejsou dědici v podání žádosti o projednání pozůstalosti vázáni žádnou lhůtou a stejně jako u návrhu na zahájení řízení možnost DPD není nijak časově omezena.

3.1.2. Zahájení řízení bez návrhu

Skutečnosti, za kterých je řízení zahájeno bez návrhu, jsou pro úpravu ZŘS a OSŘ dosti podobné. Pro obě právní úpravy (vyjma DPD na základě § 193 ZŘS) platí, že soud zahájí řízení o DPD vždy, dozví-li se o nově najevo vyšlém majetku, který dosud nebyl projednán a nebyl podán návrh na zahájení DPD.¹²⁸ Zahájení řízení ex offio proto připadá v úvahu především tam, kde soud zjistil existenci nově najevo vyšlého majetku na základě podnětu k zahájení řízení. Dozvěděl-li se soud o nově najevo vyšlém majetku jiným způsobem, je na jeho uvážení, zda řízení zahájí ex offio, a to především s přihlédnutím k obligatornosti projednání DPD podle § 192 ZŘS.

Ustanovení o zahájení DPD bez návrhu jako takové zákon nikde neobsahuje, je proto zapotřebí vycházet z obecné relevantní právní úpravy § 175a odst. 2 OSŘ a § 138 odst. 2 ZŘS. Obě právní úpravy jsou pak vyjádřením zásady oficiality. Dojde-li soud k závěru, že informace uvedená v podnětu je dostačující k zahájení DPD, vydá usnesení v souladu s § 82 odst. 1 OSŘ. Usnesení v režimu § 175a odst. 2 OSŘ je vydáváno formou záznamu ve spisu a jako takové se nedoručuje. Musí tedy v písemném vyhotovení v souladu s § 169 odst. 3 OSŘ obsahovat pouze výrok a den vydání. Dle § 170 odst. 1 ZŘS je soud tímto usnesením vázán od okamžiku, kdy bylo vydáno. Obdobné platí i pro úpravu ZŘS. Soud dle § 138 odst. 2 ZŘS vydá usnesení, které dle § 138 odst. 2 věty druhé ZŘS není třeba doručovat a není proti němu dle § 13 odst. 2 ZŘS

¹²⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-19].

¹²⁸ FIALA, Roman. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1289, marg. č. 2. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

přípustné odvolání. Řízení je pak zahájeno dnem, kdy bylo usnesení vydáno.¹²⁹ Ohledně obsahu usnesení a jeho vázaností pro soud platí uvedená ustanovení OSŘ.¹³⁰

Lze shrnout, že úprava ZŘS i OSŘ je v otázce vydávání usnesení o zahájení DPD bez návrhu poměrně podobná. Zahajování řízení bez návrhu je však typické pro zahajování řízení o pozůstalosti.¹³¹ Pro DPD naopak platí a s úpravou ZŘS se i upřednostňuje zahajování řízení na návrh.

3.2. Účastníci řízení

Otázka účastenství v DPD je jedna ze základních otázek DPD. Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, DPD není zásadně řízením o dědickém právu, a proto v něm nelze posuzovat, kdo je dědicem, respektive účastníkem DPD.¹³² Z tohoto důvodu se okruh účastníků, jak byl stanoven v původním dědickém řízení, zásadně nemění a soudní komisař nemůže znovu zjišťovat okruh účastníků a měnit již stanovený okruh dědiců.¹³³ A to i v případě, vyjdou-li najevo nové skutečnosti.¹³⁴ Nejvyšší soud České republiky dokonce dovedl, že neměnnost účastníků se vztahuje i na případ, kdy některý z dědiců nabyt v původním dědickém řízení dědictví, přestože mu ve skutečnosti nesvědčilo dědické právo.¹³⁵ Tato neměnnost je dána povahou DPD, jež definuje DPD pouze jako prostředek sloužící výlučně k tomu, aby byl projednán ten majetek zůstavitele, který projednán doposud nebyl. V žádném případě proto DPD nemůže sloužit jako prostředek k opravování chyb, a tedy i (ať už za účelem nápravy) stanovení jiného okruhu účastníků.¹³⁶ Jednoduše řečeno, účastníky DPD jsou pouze ti dědici, jež byli účastníky v původním dědickém řízení, popřípadě jejich právní nástupci, kteří mají pro účely DPD povahu nerozlučných společníků dle § 91 odst. 2 OSŘ.

¹²⁹ Ustanovení 13 odst. 3 ZŘS.

¹³⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 185 [Rozhodnutí o dědictví]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-19].

¹³¹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. Praha: Leges, 2019, 677 s. ISBN 978-80-7502-345-2.; MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, 384-385 s. ISBN 978-80-7502-122-9.

¹³² GLAZAROVÁ, Soňa. Změna účastníků dědického řízení při dodatečném projednání dědictví. Ad Notam. Online. 2012, roč. 18, č. 3, s. 11-14. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2012_3.pdf [cit. 2024-02-16].

¹³³ SVOBODA, Jirí; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 321 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

¹³⁴ FIALA, Roman. § 175x [Dodatečné projednání dědictví]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1289, marg. č. 3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

¹³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.02.2015, sp. zn. 21 Cdo 4290/2013.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20.12.2012, sp. zn. 21 Cdo 1221/2011.

Přesto existují situace, kdy se uvedené striktní pravidlo prolomí a účastníkem DPD se stane i dědic, který nebyl účastníkem původního dědického řízení. Předně takovou možnost judikoval Ústavní soud, který umožnil prolomení zásady neměnnosti účastníků za účelem vypořádání všech v úvahu přicházejících dědiců, veškerého majetku a došlo k zabránění případným žalobám.¹³⁷ Změnu připouští také doc. JUDr. Jiří Mikeš a JUDr. Ladislav Muzikář ve své publikaci *Dědické právo v teorii a praxi*, kteří uvádí, že změna účastníka nejčastěji nastane, bude-li zjištěno, že s ohledem na zjištěný majetek bude dědicem i osoba, která nebyla účastníkem původního dědického řízení. Dle autorů může dojít navíc i k úplné změně účastníka řízení. Na uvedené názory navazují JUDr. Jiří Svoboda a JUDr. Ing. Ondřej Klička, autoři publikace *Dědické právo v praxi*. Ti uvádějí, že ke změně účastníků řízení může dojít, objeví-li se po právní moci usnesení o dědictví majetek, ohledně kterého nastává dědění ze zákona, neboť se pořízení pro případ smrti na tento majetek nevztahuje. Autoři obou publikací se shodují i v tom, že okruh účastníků se změní v případě, došlo-li k odmítnutí dědictví v tísni. V takovém případě nebude v DPD jednáno se státem jako původním jediným dědicem, ale bude jednáno přímo s dědicem. Otázce změny účastníků řízení v případě, bylo-li původní dědické řízení ovlivněno dědickou dohodou v tísni a za nápadně nevhodných podmínek, se blíže a podrobně věnuje Soňa Glazarová, autorka článku *Změna účastníků dědického řízení při dodatečném projednání dědictví*, publikovaného v časopisu *Ad Notam*, na jejíž kvalitní článek nezbyvá nic jiného než odkázat. Další a poměrně častou situací, kdy bude v DPD jednáno s jinou osobou než v původním řízení, je situace, kdy původní dědické řízení bylo zastaveno podle § 175h OSŘ či § 153 a § 154 ZŘS. V takovém původním řízení nebyl řešen okruh dědiců a otázka účastenství nebyla vyřešena. Pokud se tedy objevil nově najevo vyšlý majetek, který již není nepatrné hodnoty (jinak by mohl být vydán opět vypraviteli pohřbu), změní se okruh účastníků přímo ex lege.

Uvedené výjimky se však neuplatní v případech, kdy dědic neuplatnil své právo v souladu s § 170 ZŘS, tedy ve stanovené lhůtě, a kdy se jednalo o neznámé nebo nepřítomné dědice, který o sobě nedal vědět ani po vyzoomění vyhláškou soudu. Dědické právo těchto osob totiž nezaniklo, ale pouze se k nim nepřihlíželo. Dle JUDr. Jiřího Svobody a JUDr. Ing. Ondřeje Kličky by mělo být k neznámým dědicům, kteří se stali známými, přihlédnuto v DPD, zatímco k dědici, jemuž marně uplynula lhůta k uplatnění svého dědického práva, by se přihlížet nemělo, neboť ten se sám svou nečinností z dědění diskvalifikoval.¹³⁸

¹³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 09.11.2005, sp. zn. I. ÚS 261/03.

¹³⁸ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 322 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

K otázce účastenství se přímo pojí také problematika odmítnutí dědictví. U té je však dlouhodobě judikováno a odbornou literaturou respektováno, že prohlášení o odmítnutí nebo neodmítnutí se vztahuje na celé dědické řízení, tedy i na majetek nově objevený.¹³⁹ Takový názor je naprosto logický, když plně reflektuje povahu DPD.

Lze tedy shrnout, že otázka účastenství není jednoznačná a už vůbec ne jednoduchá. Základní premisu, že účastníci DPD jsou vůči původnímu řízení neměnní, je zapotřebí mít vždy na paměti, neboť je základním pilířem celého DPD. Nelze ji však vzhledem k uvedeným výjimkám uplatňovat striktně a bezvýjimečně, a to ani přesto, že Nejvyšší soud České republiky právě bezvýjimečnost předpokládá.¹⁴⁰

3.3. Průběh dodatečného projednání dědictví po zastavení řízení

DPD po zastavení řízení jako takové představila již podkapitola 1.1.4.1. této práce, pro teoretické vymezení tohoto druhu tedy postačí na ni pouze odkázat. Tato část práce se věnuje konkrétnímu průběhu DPD po zastavení dědického řízení. Úprava OSŘ a ZŘS je víceméně obdobná, výklad se tedy váže k oběma úpravám.¹⁴¹

O zahájení řízení a účastenství platí výše uvedené, lze pouze dodat, že do doby vydání usnesení o zahájení řízení dle § 82 odst. 1 OSŘ, tedy po dobu prošetření podnětu k zahájení DPD, vede tento podnět soud ve spise zapsaném v rejstříku Nc.¹⁴² V případě, že není zapotřebí bezodkladného zásahu soudu, přičemž tato možnost se v rámci DPD spíše neuplatňuje, bezprostředně následující krok soudu spočívá v pověření notáře jako soudního komisaře k provedení úkonů v řízení o pozůstalosti (k pověření notáře blíže kapitola 4 této práce). V souladu s § 74 odst. 1 Jednacího řádu pro okr. a kraj. soudy soud poté bezodkladně předá soudnímu komisaři spis, přičemž se jedná o spis, jež byl veden ohledně původního dědického řízení a jehož součástí se nově stanou i veškeré písemnosti týkající se DPD. Z takto předaného spisu soudní komisař zjistí, jakým způsobem bylo skončeno původní dědické řízení. Pokud bylo skončeno podle § 175h OSŘ nebo podle § 153 a 154 ZŘS, stává se hodnota nově najevo vyšlého majetku důležitým prvkem, neboť rozhoduje o dalším postupu, tedy o tom, zda bude řízení opět

¹³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 22.12.1972, sp. zn. 4 Cz 87/72.

¹⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.02.2015, sp. zn. 21 Cdo 4290/2013.

¹⁴¹ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 440-443 s. ISBN978-80-7502-601-9.; SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 293 s. ISBN 978-80-7400-266-3.; MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo v teorii a praxi*. Praha: Leges, 2011, 185-188 s. ISBN 978-80-87212-79-0.

¹⁴² KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 192 [Dodatečné projednání při zastavení řízení]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-20].

zastaveno nebo bude nově najevo vyšlý majetek projednán. Soudní komisař si proto určí hodnotu nově najevo vyšlého majetku, o který je doplněn seznam aktiv a pasiv pozůstalosti, a dojde-li k závěru, že se jedná o majetek nepatrné hodnoty, který opět neodůvodňuje projednání dědictví, řízení podle § 175h OSŘ nebo § 153 a 154 ZŘS znovu zastaví. Nepatrný majetek poté vydá vypraviteli pohřbu, který již dříve s nabytím nepatrného majetku vyslovil souhlas, případně který nyní vysloví souhlas s nabytím takového majetku, pokud dříve bylo řízení zastaveno pro neexistenci žádného majetku patřícího do pozůstalosti. Pokud by však vypravitel pohřbu takový souhlas neudělil nebo by soudní komisař došel k závěru, že hodnota nově najevo vyšlého majetku přesahuje, ať už společně s dřívějším nepatrným majetkem nebo samostatně, hranici nepatrného majetku, bude zapotřebí provést řízení o pozůstalosti.

Takové řízení o pozůstalosti není věrnou kopií řízení, kterým by bylo projednáno dědictví původně, neboť odpadají některé úkony, které se zde neuplatní. Přesto řízení v DPD ve velkém rozsahu z úpravy určené původnímu dědickému řízení, vychází. Předně odpadají úkony spočívající v šetření v Evidenci právních jednání pro případ smrti, šetření v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu a odpadá také předběžné šetření. Co neodpadá, ale využije se v plném rozsahu, je vyrozumění dědiců o jejich dědickém právu a možnosti odmítnout dědictví. Odborná literatura zahrnuje do úkonů také možnost výhrady soupisu.¹⁴³ Právo výhrady soupisu v situaci, kdy dříve bylo dědictví zastaveno, nemá v zásadě žádné překážky a důvody, proč by nemělo být uplatněno a připuštěno. Jinak tomu je v případě upraveném následující kapitolou, kdy se názory odborné praxe o připuštění práva výhrady soupisu v DPD liší.¹⁴⁴

Následuje zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti a obvyklé ceny majetku. Z povahy DPD se zjišťování aktiv a pasiv neuplatní, neboť je zahajováno ke konkrétnímu dosud neprojednanému majetku, ale určení obvyklé ceny tohoto majetku se užije v plném rozsahu. Poté se přistupuje k projednání nově najevo vyšlého majetku při nařízeném jednání. Jednání se účastní soudní komisař nebo jím pověřený zaměstnanec a všichni dědici zůstavitele, případně jejich právní nástupci. Účast dědiců na jednání nemusí být osobní, mohou tedy udělit jinému z dědiců nebo třetí osobě plnou moc pro zastupování. Bylo však judikováno, že je zapotřebí plná moc nová, tedy pro DPD nelze užít plná moc udělená pro zastupování v původním dědickém řízení.¹⁴⁵

¹⁴³ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 440-443 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁴⁴ NÝVLTOVÁ, Markéta. Opět k výhradě soupisu, aneb další nuance institutu. *Ad Notam*. Online. 2021, roč. 27, č. 1, s. 8-10. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/AD_NOTAM_1_2021_web.pdf [cit. 2024-02-16].

¹⁴⁵ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30.11.2015, sp. zn. 24 Co 249/95.

Tento problém zde ovšem nehrozí, když v původním dědické řízení nebyl zjišťován okruh dědiců a nebylo s nimi tedy nijak jednáno. Potřeba nové plné moci se proto užije v případě upraveném následující kapitolou. Je nutné také podotknout, že právě postup pro případ dodatečného objevení majetku vyššího než nepatrné hodnoty po původně zastaveném dědickém řízení je výjimkou z neměnnosti účastníků DPD zmíněnou výše, když je nově zjišťováno dědické právo a okruh dědiců.

Při jednání může dojít k vyrozumění o dědickém právu a možnosti dědictví odmítnout, stejně jako o právu výhrady soupisu, nebylo-li poučení do této doby učiněno. Dále se konstatuje nově najevo vyšlý majetek a pokud nejde o potvrzení nově najevo vyšlého majetku jedinému dědici či státu (u těchto případů ostatně není zapotřebí konat jednání), přistoupí se k uzavření dohody dědiců o úpravě dědických podílů. Pokud se dědici nejsou schopni dohodnout, přistoupí se k potvrzení nabytí pozůstalosti podle dědických podílů.

Takto provedené DPD končí usnesením podle § 185 ZŘS, eventuálně podle § 175q OSŘ. Usnesení je oprávněn vydávat od 01.07.2009 pouze soudní komisař a protože se jedná o meritorní rozhodnutí, musí toto usnesení obsahovat veškeré zákonem stanovené náležitosti. Ty upravuje § 124 odst. 1 ZŘS. Usnesení musí obsahovat záhlaví, které bude uvádět informace jako je označení soudu, jehož jménem bylo usnesení vydáno, jméno a příjmení notáře, notářského kandidáta, notářského koncipienta nebo zaměstnance notáře, který složil kvalifikační zkoušku podle jiného právního předpisu, označení zůstavitele a věc. Účastníci se označují pomocí jména, příjmení, jejich data narození a bydliště. Jako účastníci se označují pouze ti, kteří mají právní osobnost, proto nelze označovat za účastníky zemřelé dědice nebo uvádět, že tito jsou zastoupeni svými právními nástupci.¹⁴⁶

Dále usnesení obsahuje výrok, odůvodnění, poučení o odvolání a o lhůtě a místu k jeho podání a konečně pak den a místo vydání usnesení. Protože jde o rozhodnutí ve věci samé, platí pro rozhodnutí § 157 odst. 2 a 4 OSŘ, odůvodnění usnesení však z povahy DPD jako řízení nesporného obsahuje zpravidla jen skutkové okolnosti odůvodňující rozhodnutí, odkaz na to, jak k nim soud dospěl a právní posouzení věci.¹⁴⁷ Jednalo-li se o zůstavitele, který byl v době úmrtí v manželství a měl-li se svým manželem společné jmění manželů, bude součástí usnesení o dědictví kromě usnesení podle § 180 ZŘS, kterým se určuje obvyklá cena majetku, i usnesení

¹⁴⁶ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 293 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

¹⁴⁷ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 293 s. ISBN 978-80-7400-266-3.; MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo v teorii a praxi*. Praha: Leges, 2011, 350 s. ISBN 978-80-87212-79-0.

podle § 162 ZŘS, kterým se určí obvyklá cena majetku patřícího do společného jmění manželů a určí se, co z nově najevo vyšlého majetku spadá pozůstalému manželovi.¹⁴⁸ Je-li usnesení vydáno v písemné podobě, podepisuje ho ten, kdo jej vydal a označí jej úředním razítkem notáře. Vydá-li se usnesení v elektronické podobě, je opatřeno uznávaným elektronickým podpisem toho, kdo jej vydal. Usnesení o dědictví je pak doručováno do vlastních rukou.

3.4. Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví

DPD po rozhodnutí o pozůstalosti představuje tato práce již v podkapitole 1.1.4.2., proto stejně tak jako v předchozím případě je obsahem této podkapitoly pouze průběh tohoto typu DPD. Je však nutné rozlišovat DPD podle právních úprav, kterými se řídí, neboť OSŘ i ZŘS představují odlišný průběh tohoto typu DPD.

3.4.1. Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví podle OSŘ

V rámci DPD po pravomocném usnesení o dědictví již odpadají veškeré otázky týkající se zjišťování okruhu dědiců, jejich vyrozumívání o dědickém právu, odmítnutí dědictví či výhradě soupisu. Soudní komisař je vázán výsledky původního dědického řízení a je omezen pouze na vypořádání nově najevo vyšlého majetku.¹⁴⁹

Ohledně zahájení řízení, činnosti soudu před pověřením notáře, pověření soudního komisaře a předání spisu platí uvedené výše. Stejně platí i o neměnnosti účastníků. Soudní komisař se po zjištění dodatečně najevo vyšlého majetku, případně dluhů, a zjištění jeho obvyklé ceny, případně výše dluhů, omezí pouze na projednání tohoto nově najevo vyšlého majetku v nařízeném jednání.

Při řízení musí být opět přítomni všichni původní dědici, případně jejich právní nástupci, a právě tato skutečnost činí, jak již bylo výše zmíněno, soudním komisařům zbytečné problémy. Velmi často se totiž stává, že původní dědici i jejich právní nástupci jsou již po smrti a soudní komisař tak musí zvát k jednání osoby, které často ani zůstavitele neznají. Jakmile však soudní komisař všechny žijící dědice nebo jejich právní nástupce zjistí, proběhne standardní jednání o nově najevo vyšlém majetku. K jednání v zásadě platí uvedené v předchozí kapitole. O nově najevo vyšlý majetek je rozšířen soupis majetku a dluhů zůstavitele, přičemž během jednání je

¹⁴⁸ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 440-443 s. ISBN 978-80-7502-601-9.

¹⁴⁹ SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 293 s. ISBN 978-80-7400-266-3.; MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo v teorii a praxi*. Praha: Leges, 2011, 185 s. ISBN 978-80-87212-79-0.

projednáván způsob rozdělení tohoto majetku. Pokud se nejedná o potvrzení nabytí dědictví jednomu dědici či připadnutí dědictví státu (přičemž zde opět není zapotřebí konat jednání), schvaluje soudní komisař dohodu dědiců, případně jim potvrdí dědictví podle dědických podílů stanovených v původním dědickém řízení. DPD je pak skončeno usnesením podle § 175q OSŘ, jehož součástí může být i usnesení podle § 175l a 175o OSŘ. K náležitostem usnesení platí uvedené v podkapitole 3.3. této práce.

3.4.2. Průběh dodatečného projednání dědictví po usnesení o dědictví podle ZŘS

Koncepční změnu průběhu DPD po usnesení o dědictví představuje úprava § 193 ZŘS, která je blíže popsána již v kapitole 2.2. této práce. Přesto se podkapitola této práce zaměřuje na celý průběh DPD jako takový.

Zahájení říze popisuje podkapitola 3.1.1.2.2. této práce, když podává výklad k žádosti o projednání pozůstalosti, ze kterého je patrné, že zahájení DPD je vázáno na návrh účastníka řízení. To však neznamená, že s nově najevo vyšlým majetkem nebude nijak nakládáno, pokud tento návrh účastník nepodá. Tak či onak soud po zjištění existence nově najevo vyšlého majetku pověří soudního komisaře k provedení potřebných úkonů.

Zjistil-li soud existenci nově najevo vyšlého majetku a nebyla-li doposud podána žádost o zahájení DPD, vyvěsí na své úřední desce vyhlášku se stanovenou lhůtou k podání žádosti o projednání pozůstalosti v souladu s § 50l OSŘ, o které bylo již také hovořeno v kapitole 2.2. této práce. Obsahem vyhlášky je výzva dědicům k podání žádosti o projednání pozůstalosti o aktivech, které se objevily, a to v soudním komisařem stanovení lhůtě minimálně dva měsíce.¹⁵⁰ Text takové vyhlášky tedy může vypadat následovně:

„Soud informuje dědice zůstavitele Josefa Nováka, nar. 20.10.1968, zemřelého 01.11.2017, posledně bytem Jiráskova 702, Třešť, že se po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti objevil další majetek, a to sbírka 15 ks obrazů.

Soud vyzývá dědice k podání žádosti o projednání této pozůstalosti, a to nejpozději do tří měsíců ode dne vyvěšení této vyhlášky na úřední desce Okresního soudu v Jihlavě.

V případě, že žádný z dědiců nepožádá o projednání pozůstalosti o výše zmíněných aktivech v soudem určené lhůtě, bude platit, že došlo k nabytí aktiv pozůstalosti dodatečně najevo vyšlých podle pravomocného rozhodnutí o dědictví po zůstaviteli.“

¹⁵⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-20].

Odborná literatura se zabývá také otázkou lhůty k podání přihlášky v souvislosti s dobou vyvěšení vyhlášky na úřední desce soudu. Ustanovení § 50l odst. 2 OSŘ říká, že je-li vyvěšena výzva, je tato výzva sejmuta uplynutím 30 dnů po vyvěšení. Odborná literatura však považuje dosavadní úpravu za nelogickou a domnívá se, že by vyhláška o podání žádosti o projednání pozůstalosti měla být zveřejněna minimálně po dobu dvou měsíců, tedy po minimální dobu, kterou soud pro podání žádosti může stanovit. Oporu pro svůj názor shledává odborná literatura v účelu vyhlášky, kterým není splnění povinnosti, ale rozšíření možnosti informování dědice o existenci dalšího zůstavitelova majetku.¹⁵¹ Zákon nestanoví, že by soudní komisař měl zasílat vyhlášku účastníkům původního dědického řízení, nicméně takový postup výslovně nezakazuje. Je tedy otázkou, zda soudní komisaři budou vyhlášku zasílat i účastníkům původního dědického řízení, jež zjistili ze spisu.

Po vyvěšení vyhlášky soudní komisař doplní soupis nebo seznam aktiv a pasiv o nově najevo objevená aktiva či pasiva. Požádá-li alespoň jeden z dědiců nebo jeho právních nástupců ve stanovené lhůtě o projednání pozůstalosti, bude dále pokračováno stejně jako je uvedeno v podkapitole 3.4.1. této práce a nově najevo vyšlý majetek se standardně projedná.¹⁵² Nastane-li však situace, kdy žádný z dědiců zůstavitele ve stanovené lhůtě o projednání pozůstalosti nepožádá, soud žádné další řízení neprovede a omezí se pouze na doplnění soupisu či seznamu aktiv a pasiv pozůstalosti. Bude pak platit domněnka, že dědici nabyli nově najevo vyšlý majetek podle původního usnesení o dědictví, tedy ve stejných podílech, ve kterých nabyli již projednanou pozůstalost.¹⁵³ O tomto v zásadě není vydáváno usnesení, je-li to však potřeba například z důvodu zápisu změny vlastníka ve veřejném seznamu, soudní komisař takové usnesení vydá. Ohledně vydání tohoto usnesení odborná veřejnost vyjádřila myšlenku, že k jeho vydání soudní komisař potřebuje nového pověření.¹⁵⁴

Autoři publikace *Dědické právo, Praktická příručka* naráží na dva zásadní problémy uvedené právní úpravy. Prvním je, že tato právní úprava pomíjí skutečnost, že nově najevo

¹⁵¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-20].

¹⁵² TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HRMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 443, marg. č. 17. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].; ŠEŠINA, Martin; MUŽIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 714 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁵³ ŠEŠINA, Martin; MUŽIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 713 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁵⁴ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HRMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 443, marg. č. 16. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

vyšlý majetek mohl být součástí společného jmění manželů. Nepožádá-li tedy žádný z dědiců, ani pozůstalý manžel, o projednání pozůstalosti, bude analogicky o tento majetek doplněn soupis či seznam aktiv a pasiv společného jmění manželů a o vypořádání nově najevo vyšlého majetku bude platit, že bude rozdělen mezi pozůstalého manžela a pozůstalost ve stejném poměru, v jakém by majetek ve společném jmění manželů rozdělen v původním dědickém řízení.¹⁵⁵ Druhý problém představuje selhání této úpravy v jejím účelu, a to zjednodušení postupu souvisejícího se zjišťováním účastníků řízení. Bude-li totiž vydáno usnesení podle § 193 odst. 2 ZŘS, jedná se o usnesení, proti kterému je možné odvolání a jako takové musí být toto usnesení doručeno všem účastníkům. Aby tedy takové usnesení nabylo právní moci, musí být doručeno řádně a všem. Byla-li podána žádost o projednání pozůstalosti, je stejně jako v dřívější právní úpravě potřeba všech původních účastníků řízení. V obou případech je tak zapotřebí zjišťovat všechny aktuální účastníky řízení a činnost notářů tak bude spočívat v dohledávání těchto dědiců stejně jako tomu bylo do přijetí ZŘS.

Co se týče skončení DPD, na případ, kdy byla včas podána žádost k projednání pozůstalosti a ta se projedná, se bude k usnesení o dědictví a jeho náležitostem vztahovat uvedená výše. Přestože je v případě § 193 odst. 2 ZŘS možnost vydání usnesení uvedena jen, bude-li to potřeba, lze z povahy tohoto usnesení, bude-li vydáno, shledat, že bude obsahovat stejné náležitosti.¹⁵⁶

3.5. Nepřípustnost dodatečného projednání dědictví a zastavení řízení

K úplnosti výkladu o DPD je zapotřebí se zmínit o jeho nepřípustnosti, zamítnutí návrhu a zastavení řízení.

Jak z úpravy DPD v OSŘ, tak i z úpravy ZŘS jednoznačně plyne, že DPD je nepřípustné, objeví-li se pouze dluhy či pasiva pozůstalosti. Dle doc. JUDr. Jiřího Mikeše a JUDr. Ladislava Muzikáře to souvisí s tím, že odpovědnost dědiců za dluhy zůstavitele není odvislá od toho, zda tyto dluhy byly projednány v dědickém řízení, neboť dědicové zůstavitele odpovídají za dluhy zůstavitele přímo ze zákona, a to do výše poměru toho, co dědictvím nabyli.

DPD může být ukončeno, aniž by došlo k projednání, a to v případě, zjistí-li se v průběhu řízení, že k projednání není důvod.¹⁵⁷ Tato situace nastane především tehdy,

¹⁵⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 714 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁵⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela; SEDLÁK, Viktor. § 193 [Dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-2-20].

¹⁵⁷ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 731 s. ISBN978-80-7502-601-9.

neprokáže-li se, že vlastníkem nově najevo vyšlého majetku byl zůstavitel nebo je tato otázka mezi účastníky řízení sporná. K takovému majetku pak podle § 162 odst. 2 a § 172 odst. 2 ZŘS, dříve § 175l odst. 1 a § 175k odst. 3 OSŘ nelze přihlížet. Dle závěru Nejvyššího soudu České republiky vyjádřeným v usnesení sp. zn. 21 Cdo 4311/2014 lze učinit závěr o spornosti aktiv či pasiv pouze tehdy, zabýval-li se soudní komisař otázkou dědického práva. Vydat usnesení o zastavení řízení pro neexistenci majetku či pouze nepatrného majetku lze navíc jen v případě, je-li postaveno najisto, že nevyšel najevo žádný majetek, o němž by bylo sporné, zda patřil zůstaviteli. Jak je však uvedeno v kapitole 1.1. této práce, pozdější rozhodovací praxí bylo dovozeno, že i sporná aktiva jsou způsobilá zahájit DPD v případě, bylo-li původní dědické řízení zastaveno.

Zamítnout návrh na DPD nebo řízení zastavit lze u aktiv či pasiv, ke kterým se z důvodu jejich spornosti nepřihlíží, jen v případě, bylo-li původní dědické řízení projednáno. Zamítnout návrh na DPD či zastavit řízení, neboť se neprokázala existence nově najevo vyšlého majetku, je možná bez dalšího. JUDr. Jiří Svoboda a JUDr. Ing. Ondřej Klička dále uvádějí, že byla-li původní spornost majetku v pozůstalosti odstraněna, ať už na základě žaloby podle § 189 odst. 1 ZŘS, v jejímž důsledku bylo vydáno rozhodnutí, nebo na základě jiného důvodu, a nebyly doposud vyřešeny nároky dědiců ohledně tohoto majetku, bude potřeba takový majetek projednat za podmínek uvedených v § 193 ZŘS.

3.6. Rekonstrukce spisu

S DPD se mimo jiné pojí také rekonstrukce spisu, která představuje postup v případě, byl-li původní dědický spis zničen nebo ztracen. Typickým příkladem, kdy bylo zapotřebí rekonstruovat spisy, byly povodně v roce 2002, při kterých došlo k vytopení mimo jiné například Archivu města Ústí nad Labem či Městského soudu v Praze a došlo ke zničení velkého množství spisů.¹⁵⁸

Rekonstrukce spisů je obecně upravena v § 26 Jednacího řádu pro okr. a kraj. soudy. Rekonstrukce se provádí u zničených nebo ztracených spisů, u kterých k rekonstrukci vyvstane potřeba. Rekonstrukci provádí soud, který byl v řízení soudem prvního stupně. K tomu je zapotřebí poznamenat, že přestože byl úkony soudu prvního stupně pověřen notář jako soudní komisař, jeho pověření skončilo právní mocí usnesení o dědictví, rekonstrukci jako takovou ve spojitosti s DPD tedy neprovádí soudní komisař, ale soud. O rekonstrukci spisu, kterou by prováděl soudní komisař, by eventuálně šlo uvažovat v případě, došlo-li by ke ztrátě či zničení

¹⁵⁸ STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV V PRAZE. *Archivy a spisovny pod vodou - monitor tisku do 4.9.2002*. Online, příspěvek. Dostupné z: <http://old.nacr.cz/sua/vystavy/akce02/voda/monitor.htm>. [cit. 2024-02-23].

spisu v průběhu dědického řízení, tedy v době trvání pověření notáře jako soudního komisaře. Takovou situaci však právní úprava nepředpokládá a lze tedy diskutovat, zda by se pověření soudního komisaře vztahovalo i na uvedenou rekonstrukci nebo by rekonstrukci provedl soud a rekonstruovaný spis by předal notáři zpět k dokončení dědického řízení.

K rekonstrukci se přistupuje, podal-li k ní alespoň jeden z účastníků návrh. Forma návrhu není Jednacím řádem pro okr. a kraj. soudy nijak upravena. Dle odborné literatury k rekonstrukci spisů upravené v § 97 NŘ, která je obdobná rekonstrukci soudních spisů, ale týká se spisů notářských, se jedná spíše o žádost, kterou není zapotřebí více formalizovat.¹⁵⁹ Vzhledem k podobné úpravě a účelu rekonstrukce dědického spisu je možné dojít k názoru, že i u návrhu na rekonstrukci soudního spisu půjde spíše o neformalizovanou žádost. Rekonstrukci spisu je možné provést i bez návrhu. V takovém případě soud vždy musí zvážit, zda je rekonstrukce spisu zapotřebí. Ve vztahu k DPD se bude zásadně jednat o rekonstrukci spisu bez návrhu, neboť podáním návrhu na zahájení DPD či podnětu vyvstane potřeba původní spis rekonstruovat.

Postup a činnost soudu při rekonstrukci spisů upravuje § 26 odst. 2 Jednacího řádu pro okr. a kraj. soudy. Ten ukládá soudu pořídit ověřené opisy stejnopisů vyhotoveného rozhodnutí nebo jiných písemností, kterými disponuje sám, nebo které si vyžádá od jiných orgánů. Soud může dále uložit účastníkům řízení či jiným osobám předložení potřebných písemností. K opisu pak soud připojí doložku o tom, že písemnost nastupuje na místo zničení nebo ztracené listiny. V krajním případě, kdy činnost soudu uvedená výše není dostačující, provede soud potřebná šetření. O rekonstrukci pak soud vydá protokol.

V praxi je běžné, že po zahájení DPD a pověření soudního komisaře je tomuto soudnímu komisaři doručen rekonstruovaný dědický spis, který obsahuje jen několik málo písemností, které neobsahují skoro žádné potřebné informace. Soudní komisař tak často musí činit rozsáhlá šetření k tomu, aby byl schopen o nově najevo vyšlém majetku rozhodnout. Často je nucen obrátit se na státní archivy, na archivy měst, na samotné účastníky či jejich právní nástupce, zda nedisponují potřebnými informacemi, či na jiné notáře a jiné orgány. Záleží také na tom, zda bylo původní dědické řízení zastaveno nebo bylo projednáno, existovala závěť či byla uzavřená dohoda dědiců a podobně. Lze tedy říci, že projednání nově najevo vyšlého majetku v případě, kdy byl původní dědický spis zničen nebo ztracen, je situací, která s sebou nese obtížnosti nejen

¹⁵⁹ RYŠÁNEK, Zdeněk. § 97 [Rekonstrukce spisů]. In: BÍLEK, Petr, JINDŘICH, Miloslav; RYŠÁNEK, Zdeněk; BERNARD, Pavel a kol. *Notářský řád*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 560. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-21].

pro soud jako takový, ale především pro soudního komisaře, když ten musí vynaložit větší míru úsilí, aby mohl nově najevo vyšlý majetek vypořádat.

3.7. Oceňování nově najevo vyšlého majetku

Poslední otázkou, kterou se tato kapitola zabývá a kterou je v souvislosti s DPD zapotřebí zmínit, je oceňování nově najevo vyšlého majetku.

Oceňování nově najevo vyšlého majetku v DPD je předmět rozsáhlých diskuzí, v rámci kterých se střetávají dva odlišné přístupy. První přístup zastává premisu, že obecná cena aktiv nebo pasiv musí odpovídat tržní ceně v době zůstavitelovy smrti zjištěné podle právních předpisů účinných v době smrti zůstavitele, druhý pak je toho názoru, že obecnou cenu je zapotřebí stanovit podle tržní ceny aktuální v době DPD.¹⁶⁰ Důvodem, proč se notáři v této otázce rozdělili na dva tábory, je jejich rozdílný výklad zásady, že v DPD je postupováno podle předpisů platných v době úmrtí zůstavitele. Z uvedeného není zřejmé, zda se tato zásada vztahuje pouze na ustanovení o dědictví či se rozšiřuje i na oceňovací předpisy, proto někteří notáři zastávají absolutní užití předchozí právní úpravy a někteří postupují v otázce ocenění majetku podle aktuální právní úpravy v době vedení řízení. K uvedenému se přímo pojí i otázka odměny notáře, neboť její výše je přímo navázána na ocenění majetku.

Historicky sahá právní úprava oceňování majetku až do roku 1897, kdy se prvním známým oceňovacím předpisem stal zákon č. 175/1897 ř.z., odhadní řád nemovitostí. Dalším oceňovacím předpisem, který až do roku 1939 zaváděl volnou tvorbu cen, bylo nařízení č. 100/1933 Sb. Na něj navazovalo nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb., o zákazu zvýšení cen, čímž došlo ke stanovení nejvyšších možných cen pozemků. Tato hodnota byla uváděna v cenových mapách, přičemž je nutné podotknout, že se nevztahovala k zemědělským pozemkům a ke zjištění jejich hodnoty bylo zapotřebí šetření v pozemkových knihách. Změnu k určování ceny zemědělských podniků přinesl zákon č. 139/1947, podstatnou změnou však byla peněžní reforma zavedená zákonem č. 41/1953 Sb. Následovala právní úprava zavedená v roce 1964, důležitým se však stal cenový výměr Českého cenového úřadu č. 120/47/79, kterým došlo ke stanovení pevné ceny nemovitostí a byla zakotvena také dodnes užívaná cena

¹⁶⁰ PLAŠIL, Filip. Oceňování nově objeveného majetku v dodatečných projednáních pozůstalosti a odměna notáře jako soudního komisaře. *Ad Notam*. Online. 2021, roč. 27, č. 3, s. 11-18. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/AD_NOTAM_3_2021_web.pdf [cit. 2024-02-16].

0,40 Kč za m² u stanovených pozemků. Následovalo pak několik dalších vyhlášek, které v podstatě zachovávaly úpravu výše zmíněného cenového výměru.¹⁶¹

Lze konstatovat, že problematika oceňování majetku byla v minulosti předmětem velkého množství právních předpisů, a zastával-li by se názor použití předpisů platných v době úmrtí zůstavitele k ocenění majetku, znamenalo by to nepochybně zvýšení nároků na dohledávací činnost notáře. Není však náhodou, že právě tato otázka je předmětem diskuzí, když lze přechodná ustanovení vykládat tak, že se vztahují pouze na ustanovení o dědictví bez dalšího nebo naopak tak, že společně s těmito ustanoveními je zapotřebí reflektovat i oceňování majetku. Tato problematika pravděpodobně ještě nějaký čas bude důvodem rozkolů mezi notáři a je na uvážení, ke které straně se přiklonit.

K uvedenému se váže úprava § 175o OSŘ, jejíž předmětem bylo určení obvyklé ceny majetku. Odborná literatura podložená o širokou rozhodovací praxi hovoří, že za obvyklou cenu majetku je zapotřebí rozumět cenu, za kterou bylo možné v době smrti zůstavitele tento majetek prodat či zpeněžit s přihlédnutím k dodržení cenových předpisů platných v době smrti zůstavitele.¹⁶² Právními předpisy, které jsou považovány za výchozí, je dosud platný zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů, a za účinnosti OSŘ i vyhláška č. 3/2008 Sb. Tato vyhláška byla nahrazena vyhláškou č. 441/2013 Sb. účinnou ode dne 01.01.2014. Z právní úpravy tedy plynulo, že cenou majetku byla cena, která by byla dosažena při prodeji stejného nebo obdobného majetku ke dni smrti zůstavitele.¹⁶³ Postup pro zjištění obvyklé ceny spočíval především ve shodném prohlášení účastníků řízení, ve využívání expertízy, tedy posudku vyhotoveným na přání jednoho z účastníků, nebo ve znaleckém posudku podle § 127 OSŘ. V zásadě byla soudnímu komisaři dána možnost využít jakékoliv prostředky ke zjištění obvyklé ceny podle § 125 OSŘ, v krajním případě pak mohl k určení obvyklé ceny využít své uvážení podle § 136 OSŘ.¹⁶⁴

¹⁶¹ PLAŠIL, Filip. Oceňování nově objeveného majetku v dodatečných projednáních pozůstalosti a odměna notáře jako soudního komisaře. *Ad Notam*. Online. 2021, roč. 27, č. 3, s. 11-18. Dostupné z: https://www.nkr.cz/data/news/ad-notam/PDF/AD_NOTAM_3_2021_web.pdf [cit. 2024-02-16].

¹⁶² FIALA, Roman. § 175o [Určení obvyklé ceny]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1256, marg. č. 3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-23].; Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 2 Cz 6/70.

¹⁶³ FIALA, Roman. § 175o [Určení obvyklé ceny]. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1256, marg. č. 3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-23].

¹⁶⁴ MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005, 230-232 s. ISBN 80-7201-552-4.

Od 01.01.2014 úpravu obvyklé ceny pozůstalosti obsahují § 180 a § 181 ZŘS. Konstrukce obvyklé ceny se od předchozí úpravy nezměnila a opět se jedná o cenu, za kterou by bylo možné zůstavitelův majetek prodat v době jeho smrti.

Zákon nově v § 181 ZŘS upravuje předpoklady pro ocenění majetku. Prvním a nejběžnějším způsobem je společné prohlášení dědiců. Je logické, že dědic zná hodnotu majetku, o kterém se vede dědické řízení, je však nutné podotknout, že se objevuje častá tendence dědiců k podhodnocování majetku, tedy stanovení nepřiměřené hodnoty neodpovídající skutečnosti, a to také z důvodu, že hodnota majetku je zásadní pro určení výše odměny notáře. Nelze tedy prohlášení účastníků přebírat bez dalšího. Za obvyklou cenu je zapotřebí rozumět cenu, za kterou se stejný nebo obdobný majetek obchoduje.¹⁶⁵ Přesto je tento způsob ocenění nejčastější, a to především pro jeho rychlost a nenákladovost.

Druhým způsobem ocenění, který ZŘS předpokládá, je ocenění provedené tím, kdo pozůstalost spravuje. Byl-li jmenován správce pozůstalosti, je možné na základě jeho znalostí provést ocenění majetku. Poslední možností je pak určení hodnoty majetku na základě znaleckého posudku. Tato možnost připadá v úvahu za předpokladu, že dědicové neznají hodnotu majetku, neshodnou-li se na ní nebo je jejich tvrzení nepřiměřené a neodpovídá realitě. Právní úprava postupu upravená v ZŘS je tak rozvinutější, ale s ohledem k již uvedenému, od celkové koncepce a postupu určování obvyklé ceny se v zásadě neliší. K určení ceny nově najevo vyšlého majetku tak bude vždy alternativně zapotřebí shodného prohlášení účastníků, znaleckého posudku či jiných relevantních prostředků a analogického použití obecných předpisů o zjišťování ceny majetku.

¹⁶⁵ SVOBODA, Jirí; KLIČKA, Ondřej. *Dědické právo v praxi*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 286 s. ISBN 978-80-7400-266-3.

4. Úloha notáře jako soudního komisaře při dodatečném projednání dědictví

Notáři jako soudní komisaři jsou pověřováni k úkonům v řízení o pozůstalosti, jejich činnost tedy spočívá v provádění dědického řízení, a to i toho dodatečného. Tato kapitola se proto níže věnuje pověření notáře k DPD, jeho činnosti při DPD a odměně notáře za DPD.

4.1. Pověření notáře k provedení dodatečného projednání dědictví

Po zahájení řízení je soud povinen pověřit notáře jako soudního komisaře k provedení úkonů v řízení. Mohlo by se zdát, že by měl být k řízení příslušný notář, který prováděl původní dědické řízení, zákon však nic takového nezakotvuje a pokud uvedené nestanoví příslušný rozvrh práce, pověření notáře se řídí obecnou úpravou § 101 ZŘS. Výklad níže se tedy v celém rozsahu vztahuje i na DPD.

Uvedené zákonné ustanovení říká, že jako soudní komisař bude pověřen notář určený podle rozvrhu příslušné notářské komory, jež je na její návrh vydáván předsedou krajského soudu, a to každoročně na období jednoho roku. Je proto zřejmé, že v případě řízení o pozůstalosti nepodléhá volba notáře svobodné vůli občanů, respektive pozůstalých, ale volba je z důvodu nestrannosti a objektivitvy soudního rozhodování stanovena autoritativně.¹⁶⁶ K tomu, aby byla zachována zásada zákonného soudce, musí uvedený rozvrh práce respektovat požadavky na příslušnost soudu i konkrétních soudních komisařů. Místní příslušnost soudního komisaře je pak upravena v § 98 ZŘS, který zakotvuje příslušnost podle místa trvalého pobytu, posledního bydliště, výskytu nemovitého majetku či úmrtí, přičemž se uplatní posloupnost výše vyjmenovaných kritérií příslušnosti. Rozvrh pověřování k úkonům v řízení o pozůstalosti obsahuje vždy seznam notářů majících sídlo v obvodu soudu a označení notářů vykonávajících činnost jako společníci, způsob pověřování a způsob určení notáře v případě zrušení pověření notáře předchozího. Způsob pověřování notářů jako soudních komisařů musí být rovnoměrný a bývá založen na obvodovém systému, časovém systému či na kombinaci obou systémů.¹⁶⁷

Obvodový systém spočívá v rozdělení obvodu okresního soudu na určitý počet obvodů tvořených obcemi, který se shoduje s počtem notářských úřadů v obvodu okresního soudu, a přidělení notáře podle místa trvalého pobytu zůstavitele, či na základě jiného hlediska. Časový

¹⁶⁶ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 101 [Pověření]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 220, marg. č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

¹⁶⁷ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 101 [Pověření]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 222, marg. č. 7. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

systém pak znamená, že jsou soudní komisaři pověřováni v závislosti na datu narození nebo smrti zůstavitele. Kombinace pak zahrnuje prvky obou výše uvedených způsobů. Například Okresní soud v Litoměřicích ve svém rozvrhu práce pro rok 2024 pracuje s časovým systémem, když kritérium k určení, respektive pověření notáře, váže na smrt zůstavitele. Příkladem je, že Mgr. Petr Elšík bude pověřený soudním komisařem pro zůstavitele zemřelé od 1. do 15. dne v lichých měsících, zatímco Mgr. Luboš Holík bude pověřen soudním komisařem pro zůstavitele zemřelé od 16. do posledního dne v lichých měsících.¹⁶⁸ Časový systém v současné době soudy upřednostňují nad systémem obvodovým a kombinovaným. Za zmínku však stojí rozvrh práce pro rok 2024 Okresního soudu v Jihlavě, který se obecně řídí časovým systémem, ale pro DPD stanovil, že příslušným k projednání bude notář, který byl jako soudní komisař pověřen v původním řízení o dědictví, případně jeho nástupce.¹⁶⁹

Je-li stanoven způsob pověřování soudních komisařů a bylo-li zahájeno řízení, soud příslušný k řízení o pozůstalosti pověří notáře jako soudního komisaře usnesením. Usnesení musí obsahovat označení soudu, který jej pověřuje, jméno a příjmení notáře a spisovou značku řízení o pozůstalosti, kterého se usnesení týká.¹⁷⁰ Opis usnesení je na základě § 22 Jednacího řádu pro okr. a kraj. soudy opatřen otiskem kulatého razítka a je založen do pozůstalostního spisu. Usnesení se nedoručuje. V souladu s § 74 Jednacího řádu pro okr. a kraj. soudy soud předá pozůstalostní spis notáři bezodkladně, přičemž lhůta bezodkladného předání je na základě § 263 KancŘ splněna do 15 dnů od pověření.

Pověření notáře zaniká právní mocí usnesení o dědictví. Po doručení usnesení a vyznačení právní moci, případně vykonatelnosti, soudní komisař předá pozůstalostní spis soudu. Tím jeho činnost v pozůstalostním řízení končí. Pro jakékoliv další úkony ve věci musí být notář znovu pověřen, a to v souladu s § 101 ZŘS. Výjimku představuje situace, kdy by do pozůstalostního spisu byla soudním komisařem doručena písemnost, na základě které by bylo potřeba provést další opatření. V takovém případě předá soud spis původně pověřenému notáři a není-li to možné, v souladu s § 263 odst. 3 KancŘ předá spis jinému notáři.¹⁷¹ Z toho tedy

¹⁶⁸OKRESNÍ SOUD V LITOMĚŘICÍCH. *Oddíl VI. – Okresní soud v Litoměřicích*. Online. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/36969/3564455/Rozvrh+pověřování+notářů+na+rok+2024.pdf/a8ba6ab7-26ae-46f2-821a-fba33a477c38>. [cit. 2024-02-22].

¹⁶⁹ OKRESNÍ SOUD V JIHLAVĚ. *Rozvrh práce pro rok 2024*. Online. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/d/okresni-soud-v-jihlave/rp-2024-ucinny-od-20-1-2024-pdf>. [cit. 2024-02-22].

¹⁷⁰ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 101 [Pověření]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 223, marg. č. 12. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

¹⁷¹ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 101 [Pověření]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 224, marg. č. 18. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

vyplývá pravidlo uvedené na začátku této kapitoly, a sice, že i k DPD je zapotřebí pověření notáře podle pravidel uvedeného ustanovení. Není vyloučeno, že k DPD bude pověřen stejný notář, který projednal původní dědické řízení, nicméně došlo-li ke změně rozvrhu práce, způsobu pověření notáře či notář již nezastává úřad, k DPD bude pověřen notář jiný.

4.2. Dohledávací činnost soudního komisaře při dodatečném projednání dědictví

Úloha a činnost notáře jako soudního komisaře v DPD je zřejmá již z uvedeného výkladu k DPD. Z toho totiž jednoznačně vyplývá, že soudní komisař činí při DPD obdobné úkony jako je tomu při dědickém řízení, nicméně určité úkony mu z povahy DPD odpadají. Účelem této podkapitoly není obecně opakovat veškeré činnosti soudního komisaře, které jsou ostatně již analogicky uvedené v kapitole 3 této práce, ale zaměřit se blíže na dohledávací činnost soudního komisaře jako takovou.

Předběžné šetření bylo upraveno § 175d OSŘ a k dnešnímu dni je upraveno § 139 až § 152 ZŘS. Účel právní úpravy předběžného šetření zůstal zachován, ZŘS pouze rozvádí konkrétní činnosti v předběžném šetření. Smysl předběžného šetření spočívá ve zjištění stavu zůstavitelova jmění a zjištění dědiců. OSŘ zaváděl předběžné šetření i pro zjištění, zda dědici zůstavitele potřebují opatrovníka, ZŘS pak upravuje účel předběžného šetření i na zjištění odkazovníků, vykonavatele závěti, správce pozůstalosti a dalších osob, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde. Z okruhu zjišťovaných skutečností je zřejmé, že v DPD nepůjde o předběžné šetření jako takové, když je dán majetek, o kterém má být rozhodnuto, a pokud nebylo původní dědické řízení zastaveno, je znám i okruh dědiců. Soudní komisař přesto musí provést určitá šetření než přistoupí k samotnému projednání nově najevo vyšlého majetku.

První úkony a dohledávací činnost soudního komisaře směřují především ke zjištění dědiců zůstavitele. Tento údaj běžně vyplývá z dědického spisu, ve kterém je založené pravomocné usnesení o dědictví. Z tohoto usnesení soudní komisař vyčte osoby dědiců a následně provede lustraci těchto osob v Centrální evidenci obyvatel za účelem zjištění, zda jsou tito dědici naživu, a tedy s nimi bude jednáno jako s účastníky DPD, nebo již naživu nejsou a je zapotřebí dohledat jejich právní nástupce. Z lustrace soudní komisař jednoduše zjistí, zda jsou dědici již po smrti a pokud tomu tak je, přistoupí k vyžádání dědického spisu, respektive usnesení, kterým se končilo dědictví po tomto dědici. K vyžádání dědického spisu je zapotřebí podání žádosti na příslušný soud, přičemž žádost musí obsahovat identifikaci osoby jejím jménem a příjmením, datem úmrtí a adresou posledního bydliště. Často se však stane, že soudní komisař těmito údaji nedisponuje, a to i proto, že tyto údaje chybí v Centrální evidenci obyvatel,

nejdou úplně nebo dokonce dědic uvedený v usnesení v této evidenci není veden, protože se nachází nebo nacházel v cizině. Uvedená situace navíc v praxi nastává poměrně často, když se mnohdy projednává nově najevo vyšší majetek zůstavitele zemřelého před dlouhou dobou.

K dohledání žijících právních nástupců původních dědiců se soudní komisař proto musí obracet na jiné orgány s žádostí o součinnost. Těmito orgány mohou být matriční úřady města, kde měl zůstavitel, případně dědic poslední bydliště, státní archivy nebo jakékoliv jiné orgány a instituce, které požadovanými údaji mohou disponovat. Obvykle se soudní komisař obrací i přímo na Ministerstvo vnitra se žádostí, zda ve své evidenci eviduje dané osoby a jejich údaje a někdy je zase zapotřebí podat obdobnou žádost orgánům cizího státu. Vyloučené není také dohledání žijících právních nástupců přes ty právní nástupce, kteří jsou soudnímu komisaři známí, problém však nastává v situaci, kdy tito právní nástupci dosáhli pokročilého věku nebo se vůbec neznají. Podaří-li se soudnímu komisaři zjistit údaje o zemřelých dědicích zůstavitele, je schopen oslovit soud se žádostí o zaslání dědického spisu či usnesení o dědictví po zemřelém dědici. Jakmile soudní komisař zná všechny žijící dědice a právní nástupce zemřelých dědiců, přistoupí k jejich vyrozumění o existenci nově najevo vyššího majetku dopisem, datovou zprávou či telefonicky a vyzve je k dostavení se na nařízení jednání.

Uvedené činnosti soudního komisaře jsou pouze demonstrativní, soudní komisaři musí být často kreativní a vymýšlet speciální způsoby, jak zjistit žijící dědice či jejich právní nástupce. Lze proto konstatovat, že zjištění okruhu aktuálních účastníků DPD je mnohdy během na dlouhou trať. Urychlení řízení nepomáhá navíc ani skutečnost, že přestože jsou stanoveny lhůty, do kterých orgány musí žádost soudního komisaře vyřídit, je běžnou praxí, že soudní komisař zasílá opakovanou výzvu a DPD se tak zbytečně protahuje. V případě, že bylo dědictví zastaveno, soudní komisař zjišťuje okruh dědiců tak, jak by jej zjišťoval v původním dědickém řízení a činí veškeré úkony s tím spojené.

4.3. Odměna notáře v dodatečném projednání dědictví

Notář jako soudní komisař zajišťuje provedení úkonů v řízení o pozůstalosti namísto soudu a k výkonu této činnosti potřebuje mimo kancelář s technickým vybavením i zaměstnance. Notář však k úhradě nákladů této činnosti nedostává od státu žádný příspěvek, proto mu bylo zákonem přiznáno právo na odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu daně z přidané hodnoty.¹⁷²

¹⁷² TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 107 [Odměna, náhrada výdajů a náhrada za daň z přidané hodnoty]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jirí; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 241, marg. č. 5. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

Odměna notáře jako soudního komisaře je v souladu s § 137 OSŘ druhem nákladů řízení a jako taková je společně s hotovými výdaji a náhradou za daň z přidané hodnoty součástí usnesení o dědictví. Právní úpravu odměny a náhrady za činnost soudního komisaře obsahuje § 107 až § 109 ZŘS, přičemž tato ustanovení zakotvují obecnou úpravu odměny, její placení a odměnu ve zvláštních případech. Základ pro určení výše odměny obsahuje NT, jež se řídí zásadou, že výše odměny a způsob jejího určení jsou předem dány a nemohou být měněny žádným smluvním ujednáním.¹⁷³ Relevantními ustanoveními pro DPD je § 11 až § 14 NT.

Výše odměny notáře je závislá na způsobu ukončení řízení o pozůstalosti.¹⁷⁴ NT navíc rozlišuje případy, kdy bylo řízení o pozůstalosti zastaveno, projednáno nebo byla nařízena likvidace pozůstalosti. Předně NT zakotvuje paušální částku pro první případ, tedy pro situaci, kdy bylo dědické řízení, ale i DPD, opět zastaveno. V takovém případě činí odměna notáře paušální částku ve výši 1 000,- Kč. V případě projednání dědictví, tedy bylo-li původní dědické řízení skončeno usnesením o dědictví, je odměna notáře určována zákonem stanovenou sazbou ze základu odměny. Základem odměny obecně je obvyklá cena určená podle pravidel vymezených v podkapitole 3.7. této práce.¹⁷⁵ Ustanovení § 12 odst. 2 NT pak stanoví, že základem odměny notáře je pro případy DPD obvyklá cena nově najevo vyšlého majetku, nikoliv tedy obvyklá cena celkového majetku zůstavitele. Sazbu pro výpočet odměny notáře DPD upravuje následující § 13 NT. Ten zakotvuje procentuální sazbu, která není konstantní, ale klesá se zvyšujícím základem, a to sazbu ve výši od 0,05 % do 2,0 % pro jednotlivé kategorie obvyklé ceny převyšující vždy stanovenou částku. Takto stanovená výše odměny musí činit nejméně 2 000,- Kč. NT koncipuje sazbu jako minimální, lze však z jeho úpravy shledat

i maximální výši odměny, když určuje maximální částku základu ve výši 100 000 000,- Kč.¹⁷⁶ Odměna notáře může být mimořádně zvýšena až o 100 %, byly-li úkony mimořádně obtížné nebo časově náročné.

Notář jako soudní komisař má také nárok na již zmíněné hotové výdaje. Ty upravuje § 19 NT, přičemž stanoví, že hotovými výdaji se rozumí náklady spojené s doručováním

¹⁷³ TLÁŠKOVÁ, Šárka. § 107 [Odměna, náhrada výdajů a náhrada za daň z přidané hodnoty]. In: SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 241, marg. č. 7. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-22].

¹⁷⁴ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 800 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁷⁵ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 802-803 s. ISBN978-80-7502-601-9.

¹⁷⁶ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 803 s. ISBN978-80-7502-601-9.

písemností, platby za získání informací o majetku, z informačních systémů, za zjištění stavu a obsahu listiny podle § 15 NT a cestovní výdaje. Vedle toho náleží notáři dle § 19 odst. 3 NT i paušální částka náhrady nákladů spojených s prováděním úkonů po skončení řízení o pozůstalosti ve výši 300,- Kč, pokud řízení nebylo zastaveno.

Pokud je notář plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu jako soudnímu komisaři náhrada daně z přidané hodnoty podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, jejíž výše činí 21 %. Právo na odměnu a náhradu daně z přidané hodnoty má notář do doby, kdy mu bylo po písemném upozornění zrušení jeho pověření podle § 104 ZŘS. Na náhradu hotových výdajů má notář nárok vždy.¹⁷⁷

¹⁷⁷ ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 801 s. ISBN978-80-7502-601-9.

5. Právní úprava dodatečného projednání dědictví na Slovensku

S právní úpravou DPD nepočítá pouze český právní řád, nýbrž ji lze nalézt i v právních řádech jiných zemí. Příkladem je slovenská právní úprava, kterou tato kapitola níže představuje.

Na začátek výkladu o slovenské právní úpravě DPD je nutné konstatovat, že slovenská i česká právní úprava jsou si velice podobné. Předně se obě právní úpravy podobají ve skutečnosti, že i slovenská právní úprava obsahovala úpravu řízení o dědictví v zákoně č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok a následně došlo k jejímu přesunutí do zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok. K přesunu právní úpravy navíc došlo o pouhé dva roky později.

Úpravu řízení o dědictví obsahoval OSP v § 175a až § 175zd, úpravu DPD pak obsahoval v § 175x OSP. Úprava byla tedy silně podobná té české, ovšem tato skutečnost je samozřejmá, když zákon č. 99/1963 Sb./Zb. byl platným pro tehdejší Československou socialistickou republiku a po jejím rozdělení úpravu tohoto zákona převzali již samostatné státy. Úprava je však pouze podobná, nikoliv identická. Rozdíl spočívá přímo ve znění § 175x obou právních úprav, a sice že slovenské znění zakotvuje zahájení DPD výslovně na návrh a pouze v odůvodněných případech i bez návrhu, zatímco česká právní úprava odkazuje pouze na provedení dědictví a dále nerozvádí, zda bude zahájeno na návrh nebo bez návrhu. O způsobu projednání nově najevo vyšlého majetku však nezbyvá než uzavřít, že tento je téměř shodný se způsobem projednání a činnostmi soudního komisaře podle úpravy OSŘ.

S účinností k 01.01.2016 byla právní úprava řízení o pozůstalosti přesunuta do CMP, hlavy druhé, Iné úkony súdu a účastníkov v súvislosti s prejednaním dedičstva. Uvedená právní úprava se však od současně platné české právní úpravy již liší. CMP upravuje DPD v § 211, který svým obsahem v podstatě přesně kopíruje znění OSP před rokem 2016. Opět zavádí, že v případě objevení zůstavitelova majetku nebo dluhu po právní moci usnesení o skončení dědictví, vykoná soud DPD na návrh. Objeví-li se pouze dluh, DPD se neprovede. V druhém odstavci pak opět zavádí možnost zahájení DPD i bez návrhu, je-li to odůvodněné a dále pak zavádí povinnost zastavení řízení, není-li nově najevo vyšlý majetek ve vlastnictví zůstavitele.

Vzhledem ke stejné slovenské úpravě DPD lze konstatovat, že došlo pouze k přesunu právní úpravy do jiného zákona a až na pár případných změn v úpravě řízení o dědictví jako takového se ve vztahu k DPD ničeho nezměnilo. To se ovšem nedá říct o současně právní úpravě, která, jak bylo podrobněji uvedeno výše, rozdělila DPD podle způsobu ukončení do dvou samostatných druhů DPD a upravila odlišný způsob jejich zahájení.

Přestože lze shledat silnou podobu mezi oběma úpravami, lze dojít k závěru, že česká právní úprava udělala na rozdíl od té slovenské krok vpřed, když zakotvila úpravu, kterou se snaží ulehčit průběh DPD, zatímco ta slovenská setrvala na úpravě původní.

Závěr

Předmětem této práce bylo dodatečné projednání dědictví jako institut dědického práva, kterému se v současné době komplexně nevěnuje žádná odborná literatura. Práce si proto kladla za cíl vytvoření teoretického výkladu, jež obsáhne veškerá specifika uvedeného institutu a vytvoří unikátní celek, který bude ucelenou interpretací pojmu dodatečného projednání dědictví.

Protože právní úprava OSŘ i ZŘS neobsahuje dostatečné vymezení tohoto pojmu, bylo zapotřebí podat výklad za pomoci odborné literatury a judikatury a použít analogicky úpravu dědického řízení. V průběhu práce navíc vyvstaly otázky, které doposud nebyly v souvislosti s dodatečným projednáním dědictví řešeny, a k jejich zodpovězení bylo nutné rozvinout myšlenky odborné veřejnosti o poznatky z praxe. Stejně tak bylo zapotřebí vyložit charakteristické znaky dodatečného projednání dědictví, nově najevo vyšlého majetku, funkcí, zásad a druhů dodatečného projednání dědictví jako i jejich průběhu. Pouze jeden ze základních znaků dodatečného projednání dědictví, a sice právní úpravu odborná literatura upravuje poměrně dostatečně. Je tomu nejspíše pro skutečnost, že přestože v právním prostředí není zcela jedinečný postup, kdy se použijí dřívější hmotněprávní předpisy, užití i procesních právních předpisů minulé doby je nevídané.

Práce postupně demonstrovala jednotlivá specifika, charakteristiky a obtížnosti dodatečného projednání dědictví a poukázala na skutečnost, že ke správnému pochopení a interpretaci práva *de lege lata* v souvislosti s dodatečným projednáním dědictví lze dojít především (a jedině) pomocí odborné literatury a judikatury. Tato odborná literatura a judikatura však zdaleka nepokrývá všechna specifika dodatečného projednání dědictví a protože průběh dodatečného projednání dědictví často spočívá ve složitých postupech, ke kterým si soudní komisaři musejí pomoci postupy obdobnými pro původní dědické řízení, existence alespoň jedné odborné publikace, která by se věnovala pouze dodatečnému projednání dědictví, by nejenže byla vhodná, ale mohla by i notářům pomoci uchopit leckdy těžké případy projednání nově najevo vyšlého majetku.

Podat kvalifikované hodnocení, zdali je právní úprava dodatečného projednání dědictví uvedená v ZŘS vhodnější než ta v OSŘ, prozatím není zcela na místě. Je nepochybné, že úprava ZŘS má za cíl zjednodušení postupu při projednání nově najevo vyšlého majetku, je však otázkou času, kdy praxe ukáže, zda k tomuto zjednodušení opravdu povede. V současné době jsou stále více zahajována dodatečná projednání dědictví podle OSŘ a nová právní úprava zatím nedisponuje prokazatelnými výsledky. V praxi se však lze často setkat s názory soudních

komisařů, jimiž považují novou právní úpravu za zbytečně složitou či v postupu v podstatě stejnou jako předchozí.

Shrnutím výše uvedeného však nepochybně nelze než dojít k závěru, že koncepce dodatečného projednání dědictví jako taková, je díky své vázanosti na původní dědické řízení v českém právním řádu v základních otázkách nastavena dostatečně. Vždy je možné postupně upravovat dílčí otázky průběhu dodatečného projednání dědictví a zjednodušovat jeho proces především při zohledňování poznatků z praxe, nicméně v základech právní úprava naplňuje povahu a smysl dědického řízení a jako taková dostatečně zajišťuje účel dodatečného projednání dědictví.

Seznam používaných zkratek

DPD	dodatečné projednání dědictví
ZŘS	zákon č. 292/ 2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ObčZ 1950	zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník
ObčZ 1964	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
OSŘ 1950	zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád)
NŘ 1963	zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářství (notářský řád)
OZO	císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský
Kat. zák.	zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
NŘ	zákon České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
NT	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)
Jednací řád pro okr. a kraj. soudy	vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
KancŘ	Instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001 – Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, č. 1/2002 SIS

OSP	zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok
CMP	zákon č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok
Nesporný patent	císařský patent č. 208/1854 Ř. z., zákon o soudním řízení v nesporných právních věcech, ve znění změn a doplňků platném ke dni 1. ledna 1925
zákon č. 509/1991 Sb.	zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník
zákon č. 134/1982 Sb.	zákon č. 134/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád)
zákon č. 519/1991 Sb.	zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád
zákon č. 30/2000 Sb.	zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
zákon č. 7/2009 Sb.	zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
zákon č. 293/2013 Sb.	zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
zákon č. 131/1982 Sb.	zákon č. 131/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník a upravují některé další majetkové vztahy
zákon č. 134/1982 Sb.	zákon č. 134/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád)
zákon č. 263/1992 Sb.	zákon č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád
zákon č. 151/1997 Sb.	zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)
zákon č. 554/2004 Sb.	zákon č. 554/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,

	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 115/2006 Sb.	zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
zákon č. 384/2008 Sb.	zákon č. 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony
zákon č. 218/2009 Sb.	zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
zákon č. 87/2015 Sb.	zákon č. 87/2015 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s účinností rekodifikace soukromého práva
zákon č. 298/2016 Sb.	zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 460/2016 Sb.	zákon č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005. ISBN 80-7201-552-4.

ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-601-9.

ŠEŠINA, Martin; BÍLEK, Petr. Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918-2022). Příručka pro dodatečné projednání dědictví. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-603-3.

MACKOVÁ, Alena; MUZIKÁŘ, Ladislav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80_7502-122-9.

SVOBODA, Jiří; KLIČKA, Ondřej. Dědické právo v praxi. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-266-3.

ŠEŠINA, Martin; MUZIKÁŘ, Ladislav; DOBIÁŠ, Petr. Dědické právo. Praktická příručka. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-345-2.

MIKEŠ, Jiří; MUZIKÁŘ, Ladislav. Dědické právo v teorii a praxi. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-79-0.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

SVOBODA, Karel; TLÁŠKOVÁ, Šárka; VLÁČIL, David; LEVÝ, Jiří; HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 330, marg. č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

DAVID, Ludvík, IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád: Komentář*. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz.

DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1289, marg. č. 4. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

JIRSA, Jaromír. a kol. *Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář*. Havlíček Brain Team. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz.

JIRSA, Jaromír a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. Wolters Kluwer ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz.

SÁBLÍK, Michal. Zamyšlení nad povahou procesního nástupnictví v dědickém a pozůstalostním řízení. *Ad Notam*. Online. 2016, roč. 22, č. 6, s. 4. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2016_6.pdf [cit. 2024-02-16].

GLAZAROVÁ, Soňa. Změna účastníků dědického řízení při dodatečném projednání dědictví. *Ad Notam*. Online. 2012, roč. 18, č. 3, s. 11-14. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2012_3.pdf [cit. 2024-02-16].

NÝVLTOVÁ, Markéta. Opět k výhradě soupisu, aneb další nuance institutu. Ad Notam. Online. 2021, roč. 27, č. 1, s. 8-10. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/AD_NOTAM_1_2021_web.pdf [cit. 2024-02-16].

PLAŠIL, Filip. Oceňování nově objeveného majetku v dodatečných projednáních pozůstalosti a odměna notáře jako soudního komisaře. Ad Notam. Online. 2021, roč. 27, č. 3, s. 11-18. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/AD_NOTAM_3_2021_web.pdf [cit. 2024-02-16].

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský.

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád).

Zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářství (notářský řád).

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001 – Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, č. 1/2002 SIS.

Zákon č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok.

Zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Zákon České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon).

4. Seznam použité judikatury

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29.12.1995, sp. zn. 24 Co 261/95.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20.12.2012 pod sp. zn. 21 Cdo 1221/2011.

Nález Ústavního soudu ze dne 22.05.2018, sp. zn. II. ÚS 550/18.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31.03.2020, sp. zn. 10 Co 325/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.08.2020, sp. zn. 24 Cdo 785/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25.04.2022, sp. zn. 24 Cdo 3520/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.02.2018, sp. zn. 21 Cdo 1887/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.01.2004, sp. zn. 30 Cdo 2453/2002.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.11.2009, sp. zn. 17 Co 482/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11.05.2004, sp. zn. 30 Cdo 1131/2003.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 16.03.2022, 35 Co 246/2022.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 09.12.2011, sp.zn. 21 Cdo 3264/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.02.2015, sp. zn. 21 Cdo 4290/2013.

Nález Ústavního soudu ze dne 09.11.2005, sp. zn. I. ÚS 261/03.

Usnesení Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 22.12.1972, sp. zn. 4 Cz 87/72.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30.11.2015, sp. zn. 24 Co 249/95.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.07.2010, sp. zn. 21 Cdo 220/2009.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22.04.1926, sp. zn. R II 78/26, Sb. 5969.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 23.03.1920, sp. zn. Rv I 109/20.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.02.2015, sp. zn. 21 Cdo 3326/2013.

5. Seznam ostatních zdrojů

ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCECH MAJETKOVÝCH. ÚZSVM řeší v letošním roce rekordní počet nemovitostí s neznámými vlastníky, lhůta skončí už za pár týdnů. Online, příspěvek. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/uzsvm-resi-v-letosnim-roce-rekordni-pocet-nemovitosti-s-neznamymi-vlastniky-lhut>. [cit. 2024-02-15].

ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCECH MAJETKOVÝCH. Nedostatečně identifikovaní vlastníci. Online, příspěvek. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/nedostatecne-urcite-identifikovani-vlastnici>. [cit. 2024-02-15].

OKRESNÍ SOUD V KOLÍNĚ. *Žádost o zahájení dodatečného projednání dědictví*. Online. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/34729/2604637/Dodatečné+projednání+dědictví.pdf/8f0c43bd-c5d4-4667-bd6f-3a6f1be50a73>. [cit. 2024-02-22].

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV V PRAZE. *Archivy a spisovny pod vodou - monitor tisku do 4.9.2002*. Online, příspěvek. Dostupné z: <http://old.nacr.cz/sua/vystavy/akce02/voda/monitor.htm>. [cit. 2024-02-23].

OKRESNÍ SOUD V LITOMĚŘICÍCH. *Oddíl VI. – Okresní soud v Litoměřicích*. Online. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/36969/3564455/Rozvrh+pověřování+notářů+na+rok+2024.pdf/a8ba6ab7-26ae-46f2-821a-fba33a477c38>. [cit. 2024-02-22].

OKRESNÍ SOUD V JIHLAVĚ. Rozvrh práce pro rok 2024. Online.
Dostupné z: <https://justice.cz/documents/d/okresni-soud-v-jihlave/rp-2024-ucinny-od-20-1-2024-pdf>. [cit. 2024-02-22].

Dodatečné projednání dědictví

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o dodatečném projednání dědictví jako institutu dědického práva, kterému se jako celku nevěnuje žádná odborná publikace. Cílem této práce je tedy podat čtenáři ucelený teoretický výklad o dodatečném projednání dědictví na jednom místě.

Smysl diplomové práce spočívá v nastínění složitosti institutu, jemuž se věnuje, a to jak z pohledu právní úpravy, která je v dodatečném projednání dědictví užívána, tak z pohledu průběhu jednotlivých druhů dodatečného projednání dědictví a obtížností z hlediska jeho vázanosti na původní dědické řízení a jeho současnou samostatnost.

Práce poskytuje teoretické vymezení pojmu dodatečného projednání dědictví a dále demonstruje jeho povahu jakož i charakteristické prvky, druhy dodatečného projednání dědictví a jeho průběh. Diplomová práce se nad rámec teorie věnuje specifikům, která se při dodatečném projednání dědictví mohou objevit.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První tři kapitoly představují teoretický základ diplomové práce a poslední dvě kapitoly doplňují uvedený výklad a podtrhují charakter dodatečného projednání dědictví. Všechny kapitoly se skládají z podkapitol, které jsou sestaveny tak, aby tvořily systematický celek a podaly ucelený a jednoznačný výklad institutu dodatečného projednání dědictví. Teoretický výklad se opírá o odbornou literaturu, judikaturu a interpretaci obecných ustanovení řízení o dědictví tam, kde zákon, odborná literatura a judikatura dodatečné projednání dědictví opomíjí, přestože je zapotřebí o něm také hovořit či na něj danou problematiku vztáhnout.

Výsledkem diplomové práce je ucelený teoretický výklad, jež by měl čtenáři nastínit a vysvětlit jedinečnou a složitou povahu dodatečného projednání dědictví jako i vytvořit představu o jeho samotném průběhu. Výsledkem diplomové práce by však mělo být také vyzdvižení skutečností, kterými se odborná literatura nezabývá a které by vzhledem k povaze dodatečného projednání dědictví měly mít v teoretickém výkladu místo.

Klíčová slova

Dodatečné projednání dědictví

Dědické řízení

Nově najevo vyšlý majetek

Additional hearing of the succession

Abstract

The thesis deals with the additional hearing of the succession as an institute of inheritance law, which is not dealt with as a whole in any professional publication. Therefore, the aim of this thesis is to provide the reader with a comprehensive theoretical interpretation of the additional hearing of the succession in one place.

The purpose of the thesis is to outline the complexity of the institute it deals with, both from the perspective of the legal regulation used in the additional hearing of the succession and from the perspective of the course of the different types of additional hearing of the succession and the difficulties in terms of its connection to the original succession proceedings and its current independence.

The thesis provides a theoretical definition of the concept of the additional hearing of the succession and further demonstrates its nature as well as its characteristic elements, types of the additional hearing of the succession and its course. Beyond the theory, the thesis discusses the specifics that may arise in the course of a additional hearing of the succession.

The thesis is divided into five chapters. The first three chapters present the theoretical basis of the thesis and the last two chapters complement the above interpretation and underline the nature of the additional hearing of the succession. All the chapters consist of subchapters, which are composed in such a way as to form a systematic whole and to give a coherent and unambiguous interpretation of the institution of the additional hearing of the succession. The theoretical interpretation is based on specialized literature, case law and the interpretation of general provisions of the succession proceedings where the law, specialized literature and case law omits the additional hearing of the succession, although it is necessary to discuss or apply the issue to it.

As a result, the thesis provides a comprehensive theoretical interpretation that should outline and explain to the reader the unique and complex nature of the additional hearing of the succession as well as create an idea of its actual process. However, the thesis should also highlight facts that are not dealt with in the professional literature and which, given the nature of the succession procedure, should have a place in the theoretical interpretation.

Key words

Additional hearing of the succession

Inheritance proceedings

Newly revealed assets